

WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ „PELIKAN”

w Szubinie przy Lidze Kobiet Polskich K.P.O.W. w Bydgoszczy

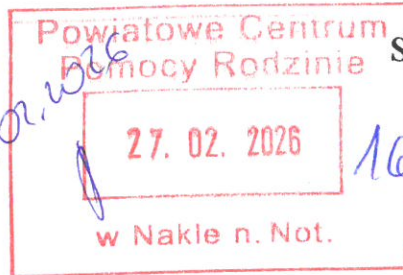
89-200 SZUBIN, ul. SPORTOWA 2a. tel./fax (052) 384-36-69

sekretariat@wtzpelikan.pl

NIP: 558-17-41-366 REGON: 09150289000044

Nr konta: **42 8164 0001 0000 3694 2000 0002**

L.dz. 33 /02/2026

Szubin, dnia 27 lutego 2026 r.

**Powiatowe Centrum Pomocy
Rodzinie
w Nakle n/Notecią**

Warsztat Terapii Zajęciowej „Pelikan” w Szubinie przy Lidze Kobiet Polskich K.P.O.W. w Bydgoszczy przekazuje w załączeniu „Sprawozdanie z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych w 2025 r.”.

z poważaniem

KIEROWNIK
WTZ „PELIKAN”
Chwał
mgr Jacek Gnareński

WARRANTY TERMS AND CONDITIONS

This warranty is provided by the manufacturer of the product.

The warranty is valid for a period of 24 months.

It covers the product and its parts.

The warranty is void if the product is damaged by misuse.

For more information, please contact the manufacturer.

WARRANTY PERIOD: 24 MONTHS

Manufacturer's Name

Address

Phone Number

This warranty is provided by the manufacturer of the product. The warranty is valid for a period of 24 months. It covers the product and its parts. The warranty is void if the product is damaged by misuse. For more information, please contact the manufacturer.

Manufacturer's Name

**WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ „PELIKAN”
w Szubinie przy Lidze Kobiet Polskich K.P.O.W
w Bydgoszczy
ul. Sportowa 2a, 89-200 Szubin
e-mail: sekretariat@wtzpelikan.pl**

**S P R A W O Z D A N I E
Z DZIAŁALNOŚCI REHABILITACYJNEJ
I WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH
W 2025 r.**

- I. INFORMACJE OGÓLNE**
- II. SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2025**
- III. INFORMACJE DOTYCZĄCE:**
  - 1. Rodzaje niepełnosprawności uczestników**
  - 2. Poziom frekwencji uczestników w 2025.**
  - 3. Formy i metody realizowanej działalności rehabilitacyjnej**
  - 4. Informacja o uczestnikach, którzy w 2025r. opuścili warsztat oraz zaczęli do niego uczęszczać**
  - 5. Postępy 35 uczestników w zakresie zaradności osobistej i samodzielności, rehabilitacji społecznej oraz zawodowej**
- IV. INFORMACJE O RADZIE PROGRAMOWEJ DZIAŁAJĄCEJ W WTZ „Pelikan”**

I.

INFORMACJE OGÓLNE

Warsztat Terapii Zajęciowej „Pelikan” w Szubinie przy Lidze Kobiet Polskich
Kujawsko-Pomorskim Oddziale Wojewódzkim w Bydgoszczy

Kierownik WTZ: mgr Jacek Chareński

Jednostka organizacyjna:

Liga Kobiet Polskich
Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy

Data utworzenia Warsztatu:

- 01 grudnia 2004r. (25 uczestników)
- 01 grudnia 2006r. (35 uczestników)

Liczba pomieszczeń Warsztatu :

- 7 pracowni
- gabinet kierownika
- gabinet księgowej
- biuro
- świetlica – stołówka
- sala rehabilitacyjna
- pomieszczenie socjalne
- magazynek środków czystości

UCZESTNICZY WTZ

Liczba uczestników Warsztatu – 35

Liczba uczestników w przedziale wiekowym

poniżej 19 lat	-	0
19 – 40	-	19
41 – 60	-	15
powyżej 60 lat	-	1

Liczba kobiet 16 i mężczyzn 19

Rodzaje niepełnosprawności uczestników WTZ według schorzenia wiodącego

Rodzaje niepełnosprawności	Liczba osób
Upośledzenie umysłowe	22

Upośledzenie narządu ruchu	1
Choroby psychiczne	16
Choroby neurologiczne	6
Całościowe zaburzenia rozwojowe	1
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	3
Epilepsja	1
Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;	2

Stopień niepełnosprawności:

Znaczny – 21

Umiarkowany – 14

16 osób orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ma wydane na czas określony.

KADRA WTZ

- Liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę - 11
- Liczba etatów - 10,75

Rodzaje i kierunek wykształcenia kadry WTZ

Lp.	Rodzaj wykształcenia	Liczba osób	Wymiar etatu	Wykształcenie i dodatkowe kwalifikacje	Stanowisko
1.	Wyższe mgr (pedagogiczne)	1	1	Biologia Instruktor Terapii Zajęciowej Wychowawca wypoczynku Komunikowanie się Osób Głuchoniewidomych Kwalifikowana Pierwsza Pomoc uzyskany tytuł – Ratownik	Kierownik

2.	Średnie Wyższe mg.	1	0,5 0,5	Liceum ekonomiczne Administracja Księgowość małych i średnich przedsiębiorstw z elementami kadr i płac	Księgowa prac. administracyjny
3.	Wyższe mgr (psychologiczne)	1	0,75 0.25	Psychologia	Psycholog Trener pracy
4.	Wyższe zawodowe	1	0,75	Fizjoterapia	Fizjoterapeuta/ Rehabilitant
5.	Średnie	I	I	Policealna Szkoła Terapeutów Zajęciowych	Instruktor prac. organizacyjno-gospodarczej i prac domowych
6.	Średnie	1	1	Policealna Szkoła Terapeutów Zajęciowych Pedagogika dla instruktorów Terapia ręki I i II stopnia	Instruktor prac. Haftu, tkactwa i szycia
7.	Wyższe mgr (pedagogiczne)	1	1	Prawo Terapia Zajęciowa Oligofrenopedagogika	Instruktor prac. stolarsko-ogrodniczej
8.	Wyższe mgr (pedagogiczne)	1	1	Akademia Muzyczna Instruktor terapii zajęciowej	Instruktor prac. muz.-teatralnej
9.	Wyższe mgr (pedagogiczne)	1	1	Edukacja przedszkolna i terapia dziecka Studium Terapii Zajęciowej	Instruktor prac. rękodzielniczo - plastycznej
10.	Średnie	1	1	Policealna Szkoła Terapeutów Zajęciowych	Instruktor prac. multimedialno-poligraficznej
11.	Wyższe mgr (pedagogiczne)	1	1	Pedagogika Instruktor terapii zajęciowej	Instruktor prac. gospodarstwa domowego
R a z e m		11	10,75		

II. SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2025

Warsztat Terapii Zajęciowej „Pelikan” prowadzi działalność od 01.12. 2004 r. w obiekcie należącym do Gminy Szubin – umowa użyczenia z dnia 16 marca 2004 roku. Nowa umowa użyczenia na czas nieokreślony zawarta dnia 27 marca 2014 r.

Warsztat posiada powierzchnię użytkową 547,00 m² co na jednego uczestnika daje 15,63 m².

Pomieszczenia ogrzewane są przy pomocy CO – gaz ziemny.

Od grudnia 2006 r. do Warsztatu uczęszcza 35 uczestników, którzy realizują się, kształcą i zdobywają nowe umiejętności w 7 pracowniach.

W roku 2025 na działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej „Pelikan” w Szubinie przy Lidze Kobiet Polskich Kujawsko Pomorski Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy wydatkowaliśmy łączną kwotę w wysokości 1.368.734,00 zł.

dotowaną jak niżej:

- 1.231.860,00 zł Państwowy Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- 136.874,00 zł Powiat Nakielski (dofinansowanie 10% kosztów działania WTZ)

Warsztat posiada dużą powierzchnię użytkową w związku z czym opłaty związane z utrzymaniem obiektu są bardzo wysokie.

Podobnie jak w latach ubiegłych wzrost cen materiałów i usług na rynku powoduje wzrost kosztów utrzymania i funkcjonowania WTZ.

W 2025 roku wzrosło najniższe wynagrodzenie krajowe. W ślad za tym wzrosły także wynagrodzenia naszych pracowników. Kwota funduszu płac tj. wynagrodzenie brutto

pracowników ze wszystkimi pochodnymi w roku 2025 zamknęły się w kwocie 1.059.707,45 zł.

Materiały i usługi związane z bieżącą działalnością Warsztatu stanowią kwotę 52.726,85 zł.

Część urządzeń i sprzętu funkcjonuje w Warsztacie już od wielu lat. Niektóre z nich musieliśmy wymienić na nowe albo naprawić te które uległy zniszczeniu. W tym roku zostały zakupione 2 komputery o łącznej wartości 12.250,01 zł.

Koszty energii nieznacznie wzrosły w stosunku do ubiegłego roku i wyniosły 32.271,07 zł.

Ciągłe zmiany przepisów dotyczące ulepszeń i zabezpieczeń sprzętu mającego wpływ na naszą działalność zmuszają nas do zakupu dodatkowego wyposażenia.

Obszar, z którego dowozimy uczestników Warsztatu na zajęcia jest dość rozległy co ma znaczny wpływ na wysokość kosztów dowozu. Łącznie stanowią one kwotę 179.315,54 zł.

Na szkolenia pracowników w roku 2025 wydaliśmy kwotę 250,00 zł.

Kwota ubezpieczenia NW uczestników Warsztatu nieco wzrosła w stosunku do roku ubiegłego i wynosi 1.170,90 zł.

Nieznacznie wzrosły również koszty ubezpieczenia mienia od kradzieży, ognia i innych żywiołów jest to kwota 2.695,86 zł.

Koszt organizowanych dla naszych uczestników wycieczek krajoznawczo-turystycznych w tym roku wyniósł 15.000,00 zł

Na materiały do terapii zajęciowej w 7 działających pracowniach w roku 2025 wydaliśmy kwotę 10.046,34 zł.

Łączna kwota treningu ekonomicznego dla uczestników to 15.400,00 zł.

Lp.	Rodzaje kosztów	Kwota łącznie	PFRON 90%	środki pozyskane 10%
1.	Wynagrodzenia pracowników	1.050.000,00	1.030.000,00	20.000,00
1a.	Wpłaty podstawowe oraz wpłaty dodatkowe do PPK	0,00	0,00	0,00
2.	Koszty: - materiały - energia - usługi - dodatkowe wyposażenie (max 3% kosztów działalności)	94.901,70	58.893,24	36.008,46
3.	Dowóz uczestników	179.315,54	106.500,00	72.815,54
4.	Koszty szkoleń pracowników	250,00	200,00	50,00
5.	Ubezpieczenie uczestników	1.170,90	1.170,90	-----
6.	Ubezpieczenie mienia	2.695,86	2.695,86	-----
7.	Koszty wycieczek	15.000,00	12.000,00	3.000,00
8.	Materiały do terapii zajęciowej	10.000,00	5.000,00	5.000,00
9.	Trening ekonomiczny (35 x 40,00zł x 11 m-cy)	15.400,00	15.400,00	-----
	R a z e m	1.368.734,00	1.231.860,00	136.874,00

III.

INFORMACJE DOTYCZĄCE:

1. FREKWENCJA UCZESTNIKÓW W ZAJĘCIACH WARSZTATU W POSZCZEGÓLNYCH MIESIĄCACH 2025 ROKU

STYCZEŃ	84,48%
LUTY	81,57%
MARZEC	76,87%
KWIECIEŃ	84,63%
MAJ	90,43%
CZERWIEC	84,14%
LIPIEC	86,23%
SIERPIEŃ	77,92%
WRZESIEŃ	80,90%
PAŹDZIERNIK	73,16%
LISTOPAD	91,26%
GRUDZIEŃ	92,14%
Średnia roczna frekwencja	83,64%

2. FORMY I METODY REALIZOWANEJ DZIAŁALNOŚCI REHABILITACYJNEJ

Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godz. 7¹⁵ do 15¹⁵.

Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej obejmuje obecnie 35 uczestników i prowadzona jest w 5-cio osobowych grupach w pracowniach terapeutycznych:

- gospodarstwa domowego,
- haftu, tkactwa i szycia,
- stolarsko-ogrodniczej,
- muzyczno-teatralnej,
- rękodzielniczo-plastycznej,
- multimedialno-poligraficznej,
- organizacyjno-gospodarczej i prac domowych,

zgodnie z Programem działalności Warsztatu i programami poszczególnych pracowni.

Uczestnicy realizują indywidualne programy terapii pod kierunkiem instruktorów. Programy rehabilitacji są tworzone i weryfikowane na podstawie wywiadów, obserwacji, działań, zachowań, efektów i ocen.

Prowadzone jest także wsparcie psychologiczne i terapia psychologiczno-socjologiczna oraz rehabilitacja lecznicza.

Realizowane indywidualne programy rehabilitacji i terapii uwzględniają: rehabilitację społeczną i zawodową, zaradność osobistą, komunikację społeczną, rehabilitację ruchową, cele, formy i metody pracy oraz formy współpracy z rodzicami lub opiekunami.

W rehabilitacji zwracamy szczególną uwagę na zaradność osobistą i samodzielność uczestników, ogólny rozwój społeczny, kontakty interpersonalne, poprawę sprawności niezbędnej w przygotowaniu do samodzielnego, aktywnego życia, terapię ekonomiczną uczestników, higienę i kulturę zdrowotną oraz rozwijanie umiejętności zawodowych i sprawności psychofizycznych niezbędnych w pracy. Ważnym aspektem jest również nauka utrzymywania prawidłowych kontaktów interpersonalnych wśród uczestników.

Indywidualna terapia polegała na wprowadzaniu nowych czynności, podtrzymywaniu i utrwalaniu wcześniej nabytych umiejętności w pracowniach, przygotowaniu do życia w środowisku społecznym, rozwijaniu psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych.

Podstawą do tworzenia indywidualnych programów terapii zajęciowej jest szczegółowe poznanie każdego uczestnika indywidualnie i postawienie mu diagnozy podczas prowadzonych zajęć terapeutycznych technikami werbalnymi i pozawerbalnymi oraz zaplanowanie działań w stosunku do uczestnika w określonym czasie jak również analiza zachowań, postaw i wartości uczestników uzyskana w wyniku obserwacji oraz wspólnej pracy.

Działania prowadzone w Warsztacie rozwijają umiejętności nabyte jak również wyposażają uczestnika w nowe umiejętności niezbędne do prowadzenia samodzielnego życia, podjęcia pracy lub nauki zawodu.

W czasie zajęć w pracowniach przeprowadzamy pogadanki, rozmowy, pokazy na temat higieny osobistej, bezpieczeństwa podczas wykonywania pracy, szkodliwości palenia tytoniu itp. Celem tych rozmów jest utrwalenie podstawowych nawyków higienicznych, korzystanie z urządzeń sanitarnych (np. prysznic, suszarki do rąk).

Kształtujemy umiejętność samodzielnego poruszania się na trasie dom-warsztat oraz korzystania ze środków komunikacji kursowej (busy). Spośród 35 uczestników 1 z kierunku Nakła podróżuje środkami komunikacji kursowej i dojeżdża do Warsztatu samodzielnie za zgodą rodziców. 4 uczestników z terenu Szubina dochodzi na zajęcia samodzielnie., jeden uczestnik przyprawdzany jest na zajęcia przez swoją siostrę.

RODZAJE PROWADZONYCH ZAJĘĆ OBOWIĄZKOWYCH:

1. Ogólne usprawnienie

Formy zajęć:

terapia grupowa, indywidualna, zbiorowa, arteterapia, muzykoterapia, choreoterapia, teatroterapia, filmoterapia, poezjoterapia, biblioterapia, wsparcie psychologiczne, socjoterapia, kinezyterapia, terapia przez kontakt z przyrodą, zajęcia rekreacyjne, konkursy, spotkania religijne, jasełka, montaż słowno-muzyczny, przygotowanie do pracy

2. Rozwijanie umiejętności życia codziennego

Formy zajęć:

- treningi w zakresie czynności życia codziennego
- ćwiczenia w zakresie samoobsługi i higieny osobistej

- trening w zakresie wyglądu zewnętrznego
- zajęcia z gospodarstwa domowego: higieniczne i estetyczne przyrządzanie posiłków, prace porządkowe w domu, obsługa urządzeń technicznych i audiowizualnych, rozwój umiejętności ogrodniczych
- trening ekonomiczny
- umiejętność odpowiedniego zachowania się, zasady savoir vivru

3. Przygotowanie do życia w środowisku społecznym.

Formy zajęć:

- trening umiejętności interpersonalnych
- trening wiedzy o sobie samym
- trening asertywności
- ćwiczenia umiejętności komunikacyjnych
- ćwiczenia aktywności w sytuacjach społecznych
- ćwiczenia w orientacji przestrzennej
- ćwiczenia w pełnieniu roli uczestnika WTZ, obywatela, pracownika.

4. Rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy.

Formy zajęć:

- trening przygotowania do podjęcia pracy
- trening umiejętności pracy w zespole i współodpowiedzialność za wykonywane zadania
- rozwijanie motywacji i tempa pracy
- podnoszenie sprawności ruchowej i manualnej
- ćwiczenia koncentracji i pamięci
- ćwiczenia wytrwałości, odpowiedzialności za powierzone zadanie
- ćwiczenia w zakresie dokładności pracy i przestrzegania dyscypliny pracy

5. Rozwijanie umiejętności zawodowych.

Formy zajęć:

krawieckie, hafciarskie, rękodzielnicze, plastyczne, kulinarne, dekoracji i estetycznego wystroju wnętrz, ogrodnicze, poligraficzne, introligatorskie, stolarskie, naprawy sprzętu.

Stosowane są metody:

- słowne
- praktyczne
- oglądowe
- objaśniające
- poglądowe
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy

DOKUMENTACJA MERYTORYCZNA W WARSZTACIE

- Regulamin Organizacyjny Warsztatu
- Program Warsztatu Terapii Zajęciowej
- Plany pracy poszczególnych pracowni
- Dokumentacja uczestnika
- Dokumentacja – zakwalifikowanie osoby niepełnosprawnej do uczestnictwa w Warsztacie
- Indywidualne Programy rehabilitacyjne
- Efekty rehabilitacji
- Ocena kompleksowa
- Dokumentacja zdrowotna i socjalna
- Indywidualne zeszyty obserwacji
- Współpraca z rodzicami
- Protokoły Rady Programowej Warsztatu
- facebook

EFEKTY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

PRACOWNIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO:

- przygotowanie degustacji dla zaproszonej grupy - dań zimnych i gorących
- przygotowanie zastawy dla odpowiedniej liczby uczestników
- nakrywanie świetlicy do śniadania oraz zaparzanie kawy i herbaty
- obieranie i właściwe krojenie żywności (mięsa, warzywa, owoce itp.)

- obróbka termiczna żywności
- przygotowywanie dań prostych i deserów na podstawie makaronu, kaszy, ryżu, warzyw, owoców, mąki na nabiału
- przygotowywania potraw na uroczystości
- wyszukiwanie nowych przepisów kulinarnych
- nauka, zrozumienie i zapamiętanie z jakich produktów tworzy się dana potrawę
- omawianie poszczególnych produktów używanych do wykonania danej potrawy (pochodzenie, walory zdrowotne itp.)
- obsługa sprzętów gospodarstwa domowego
- mycie naczyń, wycieranie i układanie do odpowiedniej szafy
- układanie naczyń w zmywarce, obsługa zmywarki
- pranie ręczne i automatyczne
- sortowanie bielizny przed praniem
- wieszanie i prasowanie upranej bielizny
- wyrabianie nawyków czystości i higieny w kuchni oraz nawyków zdrowego żywienia

PRACOWNIA HAFTU, TKACTWA I SZYCIA:

- haftowanie serwetek (haft płaski, krzyżykowy, gobelinowy, sznurkowy itp.)
- wykonywanie dekoracji przestrzennych, makat, pacynek
- szycia ręczne i fastrygowanie
- szycia maszynowe na maszynie wieloczynnościowej
- wykonywanie prostych wyrobów na drutach i szydełku
- wykonywanie obrazów z pomponów
- nakładanie na maszynę nici górnej i dolnej, samodzielne regulowanie ściągów
- szycie prostych wyrobów, w zależności od zapotrzebowania i chęci uczestnika
- rozróżnienie rodzajów tkanin i dobór kolorów
- krojenie tkaniny wg. oznaczeń na szablonie i wzoru tkaniny
- wykonywanie szwów podstawowych i ozdobnych

- nabywanie umiejętności praktycznych takich jak przyszywanie dodatków krawieckich (guziki, taśmy ozdobne, haftki, zatrzaski, zamki, wszywanie gumy do odszytego tunelu, rzepy itp.)
- plecenie koszyków
- filcowanie – wykonywanie dekoracji
- dekorowanie kartek okolicznościowych
- nauka podstaw makramy

PRACOWNIA STOLARSKO-OGRODNICZA:

- formowanie drewna różnymi narzędziami
- konserwacja drewna
- wygładzanie drewna papierem ściernym
- nauka precyzyjnego wiercenia w drzewie
- cięcie na przyrżni kątovej i w imadle, cięcie piłą ręczną
- obsługa szlifierki oscylacyjnej
- wycinanie ze sklejki
- łączenie elementów za pomocą wkrętów, kleju, gwoździ i zawiasów
- wygładzanie materiałów pilnikami: okrągłym i płaskim
- wykonanie szablonów dla wyrobów
- malowanie i lakierowanie materiałów
- naprawa sprzętu WTZ: krzesel, stołów, szafek, wymiana żarówek
- wykonywanie ramek do obrazów, półek, kwiatów, podstawek na kadzidełka, igielników na potrzeby innych pracowni (jako półprodukty)
- wykonywanie elementów dekoracji do przedstawień, drabinek do kwiatów i krzewów
- zdobienie przez wypalanie wypalarką i malowanie
- posługiwanie się elektronarzędziami
- pielęgnacja roślin (sianie, przesadzanie, podlewanie)
- pielęgnacja kwiatów doniczkowych
- zajmowanie się ogrodem (cięcie trawy, sadzenie roślin, pielenie chwastów)
- prace porządkowe (grabienie, zmiatanie, odśnieżanie terenu wokół warsztatu)

PRACOWNIA MUZYCZNO-TEATRANA:

- zabawy muzyczne – ruchowe, wykonywanie ćwiczeń ruchowych z elementami tańca
- wykonywanie ćwiczeń rytmicznych przy muzyce
- poznawanie nowych instrumentów
- rozpoznawanie elementów składowych w oglądanych koncertach oraz wysłuchanych piosenkach (wokale, instrumenty, tempo, dynamika)
- słuchanie muzyki wielkich mistrzów
- ćwiczenia w zapisywaniu nut
- nauka gry z nut
- nauka tekstów piosenek
- nauka śpiewania piosenek (repertuar folklorystyczny i popularny)
- przygotowywanie uczestników do indywidualnych i grupowych prezentacji na koncertach, imprezach okolicznościowych, spektaklach, przeglądach, festiwalach
- łączenie muzyki z gestem, mową, plastyką
- wykonanie prostych scenariuszy
- doskonalenie gry aktorskiej
- praca na prostych programach komputerowych o charakterze muzycznym
- praca na programie musescore
- gry pantomimiczne
- rozwijanie płynności wymowy
- organizowanie uroczystości okolicznościowych
- wyszukiwanie odpowiednich w danym przedstawieniu (imprezie) utworów muzycznych

PRACOWNIA RĘKODZIELNICZO-PLASTYCZNA:

- techniki tkactwa makramowego (splot falisty, splot płaski, splot naprzemienny, splot żeberkowy, węzeł tkacki)
- prace ze sznurka (lalki, kwiaty, zwierzęta, warzywa, koszyki)
- prace z zakresu plastyki (tworzywa sztuczne, tektura, papieroplastyka)

- rzeźba w materiałach miękkich (masa solna, masa papierowa, plastelina, modelina itp.)
- wykonywanie stroików okolicznościowych
- przygotowanie wełny i włóczek do wykonywania łańcuszków
- przygotowanie szablonów i stożków z papieru
- szycie ręczne (kwiaty, kurczaki)
- gobeliny wiązane i igielkowe
- zdobienie tkaniny przez aplikacje
- malowanie na szkle
- wykonanie prac z sizalu oraz włóczek
- wykonanie zakładek do książek różnymi metodami
- wykonanie dekoracji na Festiwal Artystyczny Osób Niepełnosprawnych
- nauka wykonania skrzatów z skarpetek
- różnorodne formy ekspresji artystycznej
- zwiedzanie wystaw
- podtrzymywanie oraz rozwijanie sprawności manualnej

PRACOWNIA MULTIMEDIALNO-POLIGRAFICZNA:

- nauka pracy z komputerem i obsługi programów operacyjnych i użytkowych, takich jak: Windows, edytory tekstów, programów do prezentacji i innych w miarę posiadanych uzdolnień
- poznanie standardowego i specjalistycznego sprzętu komputerowego i urządzeń biurowych: komputera, drukarki, skanera, kserokopiarki, bindownicy, laminatora, gilotyny itp.
- nauka redagowania i formatowanie tekstów (pisanie podań o pracę, CV, pisma urzędowego; tworzenie dokumentów zawierających teksty, grafikę i tabele)
- wykonywanie kopert różnego formatu oraz torebek okolicznościowych z papieru
- korzystanie z multimedialnych źródeł informacji (nauka poruszania się w Internecie, nauka pisania, wysyłania i odbierania poczty elektronicznej, przegląd ofert internetowych pasażerów handlowych i portali społecznościowych itp.)

- rozwój wyobraźni, możliwości wyrażanie ekspresji twórczej, poczucie sprawstwa kształtowanego, wykorzystania własnej pracy do celów użytkowych i zawodowych
- kontynuowanie i rozwijanie umiejętności szkolnych: pisanie, czytanie liczenie, kojarzenie, myślenie, rozpoznawanie itp. – programy edukacyjne
- projektowanie i wykonanie dyplomów na Turniej Tenisa Stołowego i FAON
- wykonanie szablonów na wyroby i kartki świąteczne
- wyklejanie gotowych szablonów
- wycinanie i przycinanie skomplikowanych i szczegółowych elementów
- poprawa i rozwój zdolności manualnych.

PRACOWNIA ORGANIZACYJNO-GOSPODACZA I PRAC DOMOWYCH:

- przygotowywanie pomieszczeń na uroczystości warsztatowe
- dekorowanie stołów
- nakrywanie stołów
- składanie prania
- utrzymywanie porządku w pomieszczeniach warsztatu (korytarze, łazienki, ciągi komunikacyjne)
- posługiwanie się sprzętem AGD: odkurzacz, pralka, zmywarka, żelazko
- mycie okien
- prawidłowe posługiwanie się sprzętem sprzątającym oraz środkami chemicznymi (dozowanie środków czyszczących, rozróżnianie środków chemicznych ze względu na ich funkcjonalność itp..)
- nauka segregacji odpadów
- wykonywanie dekoracji (składanie serwetek-elementy orgiami, wykonywanie serwetek, posługiwanie się farbami witrażowymi)
- wycinanie drobnych elementów
- haft ścięgiem krzyżykowym, Richelieu, supełkowym i płaskim
- proste sploty szydełkowe,
- ozdabianie cekinami
- wykonanie gazetek okolicznościowych
- tworzenie świątecznych elementów dekoracji

- o ćwiczenia graficzne

TERAPIA EKONOMICZNA:

Trening ekonomiczny przyznawany jest uczestnikom zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym. Wysokość określona jest przez Radę Programową

Uczestnicy od stycznia do grudnia (tj. 11 m-cy) otrzymywali w ramach treningu ekonomicznego po 40 zł.

Sami w obecności instruktora dokonywali zakupów wyłącznie na swoje własne potrzeby. W wyjątkowych przypadkach, gdy uczestnik chciał dokonać większego zakupu – trening ekonomiczny z kilku miesięcy oszczędzał na kolejny miesiąc.

Instruktorzy przed wyjściem uczestnika na trening ekonomiczny planują, co za kwotę 40 uczestnik może sobie kupić, rozmawiają o jego potrzebach, planach zakupów, przeprowadzają symulacje, uczą odpowiedniego zachowania w miejscach publicznych (sklepach, marketach).

Trening ekonomiczny z miesięcy styczeń, luty, marzec został wypłacony łącznie 29 kwietnia i 06.05 (dla uczestnika, który był nieobecny w dniu wypłaty tj. 29.04) , trening z miesięcy kwiecień, maj, czerwiec, został wypłacony łącznie 07 lipca, trening z miesięcy lipiec, sierpień, wrzesień, październik został wypłacony 18 listopada, trening z miesięcy listopad, grudzień oraz trening dodatkowy został wypłacony 12 grudnia i przeznaczony na zakupy świąteczne. Połączenie wypłacanego treningu z kilku miesięcy, powoduje, że uczestnicy mają do dyspozycji większą sumę, dzięki czemu mogą zaplanować zakupy rzeczy, których zakup przekracza znacznie 40 zł (kurtki, spodnie, buty) .Uczestnicy kupili drobne prezenty świąteczne dla swoich bliskich. Samodzielnie planowali zakupy, wybierali to, co ich zdaniem ich bliskim sprawi największą radość.

Zgodnie z § 27 Regulaminu Organizacyjnego uczestników Warsztatu otrzymało w grudniu „dodatkowy trening dla uczestników wyróżniających się”. Przy podejmowaniu decyzji dot. wytypowania „uczestników wyróżniających się” Rada Programowa WTZ brała pod uwagę m.in. frekwencje; udział w konkursach, olimpiadach itp.; zaangażowanie w proces rehabilitacji zawodowej i społecznej;

stosunek do innych uczestników, terapeutów; przestrzeganie obowiązujących w placówce regulaminów i inne..

Uczestnicy razem z instruktorem wychodzą również do sklepów, gdzie kupują materiały przeznaczone do terapii zajęciowej w pracowniach.

REHABILITACJA RUCHOWA:

W 2025r. osoby niepełnosprawne nadal uczestniczyły w rehabilitacji ruchowej. Zajęcia są dostosowane do potrzeb oraz indywidualnych zdolności każdego uczestnika, które obejmują różne formy rehabilitacji:

- Areobik i jego elementy,
- Ćwiczenia czynne kończyn górnych i dolnych,
  - Ćwiczenia czynne z oporem, które są dostosowane do siły mięśniowej uczestnika,
  - Ćwiczenia czynne w odciążeniu (np. ćwiczenia samowspomagane),
  - Ćwiczenia czynne wolne,
- Ćwiczenia izometryczne,
- Ćwiczenia manualne,
- Ćwiczenia na przyrządach rehabilitacyjnych,
- Ćwiczenia oddechowe,
- Ćwiczenia ogólnokondycyjne,
- Ćwiczenia relaksacyjne,
- Ćwiczenia rozluźniające,
- Ćwiczenia równoważne,
- Gry i zabawy ruchowe,
- Taniec towarzyski.

Ponadto w okresie letnim na terenie WTZ jak i okolic, tzn. stadion „Szubinianka”, polana w okolicznym lesie, plaża w Wąsoszu, las w Zielonowie odbywały się zajęcia rekreacyjno – sportowe takie jak: siatkówka, piłka nożna, spacerzy rekreacyjne i kondycyjne, gra w palanta, Nordic Walking, boccia itp.

TERAPIA PSYCHOLOGICZNA :

W ciągu roku prowadzona była indywidualna terapia psychologiczna, która miała na celu:

- wspieranie samodzielności
- naukę rozpoznawania uczuć
- naukę radzenia sobie z niepowodzeniami
- naukę rozpoznawania i nazywania emocji
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie z emocjami
- zwiększanie aktywności werbalnej
- propagowanie społecznie akceptowanych zachowań
- rozwijanie motywacji
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych
- naukę i pomoc w rozwiązywaniu konfliktów
- podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności szkolnych
- wzmacnianie poczucia własnej wartości
- eliminowanie zachowań niepożądanych
- rozwijanie umiejętności samodzielnego podejmowania decyzji
- pomoc w przeżywaniu sytuacji sukcesu i porażki
- pomoc w sytuacjach trudnych
- pomoc w usystematyzowaniu systemu wartości
- wspieranie utrzymywania pozytywnego obrazu własnej osoby

REHABILITACJA SPOŁECZNA :

- Trening ekonomiczny – wyjścia na zakupy, do banku, na pocztę, targowisko miejskie itp.,; nauka rozróżniania nominałów, nauka siły nabywczej pieniądza o danym nominale

- Trening matematyczny – nauka podstawowych działań matematycznych w praktyce, nauka liczenia pieniędzy, gra w Monopoly, chińczyka, BINGO, rozwiązywanie zadań matematycznych na poziomie nauczania początkującego
- Trening socjoterapeutyczny – podejmowane są inicjatywy grupowe z podziałem zadań dla naszych uczestników, np. wycieczki, programy artystyczne – trening ma na celu podtrzymywanie wyuczonych zachowań lub zdobycie odpowiednich umiejętności, wiedzy podczas uczestnictwa w życiu społecznym
- Podtrzymywanie umiejętności szkolnych – nauka podpisywania się imieniem i nazwiskiem, odwzorowywanie liter, nauka swojego imienia i nazwiska, określenie wieku itp. gra w Scabrle, gra w „państwa i miasta”
- Przełamywanie stereotypów dotyczących osób niepełnosprawnych
- Doskonalenia komunikatywności
- Zainteresowanie społeczności lokalnej problemem ludzi niepełnosprawnych
- Promowanie idei wolontariatu
- Integracja z innymi osobami (organizowanie imprez i spotkań integracyjnych)
- Współpraca z uczestnikami Klubu Aktywni Razem działającym przy MGOPS w Szubinie, oraz z uczniami i nauczycielami Szkoły Podstawowej w Kowalewie
- Zaspokojenie potrzeby samorealizacji
- Zaspokojenie potrzeby bycia w grupie
- Rozmowy z osobami z innych warsztatów, nawiązywanie znajomości
- Promocja działalności Warsztatu
- Upublicznienie i promocja sportu dla niepełnosprawnych

W 2025r. uczestnicy naszego Warsztatu uczestniczyli w:

miesiąc	data	Rodzaj imprezy, wyjazdu
STYCZEŃ	10.01.	Kolędowanie w Zespole Szkół Specjalnych w Szubinie
	13.01	Jasełka dla klubu „Aktywni Razem”
	17.01	Jasełka w Szkole Podstawowej w Kowalewie-występ naszych uczestników dla 2 grup

	24.01	Zabawa taneczna w WTZ
	30.01	Jasełka dla rodziców naszych uczestników
LUTY	07.02	Kino w Barcinie- adaptacja filmu "Mufasa, król lew."
	14.02	Walentynki w WTZ
	17.02	Wspólne Zajęcia W klubie „Aktywni Razem”
MARZEC	04.03	“Mam talent “ w SzDK, organizowany przez Zespół Szkół Specjalnych w Szubinie
	05.03	Popielec
	07.03	Dzień Kobiet w WTZ
	17.03	Sportowe zajęcia z klubem ” Aktywni Razem”
	21.03	Konkurs taneczny w Białych Błotach
	28.03	Droga Krzyżowa w Kościele Św. Andrzeja Boboli
KWIECIEŃ	16.04	Śniadanie wielkanocne w WTZ
MAJ	07.05	Wyjazd na zawody w Boccie do Żnina
	21.05	Wyjazd na WKTON do Mroczy
	23.05	Dzień Rodziny WTZ
	28.05	Wyjazd na zawody minihokej w Rypinie
CZERWIEC	13.06	Wyjazd na II Białobłocką Olimpiadę Osób Niepełnosprawnych „RAZEM z ZAZ-em”
	23.06 – 25.06	Wyjazd na biwak całego warsztatu do Chomiąży Szlacheckiej
	24.06	Uroczystość 20 – lecia WTZ „Pelikan” Szubin
SIERPIEŃ	28.08	Wycieczka do Muzeum Przyrodniczo – Łowieckiego w Uzarzewie
	31.08	III Bieg pełnej miski w Szubinie
WRZESIEŃ	11.09	III TWOJA TWARZ BRZMI ZNAJOMO w Żninie
	22.09	Aktywni Razem w WTZ
PAŹDZIERNIK	09.10	XVIII Festiwal Artystyczny Radosna Nutka pt. „Duety Wokalne” Gołańcz I miejsca

	21.10	I Białołęckie Mistrzostwa Tenisa Stołowego osób niepełnosprawnych „ZAGRAJ Z ZAZ-em”
	23.10	XVII Festiwal Artystyczny Osób z niepełnosprawnościami „Podróż w stronę słońca – przeboje lat 70 – 80 tych ”
	27.10	Spotkanie w klubie Aktywni Razem
Listopad	15.11	Wojewódzkie Międzywarsztatowe Zawody Osób Niepełnosprawnych w Bocci.
	17.11	Odwiedziny klubu Aktywni Razem.
	28.11	Warsztatowe Andrzejki
Grudzień	05.12.	Wycieczka do Biskupina
	09.12	Wyjazd na zawody sportowe do Mogilna „Uwierz w sport”
	15.12	Wyjazd do Chomętowa – wystawa jasełek
	18.12	Wigilia warsztatowa

Systematycznie i bardzo intensywnie WTZ „Pelikan” współpracuje z uczelniami wyższymi z terenu naszego województwa w zakresie praktyk zawodowych oraz dyplomowych.

Systematycznie prowadzona jest współpraca z rodzicami i opiekunami uczestników naszego warsztatu. Regularnie odbywają się spotkania z rodzicami i opiekunami uczestników, dotyczą omawiania bieżących problemów, przekazywania informacji, efektów rehabilitacji, spraw programowo-organizacyjnych. Rodzice uczestniczą w tych spotkaniach w około 50-70%. Rodzicom umożliwia się również obserwację zajęć w pracowniach. Prowadzone są również indywidualne rozmowy terapeutyczne z rodzicami bądź opiekunami uczestników dotyczące zachowań uczestników w różnych sytuacjach oraz sytuacji konfliktowych zachodzących w rodzinie.

Przeprowadzane są również rozmowy z rodzicami i opiekunami naszych uczestników dotyczące ich funkcjonowania w środowisku rodzinnym, różnych aspektów niepełnosprawności, sposobów radzenia sobie z bieżącymi problemami,

wynikającymi z trudnej roli rodzica i opiekuna dziecka niepełnosprawnego. Dążymy również do stworzenia sieci wsparcia rodziny uczestnika poprzez szerzenie wiedzy na temat problemów rozwoju i rewalidacji. Szczególną uwagę staramy się zwracać na włączenie rodziców i opiekunów w proces rehabilitacyjny.

Rodzice uczestniczą również w aukcjach. Zapraszają na nie rodziny, sąsiadów, przyjaciół. Chętni kupują prace wykonane przez swoje dzieci w WTZ. W roku 2025 Kiermasz Bożonarodzeniowy naszych wyrobów odbywał się przy Kościele pw. św. Andrzeja Boboli w Szubinie oraz Kcyni.

Pełnione są przez naszych uczestników dyżury, które przyniosły efekty w postaci nabycia przez większość umiejętności sprawdzania listy obecności, przekazywania aktualnego stanu uczestników dla potrzeb pracowni gospodarstwa domowego, zapowiadania gości, zbierania grup odwożonych po zajęciach mikrobusem, pomocy w ubieraniu się słabszym kolegom. W roku 2025 uczestnicy naszego warsztatu uczestniczyli w praktykach zawodowych.

4. INFORMACJA O UCZESTNIKACH, KTÓRZY W 2025r. OPUŚCILI WARSZTAT ORAZ ZACZĘLI DO NIEGO UCZĘSZCZAĆ

W 2025r. przestali uczęszczać na zajęcia do naszego Warsztatu uczestnicy.:

- P (przyczyną skreślenia było złożenie pisemnej rezygnacji z uczestnictwa w warsztatach z dnia 13.06.2025. spowodowane pogorszeniem się stanu zdrowia, oraz nie przestrzeganiem regulaminu obowiązującego w warsztacie)

W miejsce skreślonego uczestnika Komisja Kwalifikująca postanowiła przyjąć:

- z dniem 16 czerwca 2025r. Pana T. Zamieszkałego :
S ul. , znaczny stopień niepełnosprawności

5. POSTĘPY UCZESTNIKÓW W ZAKRESIE ZARADNOŚCI OSOBISTEJ I SAMODZIELNOŚCI, REHABILITACJI SPOŁECZNEJ ORAZ ZAWODOWEJ

Samodzielność i zaradność osobista

- często płacze, jest to związane ze zmianami nastroju o podłożu organicznym,
- korzysta z toalety samodzielnie, jednakże bardzo często wykorzystuje inne osoby wokół siebie by towarzyszyły jej przy czynnościach higienicznych,
- mówi przez nos, bez cech bełkotu, na tyle wyraźnie, że jest zrozumiała w odbiorze,
- posługuje się zdaniami prostymi, krótkimi wypowiedziami, mowa jest zubożała i uproszczona, nie podaje nazw przedmiotów rzadko używanych, ma trudności z ich nazewnictwem,
- realizuje zautomatyzowane ciągi słowne, nie zawsze z powodzeniem, często o tematyce seksualnej,
- w wyniku udaru jaki przeszła utraciła zdolność czytania (aleksja) oraz pisania (agrafia),
- zachowuje orientację co do miejsca pobytu, lecz charakteryzuje się brakiem orientacji w czasie,
- nie wypowiada się logicznie, niepełne rozumienie mowy,
- w zakresie higieny osobistej podczas samoobsługi wymaga nadzoru instruktora,
- przy pomocy instruktora pokonuje piesze trasy na korytarzu do pracowni stolarsko-ogrodniczej i z powrotem,
- potrzebuje również pomocy przy wejściu i zejściu ze schodów, ponieważ jej chód jest niepewny,
- porusza się wolno i szybko się męczy,
- nie zna swoich potrzeb, nie planuje listy zakupów i nie zna wartości pieniądza, w związku z tym trening realizuje z wymaganą pomocą instruktora lub siostry,
- potrzebuje znacznie większej motywacji do wykonywania ćwiczeń z rehabilitantem, ponieważ jest ją bardzo ciężko do nich namówić, każda czynność, którą ma wykonać samodzielnie nie jest jej na rękę i odmawia,
- obsługuje telefon, tylko w zakresie zrobienia komuś zdjęcia lub wyszukania ich i pokazania,
- prosi innych uczestników by zrobili jej kawę,
- ma trudności w skupieniu uwagi na wykonywanej czynności i nie może jej dokończyć,
- jej umiejętności szkolne są na bardzo niskim poziomie,
- siostra jest w stałym kontakcie z instruktorem warsztatu

Rehabilitacja społeczna

- lubi towarzystwo innych ludzi, komunikatywna, chętnie poznaje nowych ludzi,
- bardzo otwarta na kolegów i koleżanki w warsztacie, jest pozytywnie odbieraną osobą przez swoje radosne nastawienie do życia,
- wykazuje zainteresowanie płcią przeciwną jednocześnie poruszając tematy związane z seksem, opowiadając o chłopakach i ich przyrodzeniu,
- potrafi zasymulować płacz wymuszając daną rzecz, na której jej bardzo zależy, płacze również, gdy nie chce zrobić danej rzeczy, np. umyć stoliki w pracowni,
- nie jest aktywna fizycznie, potrzebuje ciągłej motywacji do tego by się więcej ruszać,

- preferuje bierny styl życia,
- potrafi za swoje zachowanie przeprosić,
- jest przywiązana do swojej siostry i reaguje płaczem, gdy za nią tęskni,
- często przebywa w domu z powodu infekcji wirusowych i chorób z tym związanych, po jej długiej rekonwalescencji ponowne przystosowanie do życia w warsztacie jest dla niej utrudnione,
- lubi śpiewać i tańczyć, lecz ma trudności z utrzymaniem stabilnej pozycji pionowej,
- zazwyczaj zwraca na siebie uwagę i zaczyna się w koleżankę z grupy rywalizując o względy instruktora,
- zaczepia innych, często z sympatii do nich, lecz bywa, że potrafi zastosować agresję słowną w stosunku do osoby, z którą się nie zgadza,
- niechętnie uczestniczy w wyjściach poza warsztat,
- potrafi ukraść jedzenie innemu uczestnikowi,
- lubiana przez instruktorów i uczestników,
- swoim stylem bycia poprawia innym humor

Rehabilitacja zawodowa

- wypowiedane przez instruktora polecenia powinny być krótkie, konkretne i zrozumiałe dla uczestniczki,
- trzeba wielokrotnie powtarzać polecenie wykonywanej czynności lub zadania,
- nie lubi sprzątać, nie angażuje się w pomoc innym uczestnikom,
- jej ulubionym zajęciem jest kolorowanie, nie preferuje innych czynności,
- wykonuje proste prace zlecone przez instruktora typu nawijanie wełny na plastikowe kółko z którego powstają pompony,
- wymaga nadzoru nad każdym zleconym zadaniem,
- komentuje każde zlecone zadanie jakie ma do wykonania,
- wykazuje bardzo mały wkład w wyroby na kiermasz wielkanocny i bożonarodzeniowy,
- ze względu na trudności w poruszaniu się po przebytym udarze, nie uczestniczy w praktykach zawodowych,
- ma bardzo wolne tempo pracy i często przerywa zadanie, które ma do wykonania przez co wydłuża się jej czas pracy,
- nie jest punktualna i wytrwała w zadaniu,
- wymaga stałej mobilizacji do pracy, po dobrze wykonanym zadaniu odczuwa silną satysfakcję okazując radość wszem i wobec,
- wykonywane prace są zawsze pod kontrolą i stałym nadzorem instruktora

Samodzielność i zaradność osobista

- podopieczna samodzielnie przychodzi i opuszcza warsztat, robi to niechętnie, ponieważ bardzo dobrze się z nami czuje,
- opiekun, pod którego jest opieką powinien zadbać o jej stan uzębienia, wymagana jest wizyta u stomatologa,
- zawsze jest przygotowana i zorganizowana, dba o schludny wygląd zewnętrzny oraz higienę osobistą,
- bardzo lubi pracować w kuchni, koleżanki z grupy wyręczyłyby w każdej czynności, do tego stopnia, że potrafi na siłę wyrwać z rąk W. miotłę lub

- środek czystości, obie ze sobą bardzo rywalizują o uznanie terapeuty i każda chce być lepsza od siebie w danym zadaniu,
- po przejściu powikłań zapalenia opon mózgowych w wieku niemowlęcym uczestniczka utraciła zdolność mówienia (afazja) oraz zdolność słyszenia, prawdopodobnie słyszy wysokie dźwięki co jest nie potwierdzone diagnostycznie,
  - sama wychodzi z inicjatywą czynności, które sprawiają jej przyjemność, czyli porządki,
  - uczestniczka wymaga pomocy przy realizacji treningu ekonomicznego,
  - korzysta samodzielnie z toalety, jednakże po wyjściu z niej nie utrzymuje higieny i nie myje rąk,
  - ma słabą kondycję fizyczną, przez co szybko się męczy podczas ćwiczeń rehabilitacyjnych, ciężko oddycha i siada zmęczona,
  - uczestniczka jest zaradna pomimo tego, że nie słyszy, porozumiewa się z innymi na swój sposób, przez to, nie nawiązuje bliższych kontaktów z innymi w warsztacie, ponieważ nie jest przez nich rozumiana,
  - nie wymaga pomocy w przygotowaniu prostych posiłków czy napojów, zdecydowanie jest samodzielna w tej kwestii w domu i w warsztacie, wiele czynności wykonuje sama,
  - dba o czystość w warsztacie wynosząc śmieci z pracowni organizacyjno-gospodarczej i gospodarstwa domowego, robi to każdego dnia, tak jak zmiata podłogę w tych dwóch salach,
  - stosuje adekwatny ubiór do każdych warunków pogodowych

Rehabilitacja społeczna

- ma bardzo dobrą odporność, przez co frekwencja jest stu procentowa,
- pozytywnie nastawiona do innych z wyjątkiem W. z którą rywalizuje,
- chętnie pomaga, gdy ktoś potrzebuje wsparcia, nigdy nie odmawia, bardzo dba o swoją koleżankę T., zakładając jej buty każdego dnia, gdy nie podoba się jej polecenie wydane przez instruktora potrafi go zignorować odwracając się plecami i odchodząc,
- pomimo swojej przypadłości i problemów z porozumiewaniem się jest bardzo towarzyska, lubi się ze wszystkimi witać, nie tylko w warsztacie, ale też poza nim,
- najchętniej współpracuje z obiektem płci przeciwnej, zauważalnie żywo gestykuje, głośno krzyczy, ponieważ chce być w centrum uwagi,
- dba o inne osoby w warsztacie, m.in. o ., każdego dnia zakłada jej buty, jest empatyczna i życzliwa w stosunku do innych uczestników,
- zazwyczaj wykonuje polecenia instruktora, lecz jeśli czegoś nie chce zrobić to przyjmuje postawę obronną i unika kontaktu wzrokowego udając, że pilnie musi się czymś zająć,
- wydaje głośne dźwięki po swojemu, które nie są do końca zrozumiałe, stara się uczestniczyć w rozmowie, lecz często jest pomijana, na swój sposób rozumiana przez swojego instruktora i niektórych uczestników,
- pełna komunikacja interpersonalna u ! jest utrudniona ze względu na schorzenie jakie posiada,
- droga do warsztatu zajmuje jej dużo czasu, często zatrzymuje się po drodze i wita innych idących pieszych w jej stronę, obserwuje otoczenie,
- podopieczna zna alfabet, ćwiczy z instruktorem, powtarza krótkie proste słowa typu „mama”, „tata”, „pa pa”, „kawa”,
- wyraża gestami i mimiką twarzy czy coś jej się podoba, czy nie, sygnalizuje podnosząc kciuk w górę, gdy coś akceptuje i jej się podoba czy nie podoba, wtedy pokazuje kciuk w dół,

- angażuje się w każdą pracę na terenie warsztatu i z wielką chęcią zawsze pomaga każdemu kto ją o to poprosi

Rehabilitacja zawodowa

- szybko dekoncentruje się i nie skupia uwagi na wykonywanym zadaniu, rozprasza się, chodzi po sali i sprawia wrażenie jakby czegoś szukała,
- nie wykonuje działań matematycznych, potrafi policzyć tylko do 10,
- samodzielnie przygotowuje swoje stanowisko pracy, narzędzia, nauczyła odmierzać odpowiednią ilość płynu jaka jest potrzebna do umycia podłogi,
- nie brała udziału w praktykach zawodowych,
- jej ulubionym zajęciem są porządki domowe, lubi sprzątać, sprawia jej to ogromną radość,
- chętnie bierze udział w zajęciach poza terenem warsztatu, w zajęciach sportowych na świeżym powietrzu, lecz z racji swojego wieku ma słabszą kondycję fizyczną i szybciej się męczy,
- lubi prace manualne, wycinanie, kolorowanie, przyklejanie, wydzieranie, lepienie ciasta na pierogi, dekorowanie jedzenia,
- dokładnie pracuje, lecz musi być nadzorowana przez swojego instruktora,
- wykazuje inicjatywę i w każdym zadaniu jest zaangażowana, a najchętniej wybiera czynności, które lubi wykonywać,
- zadanie manualne jakie dostaje od instruktora wyciszają uczestniczkę,
- poprawnie segreguje materiały, talerze, sztuce, itp.,
- uczestnicy, gdy chcą nawiązać z nią kontakt dotykają ją w ramię, by nawiązać kontakt wzrokowy,
- potrafi myć, odkurzać, zamiatać podłogi,
- lubi uczyć się nowych rzeczy, np. składania serwetek na stół w estetyczny sposób,
- jest bardzo punktualna, zawsze kończy to co zaczyna i praca sprawia jej przyjemność,
- w pracy wykorzystuje wcześniej nabyte umiejętności,
- tempo pracy jest wolne, ale dokładne,
- ogólna postawa zawodowa jest oceniona w stopniu zadowalającym

Samodzielność i zaradność osobista

- samodzielnie potrafi umyć ręce po korzystaniu z toalety, pokroić cytrynę, zrobi sobie herbatę, przyniesie ją do stolika,
- pochłania pożywienie i napoje bardzo szybko, wymaga kontroli instruktora by uniknąć u podopiecznej zadławienia,
- rozchwiana emocjonalnie, szybko przechodzi z jednej emocji w drugą, z płaczu w śmiech i odwrotnie,
- swojego instruktora nie odstępuje na krok, lamentuje, gdy nie ma Pani obok,
- nie potrafi funkcjonować bez nadzoru drugiej osoby,
- interesuje się wszelkiego rodzaju biżuterią, nie tylko swoją, ale innych w jej pobliżu, potrafi szybko chwycić za łańcuszek lub kolczyki osoby stojącej obok, nosi różnego rodzaju torebki, kolekcjonuje wstążki, sznurki, które potem niszczy wycinając nożyczkami,
- dba o innych w grupie przygotowując herbaty, rozsypuje cukier, który potem zgarnia

- ręką po uprzednim poleceniu przez instruktora by posprzątała po sobie,
- biżuteria jest jej fikcją, co jest charakterystyczne dla autyzmu,
- pilnuje by jej instruktor miał zawsze nalaną wodę do kubka, dolewa po samą krawędź kubka,
- potrzebuje wielu przypomnień, przez instruktora, by wykonać zadanie do końca, oraz by utrzymywała porządek na swoim miejscu pracy,
- w przypadku braku dyscypliny z jej strony zostają jej na jakiś czas zabrane łańcuszki i bransoletki do czasu aż nie uspokoi się i zacznie zachowywać poprawnie,
- wiele rzeczy, które się nauczyła w warsztacie weszły w jej codzienny schemat funkcjonowania,
- dba o czystość ciała i odzieży każdego dnia, jest to duża zasługa jej bratowej,
- bez pomocy instruktora nie byłaby w stanie samodzielnie zrealizować treningu ekonomicznego,
- na zajęcia przywożona jest busem wraz ze wszystkimi uczestnikami,
- nie rozumie pojęcia czasu,
- nie potrafi chronić siebie przed uszkodzeniami ciała, gryzie się po rękach, szczypie i uderza głową w ściany, takie zachowania występują w domu,
- sprawia wrażenie niespokojnej, nerwowej,
- nie opanowała umiejętności szkolnych, zna tylko pojedyncze litery i podpisuje się drukowanymi literami,
- słaba orientacja w czasie, zna miesiące, ale nie potrafi podać jaka jest dzisiaj data,
- zazwyczaj buja się na krześle co jest charakterystyczne dla autyzmu

Rehabilitacja społeczna

- mowa jest niewyraźna, niedostosowana, ciężko ją zrozumieć, stara mówić się bardzo wolno, ponieważ jest ekspresyjna, rozemocjonowana i nadpobudliwa psychoruchowo,
- ma tendencje do samookaleczeń, agresji skierowanej do wewnątrz,
- nie wykazuje zainteresowania płcią przeciwną,
- ma trudności w utrzymywaniu odległości od drugiego człowieka, nie stosuje dystansu, zawsze siada bardzo blisko, najchętniej weszłaby na plecy lub usiadła na kolanach,
- na ulicy zaczepia obce osoby i chwyta za rękę lub wystające części odzieży,
- zachowuje się nieadekwatnie do sytuacji, całując w rękę,
- wita się ze wszystkimi w warsztacie,
- jest towarzyska, bardzo lubi przyjeżdżać do warsztatu, akceptują ją inni uczestnicy,
- często uczestnicy z grupy zwracają jej uwagę, by się dobrze zachowywała,
- nowo poznane osoby potrafi poklepać po plecach, ze szczęścia rzucić się w objęcia i przytulać,
- współpracuje w grupie, ma swoje ulubione zajęcia, typu nawlekanie wełny na plastikowe kółko z którego powstaje pompon,
- czuje się bezpiecznie w obecności drugiej osoby, ma bliski kontakt z koleżanką , która uczęszcza do tego samego warsztatu, strofuje ją, gdy źle się zachowuje,
- jest podatna na wpływ, co wpływa negatywnie na jej zachowanie,
- nauczyła się funkcjonować wśród kolegów i koleżanek, zadaje pytania, zaczepia i chce rozmawiać z innymi co wpływa na nią pozytywnie,
- mówi dużo, niewyraźnie, chce być wysłuchana, zależy jej na akceptacji otoczenia,
- jest podporządkowana instruktorom,
- ma niską realną ocenę siebie, oraz umiejętność rozwiązywania problemów,

- nie skarży się na dolegliwości somatyczne

Rehabilitacja zawodowa

- obecny stan uczestniczki nie pozwala na podjęcie praktyk zawodowych,
- pracuje szybkim tempem, niedokładnie, nie wykazuje się kreatywnością w pracy,
- potrzebuje ćwiczeń ogólnosprawnościowych, mimicznych, relaksacyjnych i na równoważni,
- lubi zadania manualne, muszą być dostosowane do jej umiejętności,
- wymagająca dla swojego instruktora, który musi mieć dużą cierpliwość i zaangażowanie dla niej by mogła skupić uwagę na wykonywanym zadaniu,
- nie wykazuje inicjatywy, gdy się nudzi, nie znajdzie sobie sama zajęcia, siedzi na krześle i patrzy w jeden punkt na ścianie,
- potrzebuje dużo czasu by nauczyć się nowych rzeczy,
- wymaga wielu powtórzeń i ciągłego utrwalania nabytych już umiejętności, ponieważ zapomina je w bardzo krótkim czasie,
- zadanie, które nauczy się robić sprawia jej przyjemność,
- nie ma poczucia odpowiedzialności przy wykonywaniu zadania,
- po wyjściu instruktora z pracowni przerywa pracę,
- niepowodzenia obniżają jej tempo pracy,
- często zdarzają się jej niepowodzenia, po których od razu rezygnuje z kontynuacji,
- nigdy nie angażuje się w konflikty,
- innych stymuluje pozytywnie,
- bez oporów prosi opiekuna o pomoc

Samodzielność i zaradność osobista

- uczestnik dojeżdża samodzielnie do warsztatu rowerem, czynności w zakresie samoobsługi
- wykonuje sam, lecz trzeba mu o tym regularnie przypominać,
- w codziennych obowiązkach pomaga mu siostra, która jest za niego odpowiedzialna i opiekuje się nim,
- podopieczny mieszka razem z ojcem, który też wymaga opieki,
- stara sobie radzić samemu, potrafi zrobić zakupy, zapłacić rachunki, czy wyjść na pocztę,
- zna wartość pieniędzy i trening ekonomiczny potrafi zrealizować sam, jednakże instruktor musi dopilnować by uczestnik, nie kupił niepotrzebnie artykułów elektronicznych, które kupuje nagminnie, są to m.in. baterie, ładowarki, kable USB itp.,
- liczy w pamięci, dobrze czyta i pisze,
- nauczył się grać na instrumencie typu keyboard,
- preferuje odwiedzać swoich znajomych poruszając się wyłącznie na rowerze, rzadko korzysta z pomocy komunikacji transportu publicznego,
- wydaje pieniądze na rzeczy, które nie są mu potrzebne,
- nie zdaje sobie sprawy z tego, że bardziej potrzebuje nowych butów czy bielizny,
- najczęściej przygotowuje sobie śniadanie sam, lecz najczęściej są to parówki, wrzucone luzem do śniadaniówki,
- kulturalnie zachowuje się w sklepie, lecz bywają momenty, gdy krzyczy na cały sklep

- wołając kogoś z obsługi, płoszy takim zachowaniem innych ludzi w sklepie,
- potrafi poprosić o pomoc i poradę,
- porządk i sprzątanie niestety nie są jego najmocniejszą stroną i nie lubi tego robić, zawsze w warsztacie unika tego typu zajęć i symuluje złe samopoczucie lub zawroty głowy,
- zawsze zapomina posprzątać po sobie, codziennie trzeba mu to przypominać,
- chętnie wykonuje polecenia instruktora, jest bardzo lubiany w grupie,
- ma nieskoordynowane ruchy i często potyka się o krzesła, lub idzie na patrząc, gdzie, nie przemyśli co robi, trąca inne osoby przechodzące obok w korytarzu,
- nie zawsze ubierze się zgodnie z warunkami pogodowymi panującymi na zewnątrz,
- po zajęciach sportowych chętnie bierze prysznic,
- ma orientację w czasie i przestrzeni, porusza się samodzielnie i oddala od swojego miejsca zamieszkania

Rehabilitacja społeczna

- jest akceptowany i lubiany w grupie, towarzyski, zachęca do rozmowy,
- niesie pomoc kolegom, którzy jej potrzebują, jest empatyczny,
- nie zachowuje komfortowej odległości podczas rozmowy,
- uczestnik w trakcie obniżonego nastroju jest wycofany, nie chce z nikim rozmawiać, jest rozdrażniony, ma negatywne myśli i widzi świat w czarnych barwach,
- lubi być w centrum uwagi, często gra na keyboardzie i domaga się uwagi, oraz pochwał z tego tytułu,
- nie stosuje przekleństw, korzysta ze zwrotów grzecznościowych,
- często popełnia błąd w trakcie rozmowy, ponieważ nie zastanowi się co mówi,
- uczestnik monologuje, mówi do siebie i ma przyspieszony tok rozmowy, dlatego jest niezrozumiały przez swojego rozmówcę,
- rozpoznaje nastrój innych osób przez obserwację ich zachowań,
- wita się ze wszystkimi po przyjeździe do warsztatu,
- nieodporny na krytykę, przejmując się, zagłębia się w swoich myślach, złości się i zamyka się w sobie,
- stres działa na niego tak paraliżująco, że zapomina tekstu piosenki, lub nut,
- sytuacja rodzinna w domu wpływa na jego nastrój i na to jak zachowuje się w warsztacie, w związku z tym każdy problem omawia z psychologiem lub swoim terapeutą,
- często jeździ na wycieczki razem z uczestnikami,
- zaangażowany w kontakty społeczne, ma motywację do pracy, która aktualnie mu odpowiada,
- niechętnie uczestniczy w zajęciach sportowych z rehabilitantem,
- zdyscyplinowany, przestrzega regulamin warsztatu,
- pozytywnie nastawiony do opiekuna pracy, bez oporów prosi o pomoc

Rehabilitacja zawodowa

- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń, „złota rączka”, potrafi na prawic wiele rzeczy,
- nie zawsze kończy to co zaczyna, przerywa pracę w trakcie,
- niepowodzenia go zniechęcają,
- łatwo przerwać jego skupienie podczas pracy,
- nie jest punktualny, zawsze się spóźnia,
- w pracy jest staranny i dokładny, spędza dużo czasu nad zadaniem,

- kontynuuje pracę pomimo nieobecności instruktora,
- może pracować przez długi czas bez przerwy,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- wymaga niewiele dodatkowej uwagi,
- trzyma się z dala od konfliktów, nie generuje ich,
- stosuje zwroty grzecznościowe,
- gdy coś go zainteresuje potrafi się tego nauczyć, np. nowy utwór lub zapis nutowy,
- uczy się wyciągać wnioski z wcześniej przebytej sytuacji, korzysta z zasobów swego doświadczenia,
- w słabym stopniu utrzymuje porządek na swoim miejscu pracy,
- szybko zapomina nowo nabyte umiejętności, wymaga ciągłego utrwalania,
- ma słabą kondycję fizyczną,
- nie uczestniczył w praktykach w tym roku

Samodzielność i zaradność osobista

- : jest uczestnikiem wycofanym społecznie, praca z nim polega na nauce pracy w grupie,
- unika kontaktów interpersonalnych, nie lubi rozmawiać, musi być w dobrym nastroju by móc się od niego czegośkolwiek dowiedzieć,
- nie zaproponuje nikomu coś do picia, a tym bardziej nie zrobi nic za kogoś,
- postęp w zachowaniu oraz zmiana jego postawy wobec uczestników warsztatu nastąpiła po około roku pobytu,
- przestał werbalnie wyrażać niechęć co do swojej obecności w warsztacie, a nawet zaczął wyrażać się w pozytywnym tonie, co w jego przypadku jest dużą zmianą na lepsze,
- często okazuje głębokie niezadowolenie z powodu wydawanych poleceń przez instruktora,
- potrafi samodzielnie kontrolować potrzeby fizjologiczne,
- zna imiona rodziców, brata, oraz swoje miejsce zamieszkania,
- orientacja w miejsca jest na średnim poziomie, wie, gdzie się znajduje, lecz nie potrafiłby wskazać drogi do celu, porusza się tylko w pobliżu domu,
- orientacja w czasie również jest na średnim poziomie, nie potrafi podać dnia tygodnia, poda natomiast datę dzisiejszego dnia,
- bardzo dobrze obsługuje telefon komórkowy i komputer, pomógł terapeutce przywrócić ustawienia w systemie, jest zafiksowany na tym punkcie i twierdzi, że sam może zainstalować oprogramowanie do komputera,
- potrafi czytać i pisać,
- nie dostosowuje się do zasad w warsztacie jakie obowiązują wśród innych uczestników, nie myje zębów po posiłku,
- nie jest zdolny do samodzielnego przemieszczania się komunikacją miejską,
- nie wie na co choruje i jakie leki przyjmuje, nie potrafi odbywać wizyt u lekarza,
- ma trudności w rozwiązywaniu problemów, czy podejmowaniu decyzji,
- ze względu na organiczne zaburzenia nastroju nie jest zdolny samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym,
- wymaga pomocy w prostych czynnościach dnia codziennego,
- ma zaburzenia orientacji, funkcji poznawczych, obniżony intelekt,

- nie rozumie znaczeniu wielu spraw czy zdarzeń z nim związanych,
- mama pomaga mu dbać o higienę osobistą,
- nie wyraża swoich potrzeb, które są potrzebne w realizacji treningu ekonomicznego, twierdzi, że nic nie chce i nic nie potrzebuje,
- cały czas jest przywożony busem do warsztatu lub dowożony osobiście przez matkę lub ojca,
- często opuszcza pracownię, spacerując po korytarzu bez celu, lub kładzie się na kanapę, śpi,
- nie pobiera płynów w warsztacie, je tylko kanapki przygotowane przez mamę przez co nie ma siły, jest osowiały, spowolniony

Rehabilitacja społeczna

- jedyne jego zainteresowanie to gra na komputerze oraz surfowanie w internecie,
- jest zamknięty na świat zewnętrzny, czuje się bezpieczniej w świecie wirtualnym,
- unika wydarzeń organizowanych w warsztacie i poza nim,
- nie rozumie abstrakcyjnych pojęć,
- ma trudności w opanowaniu umiejętności szkolnych, nie liczy w pamięci w zakresie do 50,
- ma zaburzony krytycyzm wobec własnej osoby,
- ujawnia znaczne deficyty złożonych funkcji psychicznych, m.in. planowania, przewidywania konsekwencji swojego postępowania,
- nie ma trafnej oceny intencji innych osób,
- uczestnik z powodu zaburzeń rozwoju intelektualnego, emocjonalnego, społecznego potrzebuje stałego wsparcia ze strony instruktora,
- żartuje sobie z innych uczestników,
- trzeba powtarzać wielokrotnie polecenie przez instruktora, ponieważ nie wykonuje go od razu,
- nie zawsze nawiązuje kontakt wzrokowy podczas rozmowy,
- brak poczucia odpowiedzialności i obowiązku, nie odczuwa też presji czasu,
- potrafi przeczytać proste wyrazy i zdania,
- nie rozumie znaczenia złożonych tekstów, nie potrafi opisać złożonej sytuacji ani ustnie ani pisemnie,
- ubogie słownictwo w płaszczyźnie pytań, czy wypowiedzi, mówi niewyraźnie jednostajnym tonem, afekt słabo modulowany,
- błędnie podaje swój wiek,
- napęd psychoruchowy ma nieco zredukowany,
- ma zubożałą osobowość ukształtowaną organicznie,
- stroni od kontaktów interpersonalnych, nie wita się z nikim w warsztacie przez podanie ręki,
- zbudował jedyną relację z kolegą z innej pracowni, nadając mu nazwy zwierząt leśnych, lub bohaterów z filmu typu lis, wilkołak, demon, wampir, gollum,
- codzienna aktywność również jest zaburzona i odbywa się tylko w zakresie aktywności celowej,
- generuje konflikty, zaczyna potyczkę słowną z uczestnikiem, którego bardzo nie lubi, skarży na innych uczestników i pracowników warsztatu,
- niechętnie przebywa w warsztacie, choć rodzice są bardzo zadowoleni, że ich syn uczęszcza na zajęcia i jest z nimi dobry kontakt,
- korzysta na co dzień z charakterystyki dostępnej w warsztacie i przebiera się za lisa, zakłada na głowę uszy i przypina paskiem ogon w pasie,

- unika wspólnych wyjazdów z uczestnikami poza warsztat,
- siedzi razem z innymi na jadalni podczas śniadania, lecz swoje kanapki je wcześniej w swojej pracowni

Rehabilitacja zawodowa

- malował drobne elementy potrzebne na kiermasz wielkanocny i bożonarodzeniowy,
- robi tylko to co musi, bez entuzjazmu, wykonuje polecenia instruktora mechanicznie,
- nie przejmuje inicjatywy,
- ma niską motywację do pracy,
- nie brał udziału w praktykach zawodowych,
- odkłada pracę na później wykonuje ją powoli,
- potrzebuje nadzoru instruktora przy pracy,
- nie wykazuje chęci nauki nowych rzeczy w pracowni, do której należy,
- niepowodzenia go zniechęcają,
- może pracować tylko przez krótki czas,
- nie cieszy się nowo nabytą umiejętnością,

Samodzielność i zaradność osobista

- odczuwa lęk przed nauką nowych rzeczy, gdy już umie coś zrobić odczuwa dużą satysfakcję,
- czuje się bezpiecznie, gdy jej dzień jest wcześniej zaplanowany i wie co w danym czasie ma robić,
- potrafi dobrać strój do warunków atmosferycznych,
- samodzielnie spacerem przychodzi do warsztatu, jednak coraz wcześniej i częściej niż zazwyczaj tata odbiera ją samochodem do domu, co nie wpływa zdrowo na jej siedzący tryb życia,
- powierzone jej obowiązki wykonuje sumiennie i starannie,
- potrafi obsługiwać telefon komórkowy, zna również wartość nabywczą pieniędzy,
- samodzielnie robi zakupy rodzicom i sobie,
- w najprostszych, podstawowych sferach życia codziennego nie potrafi podjąć najprostszej decyzji,
- trafnie określa swoje potrzeby i potrafi oszacować, ile pieniędzy potrzebuje na zakup danej rzeczy,
- uczestniczka zadaje proste pytania, wręcz oczywiste, np. co zrobić z reszkami jedzenia, włożyć je do lodówki, czy wyrzucić do kosza,
- podopieczna znacznie przytyła, dużym problemem jest codzienne podjadanie pomimo rzekomo trzymanej diety przez dietetyka,
- trafnie określa swoje potrzeby i potrafi oszacować, ile pieniędzy potrzebuje na zakup danej rzeczy,
- potrafi liczyć, czytać i pisać,
- ma dobrą orientację w miejscu i w czasie, na nowym nieznanym terenie trzyma się blisko instruktora, ponieważ odczuwa lęk,
- ciężko jej wstać, by podjąć samodzielnie inicjatywę, np. przy umyciu naczyń, pozamiataniu sali, lub sięgnięciu po jakiś produkt do lodówki,
- jest opiekuńcza, wspiera swoich rodziców, kupuje im leki, dba o wizyty kontrolne u

- lekarzy,
- ma dni, gdzie przychodzi ospała i osowiała, informuje o swoich koszmarach jakie ją męczą w nocy, przez które nie może zasnąć, a następnego dnia rano odchorowuje ciężką noc,
  - jej samoocena jest bardzo niska, czerpie przyjemność tylko z jedzenia, nie ma żadnych zainteresowań, każdy jej dzień wygląda tak samo,
  - potrzebuje potwierdzenia, że zadanie, które wykonuje jest na dobrze zrobione, nie wierzy we własne zasoby i możliwości,
  - samodzielnie przygotowuje kawę i posiłek, tylko sobie, nie ma w zwyczaju zaproponować koleżance coś do picia,
  - samodzielna w czynnościach dnia codziennego, lecz wykorzystuje do tego celu innych by robili za nią wiele rzeczy,
  - jest zadbana, czysto i schludnie ubrana,
  - potrzebuje wsparcia w formie słownej, by wzrosła jej motywacja do pracy,
  - przestrzega zasady funkcjonowania warsztatu

Rehabilitacja społeczna

- zwierza się, mówi o tym, co dzieje się u niej w domu, u rodziców, siostry i jej dzieci, żyje życiem swojej rodziny, rekompensując w ten sposób brak własnej,
- nie bierze udziału w przedstawieniach, ponieważ odczuwa z ich powodu duży lęk i stresują ją takie wystąpienia publiczne, dlatego rezygnuje z zawodów sportowych i konkursów,
- czas wolny spędza w domu z rodziną,
- ma małe grono znajomych, utrzymuje kontakt telefoniczny tylko z niektórymi koleżankami z warsztatu,
- potrafi zachować się kulturalnie i stosuje zwroty grzecznościowe,
- zdecydowanie lepiej funkcjonuje w małym gronie osób składających się z koleżanek z warsztatu, zdarzy się, że pierwsza rozpocznie jakiś temat,
- współpracuje w grupie, lecz nie na sto procent jej możliwości,
- nie wychodzi z inicjatywą samodzielnie, jeśli chodzi o sprzątnięcie, lub porządkowanie w grupie,
- ma trudności z asertywnością, boi się odmówić i zawsze zgadza się z czyjś zdaniem, by nie narazić się na negatywne emocje ze strony odbiorcy,
- zazwyczaj myśli tylko o sobie i nie zwraca uwagi na to, czy ktoś potrzebuje pomocy czy nie,
- jest introwertykiem, nie jest towarzyską, lecz gdy poprosi się ją o pomoc to nie odmówi i cieszy się z tego,
- szanuje wszystkich, siedzi przy stole i przysłuchuje się rozmowie,
- zamyka się na świat zewnętrzny, kontempluje, zawiesza się, patrzy w jeden punkt na ścianie,
- wygląda jak zatrzymana w czasie,
- odczuwa, że większość pytań jakie zadaje terapeutom jest niepotrzebna,
- nie generuje konfliktów, nie potrafi się obronić, gdy przychodzi taka konieczność,
- zna normy społeczne, przestrzegając ich na co dzień,
- w kontaktach interpersonalnych jest nieśmiała, wycofana, ale nie przeszkadza jej to w utrzymywaniu prawidłowego kontaktu z pracownikami i uczestnikami warsztatu,
- jest dobrym obserwatorem otoczenia

Rehabilitacja zawodowa

- podczas pracy jest ostrożna, wiele informacji przydatnych do wykonania zadania odtwarza z pamięci,
- w pracowni haftu, kroju i szycia bardzo dobrze się odnalazła, przede wszystkim dlatego, że potrafi bardzo dobrze haftować i wyszywać,
- nie brała w tym roku udziału w praktykach zawodowych,
- motoryka mała jest na bardzo dobrym poziomie,
- proste czynności opanowała bardzo dobrze, lecz potrzebuje potwierdzenia czy robi je dobrze,
- wykonuje polecenia instruktora, dba o powierzone zadanie i jest za nie odpowiedzialna by instruktor był z niej zadowolony,
- potrafi obsługiwać narzędzia i maszynę do szycia w swojej pracowni,
- cierpliwie doprowadza czynność do końca,
- nie lubi spontanicznych zdarzeń, które wynikają niespodziewanie, nie jest na nie przygotowana co ją automatycznie stresuje,
- po skończonym zadaniu sprząta swoje stanowisko pracy,
- nie potrzebuje nadzoru przy prostych czynnościach,
- kontynuuje pracę mimo nieobecności instruktora,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- nie przeszkadza innym podczas pracy,
- punktualnie przychodzi na zajęcia do warsztatu,
- potrafi pracować dalej pomimo niepowodzeń,
- jej tempo pracy jest powolne, lecz staranne i dokładne,
- ucęszcza na ćwiczenia z rehabilitantem, ma dobrą koordynację ruchową,
- rzadko wpada w złość, przyjmuje poprawki przez instruktora bez oporów

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża do warsztatu busem wraz z innymi uczestnikami,
- sprawia wrażenie dbającego o higienę osobistą i swój wygląd, lecz coraz częściej jest czuć od uczestnika nieprzyjemny zapach potu,
- twierdzi, że samodzielnie potrafi ugotować kilka potraw,
- zawsze stosuje zwroty grzecznościowe, ma duży szacunek do instruktorów,
- poprawnie ćwiczy, na zajęciach rehabilitacyjnych, zawsze stara się wypaść jak najlepiej,
- bierze udział w zawodach sportowych, za każdym razem zależy mu na wygranej i zdobyciu pierwszego miejsca,
- po zajęciach dba o higienę i myje się, informuje jakie części ciała umył,
- ma trudności w podjęciu decyzji, nie potrafi samodzielnie rozwiązać problemu, potrzebuje pomocy w tym zakresie i wskazania właściwej drogi, którą powinien się kierować,
- ma taką przypadłość, że każdy nawet najmniejszy kłopot rośnie do rangi problemu nie do rozwiązania,
- instruktorowi daje do zrozumienia, że jest najlepszy we wszystkim co robi,
- jest bardzo dużą pomocą dla instruktora, ponieważ potrafi wykonać wiele prac za innych w jego grupie, typu sprzątanie, odkurzanie, mycie podłogi czy zamiatanie,
- nikomu nie odmówi pomocy, lecz oczekuje pochwał za swoje dokonania w warsztacie,
- jest bardzo zorganizowany, ma cechy przywódcze, zwraca innym uczestnikom uwagę, chroniąc ich lub dyscyplinując, co nie jest jego rolą, miał też wielokrotnie z tego

- powodu problemy i rozmowy z panem kierownikiem, zawsze o krok przed instruktorem, wie o wszystkim i wszystko przekazuje instruktorowi,
- jest bardzo towarzyski, wychodzi z inicjatywą pomocy dla innych kolegów z pracowni,
- dba o dobre stosunki z terapeutami i pracownikami administracji jakby miał w tym jakiś ukryty cel,
- zna wartość nabywczą pieniądza, potrafi samodzielnie zrealizować trening ekonomiczny, przy tym pomaga także innym kolegom z grupy go zrealizować poprawnie,
- czyta i ogląda wiele filmów w internecie, które zazwyczaj nie są przydatne i nie uczą go niczego, nagminnie też wysyła je w wiadomościach innym instruktorom,
- potrafi na siłę pomagać koledze byle tylko być pochwalonym przez innego instruktora i zdobyć uznanie w jego oczach, niestety skutkuje to tym, że jest odbierany jako natarczywy i są kierowane w jego stronę skargi w tej kwestii,
- prawidłowo orientuje się w miejscu i w czasie,
- nie sprawia mu trudności surfowanie w internecie i zamawianie różnych produktów przy pomocy kuriera,
- samodzielnie dokonuje zakupów, nie tylko dla siebie, ale też dla siostry i rodziców,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- stosuje się do zakazów,
- jest zazwyczaj pogodny i wesoły,
- jest zainteresowany pozaobowiązkową działalnością w WTZ

Rehabilitacja społeczna

- nie ma sztywno wytyczone zasady funkcjonowania i wyuczone schematy, które nie da się w żaden sposób uelastyczyć, zasady działania jakie panują w domu są święte, nie potrafi przyjąć perspektywy drugiej osoby, nie akceptuje zdania odmiennego innej osoby,
- nie generuje konfliktów, unika sprzeczek i konfrontacji, oddziałuje na niego wysoki poziom lęku jaki towarzyszy depresji,
- uczestnik często zaprzecza faktom jakie miały miejsce w warsztacie, działa w swojej obronie,
- w rozmowie z mamą okazuje się, że uczestnik unika obowiązków, mama nie jest z niego zadowolona, wynika to z tego, że cokolwiek robi w domu nie otrzymuje za to pochwał, więc jest zniechęcony do dalszej pracy,
- pomaga innym osobom i otrzymuje za to pochwałę,
- zwierza się ze swoich problemów często większości terapeutom, których darzy zaufaniem, oczekuje też gotowego rozwiązania jego problemu,
- często chodzi smutny i zamyślony, jednak, gdy ma dobry humor uśmiecha się, jest towarzyski, zaczepia kolegów,
- z opowiadań wynika, że ma brata, którego rodzice faworyzują i z tego powodu odczuwa zazdrość i złość w stosunku do rodziców,
- często jest mu przykro i skarży się, że nie jest dobrze traktowany przez rodziców w domu, ma wobec siebie małe wymagania oraz jest bezkrytyczny, za to duże wobec innych osób,
- przyjmuje rolę ofiary,
- podczas zwracanie mu uwagi z jakiegoś powodu potrafi odpowiedzieć coś według swojej teorii i odchodzi, nie broni dalej tego co powiedział wcześniej,
- wyciąga wnioski z zachowań, lecz niestety nie uczy się na przyszłość i ponownie

- popełnia te same błędy,
- przebywanie wśród grupy sprawia mu radość, aktywnie uczestniczy w życiu warsztatu, każde zadanie jakic : bierze na swoje barki jest w danej chwili dla niego najważniejsze na świecie i jest zawsze zaangażowany na sto procent,
- zawsze powtarza, że ma wielkie serce i angażuje się w cudze problemy, bierze też za dużo na siebie, przejmuje się i nie potrafi sobie sam poradzić,
- nie przyjmuje do siebie krytyki, zawsze znajduje wytłumaczenie na swoje nie poprawne zachowanie,
- długo myśli o tym jak się zachował i po czasie wraca do tego co było i przedstawia przemyślane argumenty na swoją obronę,
- natychmiast informuje instruktora o swoim niepowodzeniu, bez oporów prosząc opiekuna o pomoc,
- zastanawia się nad tym co robi, w razie problemów stara się sam znaleźć rozwiązanie, lecz zazwyczaj prosi o nie swojego instruktora,
- potrafi skupić uwagę i skoncentrować się na zadaniu

Rehabilitacja zawodowa

- przestrzega zasad panujących w warsztacie,
- uważa na ostre narzędzia w pracowni typu nożyczki, nożyk do cięcia tapet, itp.,
- szybko uczy się nowych umiejętności, lecz musi je utrzymywać,
- przestrzega zasad BHP,
- dobiera narzędzia do zadania,
- kontynuuje pracę podczas nieobecności terapeuty,
- ma bardzo duży zapał i motywację do pracy, dokładnie wykonuje zadanie i na koniec czerpie z niej dużą satysfakcję,
- często siedzi przed telefonem i to zajmuje mu najwięcej czasu,
- polecenie terapeuty rozumie, lecz ma tendencje do poprawiania go i twierdzenia, że on wie lepiej jak ma coś zrobić,
- w pracy jest staranny i dokładny,
- pracuje regularnie i w sposób ciągły,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- nie ulega presji czasu, pracuje swoim tempem,
- niepowodzenia nie powodują zmniejszenia tempa pracy,
- jego postawa zawodowa jest na bardzo dobrym poziomie,
- brak udział w praktykach zawodowych

Samodzielność i zaradność osobista

- przywożony busem do warsztatu wraz z innymi uczestnikami,
- samodzielny i konkretny w podejmowaniu decyzji,
- higiena osobista na stałym wysokim poziomie,
- na nowo uczył się słów, ponieważ w wyniku wypadku, uszkodził płat skroniowy odpowiedzialny na przetwarzanie języka i mowę,
- stał się osobą niepełnosprawną po wypadku, któremu uległ,
- jest w pełni zaradny i samodzielny,
- zna wartość pieniędzy, samodzielnie radzi sobie z realizacją treningu ekonomicznego, jest oszczędny i niechętnie wydaje pieniądze, twierdzi, że nie chce kupować

- niepotrzebnych rzeczy,
- samodzielnie porusza się po znanej okolicy, oraz nowym terenie, odłącza się od grupy, jest pewny siebie,
- ma orientację w czasie teraźniejszym, natomiast występują trudności z umiejscowieniem wydarzeń w czasie przeszłym,
- w zadaniach matematycznych ma również problemy, lecz zawsze nie daje tego po sobie poznać i ma wysokie poczucie wartości, pomimo błędów i tak ma siebie za najlepszego i pewnego siebie,
- każde zadanie jakie dostaje i wykonuje twierdzi, że jest bardzo łatwe, lecz niestety robi błędy,
- nie prosi o pomoc, polega tylko na sobie, traktuje pomoc drugiej osoby jako oznakę słabości i porażki,
- w czynnościach dnia codziennego radzi sobie, lecz robi to niechętnie, gdyby mógł wysłużyć by się innymi, lecz nie robi tego,
- potrafi przygotować sobie prosty posiłek,
- występują problemy ze snem, wstaje w nocy i pije kawę, zanim przyjedzie do warsztatu jest już po kilku kawach, w warsztacie też pije kawy, instruktor stara się by ograniczyć ich spożycie, ponieważ nie wpływa to z korzyścią dla uczestnika,
- zna zasady ruchu na drodze i przed pasami 3 razy sprawdza czy nikt nie jedzie,
- ma trudności z określeniem pory dnia, tygodnia oraz aktualnej pory roku,
- zawsze informuje swojego terapeuty, gdy wychodzi z sali i gdzie wychodzi,
- potrafi mówić w dwóch językach, niemieckim i polskim,
- wychodzi z inicjatywą pomocy, przy codziennych czynnościach,
- potrafi czytać i pisać, dobiera strój do warunków pogodowych,
- zwykle zakłada te same ubrania trzy dni z rzędu, wynika to z tego, że nie pamięta już co miał wczoraj ubrane, występują u niego kłopoty z pamięcią,
- utrzymuje porządek na swoim stanowisku pracy,
- samodzielnie porusza się w bliskim terenie i potrafi korzystać z komunikacji miejskiej

Rehabilitacja społeczna

- występują napady agresji, podczas których tupie nogami, zaciska pięści i zęby, potrafi uderzyć kolegę z główki lub klepnąć w plecy, podskakuje, by uwolnić nagromadzoną złość,
- uczestnik wykorzystuje słabość innych, instruktor musi mieć nad podopiecznym stałą kontrolę i przypominać mu o jego nieodpowiednim zachowaniu,
- ma bardzo wysokie mniemanie o sobie i uważa się za najlepszego uczestnika w warsztacie, dlatego trzeba codziennie wyprowadzać go z tego błędu i traktować tak samo jak innych uczestników, oraz dawać mu do zrozumienia, że nie jest wyjątkowy,
- z powodu uszkodzenia płata skroniowego odpowiedzialnego za pamięć Paweł nie pamięta imion koleżanek i kolegów z warsztatu, uczy się ich na nowo, za każdym razem jak zapomni,
- największe problemy ma w funkcjonowaniu społecznym, nie posiada bliskich relacji z uczestnikami, nie nawiązuje przyjaźni, w związku z trudnościami w opanowaniu złości uczestnicy obawiają się go, niektórzy nawet omijają, by nie narazić się mu,
- na krzyk odpowiada krzykiem, reaguje natychmiast, wyzwala to w nim złość, irytują go różne zachowania chorobowe innych uczestników, działa to na niego jak zapalnik,
- stara się nad sobą panować, jest mu bardzo ciężko, lecz są momenty, że przezwycięża trudności,
- bardzo dobrze rozumie, że źle się zachowuje i nie powinien tak robić, lecz jest to

- silniejsze od niego i potrzebna jest codzienna praca nad uczestnikiem w kwestii zachowania,
- nadal wśród kolegów i koleżanek w warsztacie wzbudza strach, jednakże jest to całkowicie zrozumiałe, ponieważ reakcją obronną na agresję jest lęk, rzadko ktoś z warsztatu zainicjuje z nim rozmowę, obawiając się kolejnego napadu agresji,
  - potrafi przeprosić za swoje zachowanie,
  - bardzo łatwo jest go wyprowadzić z równowagi, zwykle utrzymywanie z nim kontaktu wzrokowego wyzwała agresję,
  - wiele uwagi i pasji poświęca graniu w gry, ponieważ to daje mu namiastkę silnych emocji i rywalizacji, które doświadczał przed wypadkiem,
  - akceptuje to jakim człowiekiem jest teraz i co stracił, jednakże tęskni za swoim dawnym życiem i gdyby tylko mógł cofnąć czas to zrobiłby to,
  - lubi opowiadać o swoim dawnym życiu, jednakże temat wypadku omija i nie wspomina o nim, tłumi przez to emocje z tym związane, które nie są przepracowane,
  - w zachowaniu są wyraźnie zaznaczone objawy napięcia, nadpobudliwości emocjonalnej i ruchowej oraz obniżonej tolerancji stresowej,
  - podporządkowuje się instruktorom

Rehabilitacja zawodowa

- nie konsultuje się z terapeutą jak wykonać powierzone zadanie, tylko robi wszystko po swojemu, skutkuje to nieprawidłowym wykonaniem zadania,
- nie zastanowi się nad tym jak ktoś się czuje po incydencie niepoprawnego zachowania z jego strony, nie ma w zwyczaju współodczuwania emocji innych,
- ulubione zajęcie w warsztacie to granie w gry lub układanie puzzli,
- zadanie jakie daje mu terapeuta jest w stanie wykonać dobrze, tylko robi to niechętnie, szybko niedokładnie i nie jest w nie zaangażowany jak w przypadku innych uczestników,
- nie przyzna się do popełnionego błędu,
- nie wykonuje polecenia instruktora od razu, potrzebuje dużo czasu do zastanowienia i przemyślenia jak wykonać daną pracę,
- nie wyjdzie z inicjatywą pomocy drugiemu człowiekowi, jednakże codziennie pomaga swojemu koledze założyć kurtkę podczas wyjścia do busa,
- nie zainteresuje się jak w danym momencie czuje się druga osoba, którą przestraszy swoim zachowaniem,
- bardzo pewny siebie, wysoko ocenia swoją wiedzę i umiejętności, niestety nie idzie to w parze z rzeczywistym jego funkcjonowaniem,
- jest zawsze punktualny,
- nie przeszkadza innym podczas pracy,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- jest odporny na zmęczenie podczas pracy,
- w tym roku nie brał udziału w praktykach zawodowych,
- potrzebuje jasno wytyczonych zasad,
- bierze udział we wszystkich możliwych zawodach sportowych, ma do tego predyspozycje i motywację by zajmować jak najlepsze miejsca,
- nie ulega presji czasu,
- jego postawa zawodowa jest na bardzo dobrym poziomie

Samodzielność i zaradność osobista

- samodzielnie wykona czynności w zakresie samoobsługi, jednakże jedyny problem to taki, że nie chce mu się czegoś zrobić i nie robi tego,
- samodzielnie wstawia wodę na herbatę,
- świetnie sam orientuje się w bliskim mu terenie, przychodzi do warsztatu spacerem, zawsze się spóźnia, nigdy nie przychodzi na czas, traci orientację w nowym miejscu,
- bardzo słaba orientacja w czasie, nie zna się na zegarku, nie zna dni tygodnia, nie wie jaki mamy obecnie miesiąc oraz ile ma lat,
- obsesyjnie dba o czystość swojego ciała, wypracował rytuał mycia zębów po posiłku w warsztacie,
- zazwyczaj na początku jest chętny do pomocy, jednakże szybko mija zainteresowanie i przerywa zadanie denerwując się,
- interesuje go przyroda, która znajduje się wokół niego, żywo gestykuje, gdy jest radosny i coś mu się podoba,
- jest w miarę zaradny, ma trudności z silną wolą i ulega niestety swoim nawykom,
- zazwyczaj na początku jest chętny do pomocy, jednakże szybko mija zainteresowanie i przerywa zadanie denerwując się,
- uczestnik nie ma żadnych zainteresowań, twierdzi, że nic nie lubi i jego główne zajęcie to „nuda” w pełnym tego słowa znaczeniu,
- samodzielnie wstawia wodę na herbatę, lecz nie zaproponuje koleżance z grupy coś do picia,
- jest w miarę zaradny, ma trudności z silną wolą i ulega niestety swoim nawykom,
- podczas wyjść na zewnątrz warsztatu, w trakcie spaceru co kilka metrów przystaje, nachyla się i poprawia swoje nogawki, to jeden z rytuałów, nawyków, które jest trudno wygasić,
- sprawia wrażenie bardzo zajętego człowieka, niestety uczestnik codziennie wykonuje swoje rytuały, które zabierają mu bardzo dużo czasu,
- nie wykona samodzielnie treningu ekonomicznego, ponieważ nie potrafi czytać, pisać i liczyć,
- ma trudności z dobraniem stroju do warunków pogodowych panujących na zewnątrz, korzysta z pomocy swojej mamy,
- potrafi korzystać z własnego telefonu, który posiada jeszcze klawiaturę numeryczną,
- najlepiej reaguje na jasne, krótkie polecenia,
- stosuje się do zakazów,
- nie zawsze zastanowi się nad tym co robi,
- przygotowuje sobie prosty posiłek,
- nie potrafi korzystać z komunikacji miejskiej

Rehabilitacja społeczna

- jest grzeczny, nie odmawia nikomu pomocy, cieszy się, gdy kobieta poprosi go o pomoc, czuje się wtedy dowartościowany i radośnie podąża za nią,
- często zagląda do gabinetu pana kierownika, by z nim porozmawiać, którego traktuje najlepiej i czuje się przy nim najbezpieczniej,
- unika konfliktów i nie generuje ich, obronnie się wycofuje,
- obserwuje środowisko, naśladuje zachowania i wzoruje się na nich przez co jest podatny na wpływ otoczenia,

- uczestnik ma jedną poważną wadę, bardzo dużo przeklina i nie potrafi zatrzymać słowotoku, gdy jest zdenerwowany,
- w miejscach publicznych potrafi się zachować,
- kłamię w reakcji obronnej na swoje złe zachowanie,
- bardzo naiwny i wierzy we wszystko co mu się powie, nie potrafi samodzielnie podjąć decyzji, które go dotyczą,
- uczestnicy i instruktorzy bardzo go lubią, chętnie współpracuje z tymi, którzy są przyjaźnie do niego nastawieni, ponadto poprawia wszystkim humor swoim stylem bycia,
- dobrze współpracuje w grupie,
- używa zwrotów grzecznościowych,
- nie lubi, gdy coś mu się karze zrobić, lub zwraca uwagę,
- z osobami których nie toleruje w ogóle nie zamienia słowa,
- angażuje się we wspólne zadania, przestrzega ustalonych zasad,
- unika większych skupisk ludzi – nie zawsze czuje się komfortowo podczas wydarzeń organizowanych w warsztacie,
- informuje swojego instruktora o nieprawidłowym zachowaniu innych uczestników w nadziei, że ten zwróci uwagę i przywoła pokorę,
- jest otwarty, chętnie rozmawia i dzieli się swoimi spostrzeżeniami,
- wypowiada się dosadnie, wynika to z potrzeby uczciwości i autentyczności,
- wiele rzeczy komentuje bez zastanowienia, nawet w kierunku instruktorów, stosując przy tym żarty, żeby nikt się nie obraził,
- nie lubi być w centrum uwagi, trzyma się bardziej z boku,
- mama jest w stałym kontakcie z instruktorem

Rehabilitacja zawodowa

- potrafi włączyć i wyłączyć komputer,
- potrafi opuścić miejsce pracy i wyjść z pracowni, jeśli zadanie przerasta jego możliwości lub nie ma na nie ochoty,
- wykazuje chęci do pracy, gdy jest zmotywowany do dalszej pracy,
- w tym roku nie uczestniczył w praktykach zawodowych,
- nie lubi prac porządkowych,
- nigdy nie przychodzi na czas, jest zawsze spóźniony,
- wyszuka stronę internetową,
- odwzorowuje swoje nazwisko na papierze, potrafi podpisać się na liście obecności,
- potrzebuje bardzo dużo czasu by przyswoić nowo poznane zadanie i nauczyć się go,
- podczas pracy przy komputerze, gdy nie potrafi wykonać zadania nie przyzna się do błędu, tylko udaje, że komputer przestał działać,
- każde zlecenie wykonuje niedokładnie, wolno, opieszale i z dużym oporem,
- nie potrafi pracować samodzielnie, często zadaje pytania i potrzebuje potwierdzenia,
- zainteresowany sprzętem w pracowni, pyta jak on działa i chce poznać inne funkcje,
- w pracy niedokładny, brakuje mu skupienia uwagi na wykonywanym zadaniu,
- lubi stawiać na swoim i zawsze coś doda od siebie wbrew nakazowi instruktora,
- potrafi obsługiwać gilotynę, korzysta z drukarki,
- podczas prac manualnych jest niestaranny, wszystko robi szybko, nie ma poczucia estetyki,
- wycinanie mniejszych elementów nie wychodzi mu najlepiej, lecz stara się wykonać zadanie jak najlepiej,

- ma duże trudności w rozumowaniu przyczynowo skutkowym, analizowaniu problemów, czy wyciąganiu wniosków,
- nie potrafi dopasować do siebie kształtów,
- łatwo się męczy i nuży przy zadaniu,
- w pracy nie wykorzystuje wcześniej nabytych umiejętności,
- tempo pracy jest nierównomierne,
- przy pracy wymagającej dokładności jest spięty,
- wymaga dużo dodatkowej uwagi ze strony instruktora,
- nie jest kreatywny w pracy, trzyma się sztywno wytyczonych zasad

Samodzielność i zaradność osobista

- do warsztatu dowożony jest busem wraz z innymi uczestnikami,
- dobrze sobie radzi z obowiązkami w domu jak i w gospodarstwie u szwagra, dużo pomaga,
- zorientowany w czasie i przestrzeni znanej sobie,
- jest zaradny i samodzielny, pomimo kłopotów z chodzeniem stara się wykonać każde powierzone mu zadanie,
- potrafi przygotować samodzielnie posiłek lub herbatę, lecz zostawia po sobie nieporządek,
- zapomina umyć kubek i trzeba mu przypominać o wytarciu stołu, które zostawia po zjedzonym śniadaniu,
- rozumie i wykonuje polecenia terapeuty,
- mama dba o jego wygląd zewnętrzny i przypomina codziennie o dbaniu o higienę osobistą, pomimo tego uczestnik i tak ma jakąś plamę lub pozostałości pasty na koszulce po myciu zębów,
- potrafi przygotować samodzielnie posiłek lub herbatę, lecz zostawia po sobie nieporządek,
- zapomina umyć kubek i trzeba mu przypominać o wytarciu stołu, które zostawia po zjedzonym śniadaniu,
- lubi ćwiczenia z rehabilitantem, nie stroni od ćwiczeń,
- podczas wypowiedzania się występuje jąkanie i ślinotok, przez co nie panuje nad tym, że pluje na swojego rozmówcę, robi to mimowolnie i ma z tym duże trudności, dlatego niektórzy uczestnicy niechętnie z nim rozmawiają, ponieważ unikają sytuacji, w której mogliby zostać opluci, skutkuje to problemami w nawiązaniu głębszych i trwałych relacji,
- stara się i uważa podczas wykonywanego zadania, ponieważ zdaje sobie sprawę ze swoich nieskoordynowanych i nie do końca kontrolowanych ruchów kończyn górnych i dolnych,
- jego ulubionym zajęciem jest przepisywanie tekstów z gazety, utrwalanie pisowni, potrafi się podpisać,
- rozumie i wykonuje polecenia terapeuty,
- uczestnik nie zna wartości pieniądza, wie co chciałby kupić jednak nie wie, ile to kosztuje i potrzebuje w tej kwestii pomocy terapeuty,
- największe trudności sprawia mu poruszanie się, motoryka duża i artykulacja,
- jego tiki ruchowe i problemy z mową sprawiają mu największe trudności,
- wymaga przypomnienia o posprzątaniu stanowiska pracy po zakończeniu zajęć,

- podczas wyjść w miejscach publicznych stosuje zwroty grzecznościowe, słucha poleceń instruktora i często bezinteresownie pomaga kolegom z grupy,
- stosuje się do zakazów,
- nie potrafi się obronić, nie odmówi, nie jest asertywny, występują trudności w samodzielnym podejmowaniu decyzji

Rehabilitacja społeczna

- chętnie współpracuje z innymi,
- najlepiej dogaduje się ze swoim kolegą z grupy obok, często siedzą obok siebie i rozmawiają o filmach i serialach,
- naśladuje negatywne zachowania innych uczestników,
- negatywnie odbiera każdą krytykę,
- skarży się na kolegów z warsztatu, z którymi nie potrafi sobie poradzić, odmówić im lub rozwiązać konfliktu, przychodzi wtedy do instruktora lub psychologa i prosi o pomoc,
- jest towarzyski, lubi rozmawiać z innymi uczestnikami w warsztacie,
- pozytywnie nastawiony do opiekuna grupy, wykonuje polecenia,
- wymaga od instruktora dużo dodatkowej uwagi,
- rzadko wpada w złość, czasami się obrazi, bo instruktor zwróci mu uwagę lub nie jest po jego myśli,
- sprawia wrażenie spokojnego,
- nie potrafi korzystać z komunikacji miejskiej, wszędzie udaje się z mamą,
- słabo orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego, np. reakcja w przypadku chorób czy awarii, znajomość prostych zasad współżycia społecznego,
- chętnie opowiada co dzieje się u niego w domu,
- potrzebuje uwagi, lubi być chwalony, cieszy się, gdy zwraca się na niego uwagę, nie generuje konfliktów,
- często informuje, że coś złego dzieje się w domu lub martwi się o zdrowie swojej mamy, dlatego prosi o rozmowę wspierającą lub gotowe rozwiązanie jego problemu,
- Panie instruktorki nazywa swoimi ciociami,
- bardzo podatny na wpływ otoczenia i jest bezkrytyczny,
- bywają momenty, że nie potrafi utrzymać dystansu społecznego i podczas rozmowy zbliża się do twarzy rozmówcy,
- lubi dyskutować na różne tematy, jest ciekawy świata,
- Tomek przez swoje trudności z mową potrzebuje bardzo dużo rozmów, jest ich wręcz spragniony, przez to, że nie zawsze każdy chce z nim porozmawiać,
- bardzo lubi się przytulać, jest bardzo wrażliwy i empatyczny, nie znosi, gdy komuś dzieje się przykrość lub krzywda,
- interesuje się płcią przeciwną, lubi przytulać kobiety, opowiada o snach, w których są ładnie ubrane kobiety w szpilkach i sukienkach,
- jest współodczuwający i wymagający uwagi, zawsze zaznacza, żeby być przy nim, zwracać na niego uwagę i opiekować się nim

Rehabilitacja zawodowa

- w tym roku brał udział w praktykach zawodowych w ogrodnictwie, zbierał pomidory, sortował zdrowe od zepsutych, wyrывał chwasty, posługiwał się sekatorem, nawijał sznurek na rulon i wyrzucał chwasty na kompostownik,
- najlepiej radził sobie z wyrывaniem chwastów, robił to dokładnie, nieco mniej sprawnie

- ruchowo, wiedział, gdzie ma przycinać sznurki nożyczkami, jednak nie poradził sobie z tym zadaniem i zawsze zostawiał sznurek o dużej długości, najgorzej mu poszło z segregowaniem pomidorów, a chodzi o podejmowanie decyzji, jaki pomidor nadaje się do zjedzenia a jaki nie, za każdym razem pytał trenera pracy czy ten pomidor możemy zjeść a którego ma wyrzucić,
- w czasie pracy rozprasza ją go rozmowy kolegów z grupy i zapomina co ma zrobić, przez co wymaga ciągłej kontroli,
  - skomplikowane zadania trzeba wytłumaczyć krok po kroku kilka razy by mógł zapamiętać, lecz wymaga powtarzania zadania w trakcie jego wykonywania, ponieważ nie robi tego poprawnie,
  - pochwały wzmacniają jego motywację i chęć do działania,
  - punktualny, czekał gotowy do wyjścia, aż wyjdziemy z warsztatu,
  - zawsze starał się najlepiej jak mógł i za każde zadanie jakie wykonał został pochwalony, cieszył się i odczuwał z tego powodu dużą satysfakcję,
  - pochwały wzmacniają jego motywację i chęć do działania,
  - jest sumienny, zadania wykonuje do końca, nie zostawia nic na później,
  - ma niską samoocenę, nie wierzy we własne zasoby i możliwości, trzeba mu powtarzać jaki jest gdy wykonuje dobrze zadanie,
  - ma wolne tempo pracy, jest wytrwały i pracowity,
  - przy pracy wymagającej dokładności jest spięty,
  - podczas wykonywania zadania robi przerwy,
  - niepowodzenia go zniechęcają,
  - łatwo się męczy i nuży,
  - niepowodzenia obniżają jego tempo pracy,
  - jest niezręczny i ma słabą koordynację ruchów, wynika to z jego trudności z poruszaniem się,
  - nie wierzy we własne siły i możliwości,
  - niechętnie używa narzędzi, ponieważ boi się, że zrobi sobie krzywdę,
  - ponaglanie wywołuje u niego stres

Samodzielność i zaradność osobista

- do warsztatu przywożony jest busem wraz z innymi uczestnikami,
- nie potrafi ubrać się adekwatnie do pogody, zawsze ubierze się za skąpo,
- jest bardzo grzeczny, towarzyski, miły i uczynny dla wszystkich,
- jest bardzo miły, towarzyski i uczynny, chętnie pomaga w pracach porządkowych uczestnikom i instruktorom,
- chodzi czysto i schludnie ubrany, ma manię golenia wszystkich włosów na ciele, potrafi ogolić nawet brwi,
- uczy się określać swoje potrzeby dzięki instruktorowi, który pomaga mu w doborze produktów pierwszej potrzeby,
- samodzielnie przygotowuje sobie kawę, chodź sypie jej zawsze za dużo do kubka, musi to kontrolować instruktor,
- ciągle pokazuje, że jest brudno i idzie po odkurzacz, żeby posprzątać,
- dba też o czystość w pracowni i samodzielnie bez niczyjego polecenia oraz wsparcia potrafi iść po odkurzacz, mopa i zacząć sprzątać,
- wypowiada się krótkimi prostymi wyrazami, nie buduje zdań, ma problemy z

- artykulacją, jest całkowicie niezrozumiały dla otoczenia, brzmi jakby buczał pod nosem,
- nie potrafi wyznaczyć swoich potrzeb, pomoc instruktora jest niezbędna by zrealizować trening,
  - samodzielnie potrafi poszukać piosenkę w internecie, oraz to co go interesuje,
  - wymagany jest stały nadzór drugiej osoby, potrafi zasnąć na siedząco w trakcie realizacji zadania z nożyczkami w ręku,
  - ma zaburzenie psychiczne, objawiające się jako trudna lub niemożliwa do powstrzymania potrzeba kradzieży, kleptomania, chowa do kieszeni słodycze w sklepie, kradnie piwo lub pieniądze z mamy portfela,
  - gdy wypowiada się z zabarwieniem emocjonalnym pojawia się u niego jąkanie,
  - w terenie, który zna ma dobrą orientację, niestety w nowo poznanym zdany jest na pomoc instruktora,
  - nie potrafi pisać, czytać ani liczyć, potrafi podpisać się na liście obecności wcześniej odwzorowując swoje nazwisko,
  - o higienę osobistą dba bardzo, ponieważ często zwraca uwagę innym uczestnikom, że nie są ogoleni,
  - sam wychodzi z inicjatywą rozmowy i zaczyna kolegów i nie martwi się tym, że nikt go nie rozumie,
  - nie potrafi określić jednostki czasu lub dnia tygodnia,
  - rozumie polecenia, wie co chce uzyskać, lecz nie potrafi tego wyartykułować i trzeba się domyśleć o co mu chodzi,
  - mama jest w stałym kontakcie z instruktorem,
  - nie orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego, np. reakcja w przypadku chorób czy awarii)

Rehabilitacja społeczna

- gdy się zdenerwuje potrafi przeklinać,
- interesuje się płcią przeciwną, nie wykluczone, że ogląda filmy pornograficzne w TV,
- lubi kolorować, malować, lepić z gliny, uspokaja się przy tym i zasypia,
- uczestnik chętnie pomaga i nigdy nie odmówił pomocy,
- pozytywnie nastawiony do życia, bywa, że wpada w konflikt z jakimś uczestnikiem z warsztatu,
- lubi i potrafi tańczyć, rozśmiesza swoich kolegów w warsztacie, jest duszą towarzystwa,
- pociągają go rozmowy w temacie seksu, często wypowiada głośno to słowo i śmieje się pod nosem,
- towarzyski i lubi współpracę w grupie, wykonuje polecenia terapeuty,
- jest bardzo przyjazny i miły, lubiany przez wszystkich uczestników i terapeutów,
- dba o dobro innych i pilnuje porządku w pracowni,
- interesują go zdarzenia konfliktowe, ekscytuje się, gdy dzieje się coś co go nie dotyczy,
- na zewnątrz trzeba go pilnować, zwłaszcza w sklepie,
- wcześniej z powodu brania niektórych leków nie mógł opanować potrzeby snu, teraz jest duża poprawa, od samego rana jest nogach i nie jest śpiący,
- jest radosny w momencie, gdy otacza się grupą lubianych przez niego kolegów, okazuje to zaczepiając innych,
- stosuje się do norm społecznych, ale trzeba mieć go zawsze pod kontrolą i w razie potrzeby adekwatnie zareagować,
- można zauważyć, że niektórzy uczestnicy nauczyli się z nim porozumiewać i

- bardzo się stara by inni też go rozumieli,
- podczas wycieczek słucha instruktorów i potrafi zostać w tyle gdy coś go bardzo zainteresuje,
- używa zwrotów grzecznościowych do terapeutów i wita się z kolegami z grupy podając im rękę,
- nie potrafi umiejętnie ponosić odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- nie potrafi rozwiązać swoich problemów,
- jest dżentelmenem, przepuszcza kobiety w drzwiach i otwiera im drzwi

Rehabilitacja zawodowa

- opanowanie umiejętności nie wpływa na tempo pracy,
- jest sprawny manualnie, stanowi dużą pomoc dla swojego instruktora,
- często przerywa pracę,
- przy zdarzających się niepowodzeniach nie poddaje się i walczy do końca,
- potrafi współpracować z innymi,
- innych stymuluje pozytywnie, uczestnicy lubią z nim współpracować,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę, nie obraża się,
- jest pozytywnie nastawiony do opiekuna i pracy,
- przestrzega regulamin warsztatu,
- nie uczestniczył w praktykach,
- zmotywowany, wykazuje chęci do pracy,
- przynosi gazetki reklamowe z pobliskich dyskontów i przegląda je w pracowni,
- angażuje się w prace wyrobów na kiermasze, jednakże jego efekty są inne do tych zamierzonych,
- pomimo trudności w zadaniu zawsze stara się mu podołać i nie rezygnuje z wykonania go do końca,
- uczy się oszczędnego wykorzystywania materiału do terapii,
- po kilkukrotnym wytłumaczeniu na czym polega zadanie niestety nie zrobi tego tak jak chciał instruktor tylko zawsze robi po swojemu,
- sprząta swoje stanowisko pracy, czasami trzeba mu o tym przypominać,
- gdy ma do wykonania zadanie lubi je zrobić samodzielnie bez niczyjej pomocy,
- czuje się potrzebny, gdy jest dużo zadań do zrobienia, cieszy się i odczuwa satysfakcje, chętnie pokazuje swoje wykonanie zadania innym terapeutom, chwali się i oczekuje aprobaty,
- nie boi się nowych wyzwań,
- brak perspektyw na możliwość zatrudnienia ze względu na swą niepełnosprawność i na ubezwłasnowolnienie,
- w trakcie skupienia uwagi mruczy bardzo głośno,
- nie potrafi zorganizować sobie czasu wolnego,
- każda praca musi być nadzorowana przez instruktora,
- jest bardzo uparty, pomimo zwracanej mu uwagi nie przestaje wykonywać danej czynności

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża do warsztatu busem razem z innymi uczestnikami,

- jest samodzielną osobą, towarzyską, lubiana przez innych uczestników w warsztacie,
- samodzielnie realizuje trening ekonomiczny, wie co potrzebuje, jednakże występują trudności z liczeniem, ponieważ z obserwacji instruktora wynika, że ma problemy z wydaniem dużej kwoty pieniędzy,
- zwykle nie zachowuje się kulturalnie, śmieje się na cały głos w obecności innych osób, przeklina, nie ważne, czy obok stoi instruktor, nie zwraca na to uwagi,
- występują też problemy z pamięcią, gdy ma trudności z przypominaniem sobie zdarzeń lub osób ze zdjęć,
- nie potrafi wykonywać najprostszych działań matematycznych, posługuje się kalkulatorem, gdy terapeuta nie widzi,
- nie potrafi umiejscowić zdarzeń w czasie przeszłym,
- reprezentuje bardzo niski poziom umiejętności szkolnych,
- występują też problemy z pamięcią, gdy ma trudności z przypominaniem sobie zdarzeń lub osób ze zdjęć,
- bardzo zainteresowana plcią przeciwną, zazwyczaj pisze z jakimś chłopakiem na telefonie lub dzwoni do niego, nie stała w uczuciach, traktuje ich przedmiotowo,
- jest nadpobudliwa, często krąży po całym warsztacie, z trudem zatrzymuje się w swojej pracowni gdy prosi ją o to instruktor,
- ma dobrą orientację przestrzenną,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa w normie, adekwatna do wieku metrykalnego,
- z obserwacji mamy wynika, że musi być kontrolowana na każdym kroku, ponieważ nie chętnie pomaga w obowiązkach domowych, ucieka z domu, długo nie wraca i nie wiadomo, gdzie jest i co robi, nie słucha też jej poleceń, mama nie ma dobrego zdania o swojej córce, martwi się o nią,
- nie wychowuje samodzielnie syna, z rozmów z mamą i wynika, że kontaktuje się z synem, kupuje mu prezenty na święta i odwiedza go razem z mamą,
- jej higiena osobista jest na niskim poziomie, ma brudne paznokcie u stóp, czuć od niej nieprzyjemny zapach, ma nieumyte włosy i często nosi ubrania, które są zabrudzone, nie dba o swój wygląd,
- dumna, nie prosi nikogo o pomoc i sprawia wrażenie wszystko wiedzącej, której nie trzeba nic tłumaczyć,
- potrafi czytać, pisać, zna się na zegarku, liczy do 10,
- gdy ma na to ochotę jest uczynna, miła, chętna do pracy,
- na zajęciach wyjmuje telefon, niechętnie go chowa, gdy prosi o to instruktor,
- nie gotuje samodzielnie, pomaga swojej mamie w gotowaniu,
- potrafi przygotować prosty posiłek typu kanapka lub budyń,
- jest odpowiedzialna za przygotowanie herbaty lub soku w kuchni dla wszystkich uczestników,
- nie zastanawia się nad odpowiedzią na zadane pytanie, przez to jest niezrozumiała i wypowiedzi nie są logiczne

Rehabilitacja społeczna

- interesuje się życiem prywatnym innych uczestników a w szczególności swojej najlepszej koleżanki w warsztacie, traktuje ją w bardzo przedmiotowy sposób i chciałaby mieć ją na wyłączność, niestety jest tak uciążliwa dla , że często z jej powodu powstaje wiele problemów, z których się skarży innym instruktorom,
- labilna w zachowaniu, robi to co chce i na co ma ochotę bez wcześniejszego zastanowienia się nad swoim zachowaniem,
- często pyta kolegów z warsztatu, którzy palą papierosy i prosi ich o to by ją

- poczęstowali, inicjuje rozmowę pierwsza, gdy ma do tej osoby jakiś interes lub coś chce uzyskać,
- bierze udział w występach, lubi grać kluczowe role i być w centrum uwagi,
  - jest interesowna w działaniu, ma na celu własną korzyść,
  - wypowiada się z podtekstem seksualnym wywołując zażenowanie u odbiorcy,
  - podsłuchuje rozmowy instruktorów, czyta prywatne smsy, gdy jest podświetlony telefon, zagląda do szafek innych uczestników, szuka okazji do przekazania plotek, często błędnych,
  - często działa sama, bez zapytania o zgodę lub poradę terapeuty, przez co ma zwracaną uwagę,
  - pomaga i zachowuje się dobrze tylko w stosunku do tych których darzy sympatią,
  - często kłamie, nie przyznaje się do winy, narzuca swoje zdanie, głośno krzyczy,
  - w problemie, z którym nie może sobie poradzić zamiata go pod dywan, przyjmuje strategię unikania, nie chce o tym rozmawiać i usilnie chce zapomnieć, udaje, że nie ma tematu, na następny dzień zachowuje się, jak gdyby nic się nie stało,
  - potrafi obrazić kogoś w żartach śmiejąc się w twarz bez okazywania szacunku rozmówcy,
  - wysyła prywatne zdjęcia swojemu terapeutce co robi w wolnym czasie,
  - jest pewna siebie, władcza i komunikatywna,
  - kontaktuje się z uczestnikami poza warsztatem,
  - dobrze funkcjonuje w grupie, ma duży wpływ na uczestników, którzy są podatni na wpływy innych ludzi, potrafi podporządkować sobie słabszych od siebie uczestników,
  - ma zły wpływ na zachowanie innych uczestników w warsztacie, skora do kłótni, broni swojej racji nawet jak jest w błędzie,
  - ma trudności z okazywaniem szacunku innym ludziom,
  - nie ma problemów z adaptacją w nowej pracowni,
  - posiada umiejętność dzielenia się i niesienia pomocy,
  - zaangażowana w kontakty społeczne,
  - angażuje się w konflikty, nie rozwiązuje ich,
  - ma trudności z ponoszeniem odpowiedzialności za siebie, mienie i zadania,
  - nie zawsze potrafi umiejętnie zachować się w miejscach publicznych,
  - nie stwierdzono opóźnień w rozwoju motorycznym

Rehabilitacja zawodowa

- w tym roku nie uczestniczyła w praktykach zawodowych,
- pomagała w wyrobach bożonarodzeniowych,
- interesuje się również grą w chińczyka głównie z kolegami z warsztatu,
- bardzo się cieszy, gdy zadanie wykona prawidłowo,
- chętnie uczy się nowych rzeczy,
- ma dużą motywację do pracy, wykonuje ją dokładnie i starannie,
- potrafi sama po sobie posprzątać,
- bardzo dobrze zorganizowana, potrafi wykonywać kilka czynności naraz,
- sprawnie posługuje się telefonem i komputerem, szybko odnajduje to co ją interesuje, w telefonie gra w gry lub z kimś pisze,
- uczestniczy chętnie w ćwiczeniach rehabilitacyjnych,
- nie interesuje się ofertami na rynku pracy,
- jest ostrożna, uważa na ostre narzędzia, gorące garnki i patelnie,
- interesuje się pracą w kuchni, często podczas wykonywania potraw zadaje pytania odnośnie przygotowania, sama również dodaje cenne uwagi od siebie,

- chętnie bierze udział w zajęciach rehabilitacyjnych i zawodach sportowych,
- przepisy kulinarne czyta bez zrozumienia,
- w chwili pojawienia się trudności szybko się zniechęca,
- mama utrzymuje kontakt z instruktorem
- po wyjściu instruktora przerywa pracę,
- może pracować tylko przez krótki czas, rzadko doprowadza zadanie do końca za pierwszym razem,
- tempo pracy rośnie po opanowaniu umiejętności,
- w pracy wykorzystuje wcześniej nabyte umiejętności

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża do warsztatu wraz z innymi uczestnikami jednym busem,
- sygnalizuje własne potrzeby fizjologiczne, samodzielnie korzysta z toalety bez pomocy terapeuty,
- nie parzy samodzielnie kawy, robi to za nią koleżanka z grupy, której dozgonnie za to dziękuje każdego dnia,
- opiekun dba o jej higienę osobistą, jednakże jej kłopoty z pamięcią krótkotrwałą powodują, że zapomni umyć twarz czy ręce po skorzystaniu z toalety,
- sama chciałaby parzyć kawę co pół godziny, jednak instruktor pilnuje by tego nie robiła, ponieważ nie jest to dla niej zdrowe,
- każdego dnia terapeuta musi jej notorycznie przypominać o każdej podstawowej czynności dnia codziennego jak umycie rąk, kubka, posprzątanie swojego stanowiska pracy czy zabranie ze sobą ręcznika do toalety,
- niechętnie schodzi po schodach z warsztatu sama, ponieważ odczuwa silny lęk, jednakże stara się schodzić sama pomimo trudności i przewycięża swój lęk,
- boi się przejść przez mały mostek w drodze do miasta, obawia się, że wpadnie do niego, instruktor musi wziąć ją pod rękę i przeprowadzić bezpiecznie,
- nie jest samodzielna, nie korzysta z komunikacji publicznej, zgubiłaby się, bez pomocy nie przeszłaby przez jezdnię, do warsztatu dojeżdża busem pod nadzorem instruktora,
- nie orientuje się w terenie nawet dobrze znanym, trzeba uważać i kontrolować ją podczas spaceru lub na przejściu dla pieszych, ponieważ nie uważa, nie rozgląda się za nadjeżdżającym samochodem,
- zna swój adres zamieszkania, lecz nie wiedziałaby w którą stronę udać się do domu,
- nie zważa na grupę, w której się znajduje, potrafi odwrócić się i iść w przeciwnym kierunku chcąc wrócić do warsztatu,
- często powtarza i pamięta to jak poprzednia terapeutka i kupiła jej portfel, mówi o tym z radością w głosie,
- jej kondycja fizyczna jest coraz słabsza, szybko się męczy, marudzi i nie chce iść dalej lub siada na pobliskiej ławce odpoczywając,
- w sklepie najchętniej kupiłaby coś w kolorze białym, mogą to być perły, rękawiczki, welon lub suknia ślubna,
- niechętnie robi zakupy, nie odczuwa z tego płynącej przyjemności, nie rozumie tego i nie zna wartości pieniądza, nie zaplanuje zakupów, trening ekonomiczny realizuje wyłącznie za pomocą instruktora lub brata,
- zna swój adres zamieszkania,
- jest zawsze estetycznie ubrana, zgodnie z obowiązującą porą roku, dba o to jej opiekun,

- potrafi posługiwać się sztucami,
- umyje po sobie, gdy jest nadzorowana przez instruktora,
- brak orientacji w czasie,
- zna swoje potrzeby tylko na zasadzie jednej tematyki, ślubnej, oraz w dwóch konkretnych
- kolorach, białym lub czarnym,
- nie orientuje się w podstawowych zasadach życia codziennego, nie zareaguje w przypadku awarii, chorób czy znajomości prostych zasad współżycia społecznego, nie dokona rutynowych opłat,
- nie opanowała umiejętności szkolnych,
- pozytywnie nastawiona do opiekuna i pracy,
- akceptuje poprawianie jego pracy przez opiekuna

Rehabilitacja społeczna

- traktuje wszystkich z szacunkiem, po zwróceniu jej uwagi zawsze przeprasza i postanawia się poprawić,
- gdy jest w złym nastroju lub ma gorszy dzień niesamowicie potrafi dogryźć swoim kolegom poprzez pokazanie wulgarnego gestu lub przekleństwa,
- myli watki w rozmowie, odchodzi od podstawowego i mówi zupełnie o czymś innym,
- potrafi rozpoznać emocje swoich kolegów z pracowni,
- uczestniczka nie toleruje swojego kolegi z warsztatu, jest nim ..., gdy tylko ją zaczepi, podejdzie do niej lub przywita się z nią, ona reaguje krzykiem, lub brzydko się do niego odezwie,
- niewłaściwie rozumie intencje innych uczestników z grupy,
- drażni kolega z grupy, ponieważ miewa częste echolalie i krzyczy w nieodpowiednich momentach, co denerwuje koleżankę i zwraca mu uwagę lub karze mu się zamknąć,
- najbardziej lubi przyjeżdżać do warsztatu, zawsze powtarza na koniec dnia, że w domu jest nudno i nie ma co robić, ale na szczęście jest warsztat i ona też jutro przyjedzie,
- uwielbia intensywnie opowiadać o swoim zamiłowaniu do ślubu co irytuje jej kolegów z grupy,
- sympatyzuje z wieloma uczestnikami i instruktorami, lubi ich, okazuje to poprzez uśmiech, miłe słowa, przytula się i całuje,
- często opowiada o swojej rodzinie,
- jest towarzyska, lubiana przez otoczenie i całą społeczność warsztatu,
- myli rzeczywistość z fikcją,
- przyjazna i życzliwa, nie zawsze stosuje odpowiednią formę wypowiedzi do kontekstu sytuacyjnego,
- nie dostosowuje formy wypowiedzi do osoby, do której ją kierowała,
- zna zwroty grzecznościowe, bardzo dobrze potrafi się zachować w miejscu publicznym, jest grzeczna i skromna,
- podchodzi do okna i patrzy w niebo, wypatruje tam „Pana Żołnierza” macha do niego i wysyła pocałunki w powietrze, który jest jej omamem wzrokowym,
- widzi również myszy biegające po łazience lub w szafie, co to jest wytworem jej umysłu,
- mówi też do „Pana Żołnierza” i przekazuje co mówi, oraz odpowiada mu, co wskazuje na omamy słuchowe,
- podporządkowuje się przełożonym,
- nie tworzy nowych więzi i przyjaźni w warsztacie,

- nie ma poczucia odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- ma niską motywację do pracy,
- brak umiejętności w rozwiązywaniu swoich problemów, polega na opiekunach,
- raczej nie orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- wysłuchuje wyjaśnień i instrukcji,
- praca sprawia jej przyjemność, jej ulubioną zajęciem jest wykonywanie kopert i ozdabianie ich

Rehabilitacja zawodowa

- lubi tańczyć, co wpływa pozytywnie na jej samopoczucie i innych uczestników w warsztacie,
- sprzątanie nie jest jej najmocniejszą stroną i nie lubi tego robić, po zamiataniu pracowni zrobi jeszcze większy bałagan niż był wcześniej,
- ma trudności ze skupieniem uwagi, dłużej zastanawia się nad tym co ma zrobić, zanim się zabierze za konkretną pracę to wybiera narzędzia lub wstaje z miejsca i idzie do kantorka po coś co jest jej zupełnie nie potrzebne do zadania,
- chętnie wykonuje ćwiczenia z rehabilitantem,
- nie koncentruje się na zadaniu, pracuje bardzo wolno, koloruje jeden obrazek cały dzień, w międzyczasie robi kawę, wstaje i wychodzi z pracowni, idzie do toalety, rozmawia z uczestnikami, zakłada biżuterie, przegląda się w lustrze i ma na wszystko czas,
- skomplikowane czynności wykonuje nieprecyzyjnie i potrzebuje dokładnej instrukcji krok po kroku jak ma wykonać zadanie,
- wykonuje polecenia instruktora,
- nie bierze udziału w praktykach zawodowych ze względu na jej stan zdrowia,
- ma słaby wzrok co sprawia jej trudności w szydełkowaniu, jednak nie idzie jej to tak sprawnie jak kiedyś, ale lubi to robić,
- nie jest punktualna, trzeba za nią długo czekać zanim się ubierze, lub rozbierze,
- nie potrafi szyć na maszynie elektrycznej,
- nie odstawia rzeczy w to samo miejsce, potem nie pamięta, gdzie je położyła mimo wcześniej wyznaczonego na to miejsca i pokazania indywidualnie, gdzie co leży, co mówi o tym, że występują problemy z pamięcią wzrokową,
- utrwaliła nawyk samodzielnego organizowania sobie czasu wolnego, ulubionym zajęciem jest kolorowanie panny młodej, zaginanie jej w kopertę, przyklejanie rogów kartki i chowanie jej do plecaka, następnie potrafi wykonać kilka tych samych czynności jedna po drugiej,
- sprawna manualnie, przyszywa guziki, w nawleczeniu nitki na igłę trzeba jej pomóc,
- odwzorowuje litery i cyfry,
- ma trudności w doprowadzeniu zadania do końca, jest niecierpliwa, szybko ją to nudzi i wybiera sobie coś na co ma ochotę,
- posługuje się nożyczkami, wycina według wzoru,
- interesuje się prostymi czynnościami manualnymi, które muszą być dostosowane do niej,
- czuje się bezpiecznie w środowisku, które zna i wpływa to pozytywnie na jej pracę,
- podopiecznej trzeba powtarzać w sposób jasny polecenia,
- wykonuje proste ścięgi z pomocą wzorów i schematów,
- wymaga stałego wsparcia terapeutycznego ze strony instruktora

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża do warsztatu wraz ze wszystkimi uczestnikami,
- potrafi zrobić sobie kawę lub herbatę, lecz nie zaproponuje jej innym kolegom z grupy,
- jest nadpobudliwy psychoruchowo, co sprawia, że każda czynność, którą wykonuje jest nieprzemyślana i chaotycznie wykonana, często wychodząc z toalety nie umyje rąk lub nie zapnie rozporka i trzeba mu o tym przypominać,
- samodzielnie dba o swoje potrzeby w zakresie samoobsługi,
- dba o higienę osobistą, myje zęby po posiłku, lecz są dni, kiedy czuć od niego nieprzyjemny zapach, może to wynikać z tego, że nie myje się dokładnie, lub zapomina,
- zaradność osobista jest na średnim poziomie, często Mariusz ubierze czapkę, ale źle i trzeba mu ją poprawić,
- jest bardzo inteligentny, zafiksowany geografiami swojego miasta oraz najbliższych miejscowości, prowadzi zeszyt, w którym zapisuje wszystkie nazwy miast jakie przychodzą mu do głowy, lub uczy się topografii miast, rysuje mapy miast i interesuje się również potrawami, rozkłada je na części pierwsze i zapisuje wszystkie składniki, potrafi też wymienić wszystkie odcinki ulubionego serialu telewizyjnego oraz stara się przewidzieć jaka będzie jutro pogoda, zna układ chmur, potrafi wymienić, jak nazywają się poszczególne chmury lub zjawiska na niebie,
- nie inicjuje rozmowy z kimś kto nie jest mu bliski, chętnie rozmawia z ulubionymi kolegami, których zna bliżej i czuje do nich sympatię,
- ma bardzo dobrą pamięć, zna asortyment sklepu na pamięć, wie, gdzie co leży i znajduje to,
- samodzielnie dobiera strój do warunków atmosferycznych,
- potrafi czytać, liczyć i pisać,
- umiejętności szkolne ma opanowane w bardzo dobrym stopniu,
- nie korzysta samodzielnie z komunikacji publicznej,
- orientuje się w czasie, wie która godzina,
- nie ma orientacji w terenie nawet w tym dobrze znanym, potrzebuje drugiej osoby by czuć się pewnie i dotrzeć na miejsce,
- potrafi dysponować małą kwotą, typu 5zł, wie co za to kupi i chętnie idzie do sklepu, trening ekonomiczny o dużej wartości sprawia mu większą trudność i polega na instruktora, który doradza mu co ma kupić,
- pieniądze chętnie przeznaczają na zakup książek, które go interesują lub kupuje jedzenie, najczęściej zupki chińskie,
- potrafi obsługiwać komputer,
- ma swoje hobby, pasje i zainteresowania, którymi w wolnych chwilach zajmuje się w warsztacie,
- nie lubi wykonywać prac manualnych, jak już coś robi to z przymusu, szybko i niedokładnie,
- jego prace nie są estetyczne,
- nie utrzymuje porządku w swoim najbliższym otoczeniu,
- samodzielnie porusza się po najbliższej okolicy,
- w średnim stopniu orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego,
- jest spostrzegawczy, ma dobrą koordynację wzrokowo-ruchową,
- mama jest w stałym kontakcie z instruktorem,
- wymaga pomocy w tworzeniu listy zakupów,
- ma problem z podjęciem decyzji w sklepie,

- gdy czegoś nie wie potrafi cały czas zadawać te same pytania, powtarza się nawet jeśli już tą odpowiedź uzyskał,
- posiada lęki związane ze swoim stanem zdrowia, zadaje pytania w związku ze śmiercią i zapadalnością na ciężkie choroby,

Rehabilitacja społeczna

- jest przewrażliwiony na otrzymywane uwagi pod jego adresem, można go bardzo łatwo wyprowadzić z równowagi,
- uczestnik posiada urojenia, które nie mają związku z rzeczywistością, wymyśla wiele wątków nieprawdziwych i dopasowuje je do rzeczywistych sytuacji,
- posiada zaburzenia obsesyjno-kompulsywne pod postacią nerwicy natręctw, czyli trzymania długopisu w ręku, wachania swojego zapachu pochodzącego z zębów oraz obsesyjnych myśli, które nie dają mu spokoju,
- w głowie pojawiają mu się różne myśli, które uczymy go by wyrzucał ze swojej głowy, bo są mu nie potrzebne i mogą go martwić,
- potrafi zasygnalizować instruktorowi, że komuś coś się stało i trzeba mu pomóc,
- jego myśli mają znaczenie religijne, lub są z podtekstem seksualnym, namawiają go do złych czynów lub myśli,
- bywają trudne dni i gorsze samopoczucie, które objawiają się u   dużą nadpobudliwością i natłokiem trudnych myśli, z którymi nie może sobie poradzić, musi się upewnić, że wszystko będzie dobrze,
- zadaje dziwne pytania, na które terapeuta odpowiada pozytywnie by nie wzbudzić w uczestniku silnego niepokoju,
- chętnie utrzymuje kontakt z innymi uczestnikami i jest lubiany przez nich, towarzyski i często się śmieje, szuka zawsze kogoś do rozmowy, ponieważ potrzebuje ciągłej uwagi,
- podobają mu się ładne dziewczyny, zafiksowany na naszej nowej terapeutce zaczął niebezpiecznie się zachowywać i ją traktować, chodził za nią i zadawał jej pytania oraz uśmiechał się do niej, gdy terapeutka nie odwzajemniała jego uśmiechu nie wytrzymał napięcia i denerwował się oraz krzyczał, że „pani” nie uśmiecha się do niego i bardzo źle na to reagował,
- posiada nawyk trzymania długopisu w jednej ręce, z którym zawsze ze sobą chodzi i ma go wszędzie w każdej sytuacji, co może kiedyś doprowadzić do nieszczęścia, ponieważ bawi się nim i gestykulując macha nim w różne strony,
- jest bardzo przewrażliwiony na swoim punkcie, zachowuje się nieadekwatnie do sytuacji, boi się niektórych uczestników z warsztatu,   ,   , wymyśla różne nieprawdziwe sytuacje związane z kolegami i źle reaguje na coś co nie miało miejsca lub się nie wydarzyło,
- nie radzi sobie z krytyką i wybucha gniewem, obrażony na terapeutę wybiega z sali i wraca dopiero za kilka chwil,
- nie kontroluje własnych emocji, płacze i krzyczy, wpada w szal, gdy coś nie jest po jego myśli lub usłyszy hałas, reaguje pośpiechem, wybiega z pracowni i szybko chodzi po korytarzu, szuka usprawiedliwienia dla swoich myśli, a instruktorzy uspokajają go i tłumaczą mu wielokrotnie, że wszystko jest dobrze i nic złego się nie dzieje,
- ze swoim ulubionym kolegą   siada przy jednym stole i pije kawę, dyskutują o wielu sprawach i uwielbiają ze sobą rozmawiać, obaj wpływają na siebie nawzajem bardzo pozytywnie, ponieważ obaj potrzebują dużo uwagi i rozmów,
- dobrze zwraca się do terapeutów i używa zwrotów grzecznościowych,
- bardzo lubi przyjeżdżać do warsztatu, witać się z uczestnikami, utrzymuje z nimi więź,
- samodzielnie wychodzi z inicjatywą rozmowy,

- odróżnia zachowania dobre od złych,
- zatyka uszy, gdy usłyszy syreny lub inne sygnały dźwiękowe służb ratunkowych,
- jego zachowanie często zależy od tego jaka jest pogoda na zewnątrz,
- krytykuje innych uczestników swojemu instruktorowi za złe zachowanie,
- lubi uczestniczyć w wyjściach poza warsztat,
- jest wrażliwy na otrzymywane uwagi, niektóre sygnały błędnie interpretuje, myśląc, że zarzuca mu się coś złego,
- uczestniczy w zajęciach ruchowych i sportowych, korzysta z udziału w zawodach i olimpiadach dla osób z niepełnosprawnościami,
- coraz lepiej układa się jego współpraca w grupie,
- bardzo ciekawy świata i spraw, którego nie dotyczą

Rehabilitacja zawodowa

- tempo pracy jest nierównomierne, niepowodzenia obniżają jego tempo pracy,
- ponaglanie wywołuje stres,
- przy pracy wymagającej dokładności jest spięty,
- w tym roku brał udział w praktykach zawodowych w ogrodnictwie i wrywał chwasty z folii, zbierał pomidory i segregował je do skrzynek, wykonywał swoje zadanie bardzo dobrze, radził sobie, zadawał dużo pytań związanych z pracą na polu i z roślinami ogrodowymi,
- jest zawsze punktualny,
nie zawsze kończy to co zaczyna,
- prace porządkowe nie są jego mocną stroną, nie lubi sprzątać, otwarcie potrafi to okazać,
- wszystkim za bardzo się przejmuje, przez co ma za duże trudności z próbą relaksacji i nie potrafi się uspokoić,
- nauczył się wielu czynności w nowej pracowni i stara się być coraz bardziej samodzielny,
- krytycznie reaguje na swoją ocenę i natychmiast obniża swoją wartość reagując płaczem i krzycząc, że jest do niczego i nic nie potrafi,
- ma trudności ze skupieniem uwagi i doprowadzeniem czynności do końca jednak bardzo się stara,
- ma doskonałą pamięć wzrokową,
- jest chaotyczny przez co każdą pracę jaką wykonuje jest nieestetyczna i niedokładna, cały czas jednak pracuje nad sobą,
- skupiony tylko na sobie i swoim świecie wewnętrznym,
- wymaga powtórzeń poleceń ze strony instruktora nad wykonywanym zadaniem,
- szybko traci motywację do nauki nowych rzeczy, gdy coś mu nie wychodzi poddaje się i nie podejmuje kolejnej próby,
- nie angażuje się w konflikty,
- jest pomocny, gdy się go o to poprosi,
- pozytywnie nastawiony do opiekuna i pracy, akceptuje polecenia, oraz poprawianie jego pracy przez instruktora,
- jest zazwyczaj wesoły i pogodny,
- nie oddziela spraw pracy od spraw prywatnych,
- nie wykazuje zainteresowania pozaobowiązkową działalnością warsztatu,
- pracuje nad dyscypliną razem z instruktorem oraz przestrzega regulamin warsztatu,
- brak kreatywnego myślenia,
- nie potrafi sobie wyobrazić finalnego efektu wykonania pracy,

- wykonuje ćwiczenia nawet te trudne, powtarza je aż do skutku

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża busem do warsztatu wraz z innymi uczestnikami,
- unika odpowiedzialności i w domu nie ma żadnych obowiązków,
- nie potrafi samodzielnie przygotować sobie herbaty, nie wie, jak włączyć czajnik bezprzewodowy,
- jest mało zaradny, nie wie co ma zrobić, nie zapyta o pomoc instruktora,
- często zamknięty w sobie i nie ma ochoty na interakcję z innymi,
- oczekuje, że terapeuta poda mu wszystkie narzędzia jakie są potrzebne do zrealizowania zadania,
- uczestnik uczy się samodzielności, nie jest nawet na etapie samodzielnego i prawidłowego ubrania butów,
- sam wymaga wsparcia, nie pomoże koleżance lub koledze w potrzebie, nie było jeszcze takiej sytuacji z jego strony,
- nie potrafi odróżnić strony prawej od lewej, nie potrafi wskazać, który but jest prawy, a który lewy i na jaką nogę założyć odpowiedniego buta,
- zawsze liczy na pomoc ze strony instruktora lub podjęcie działań, ponieważ samodzielnie nie robi nic co wymaga odrobiny wyobraźni i samodzielnego myślenia,
- całkowicie uzależniony jest od swojej mamy i gdyby nie ona na pewno nie poradziłby sobie sam w życiu,
- nie potrafi powiedzieć czego potrzebuje i co oczekuje,
- uczestnik potrafi samodzielnie załatwić tylko swoje potrzeby fizjologiczne,
- wykazuje dużą niechęć do pracy, gdzie trzeba posprzątać,
- trzeba mu przypominać by po skorzystaniu z toalety umył ręce czy kubek,
- jego ulubionym zajęciem są prace manualne, rysowanie, kolorowanie, malowanie, lepienie z plasteliny itp. takie zadania mógłby wykonywać bez przerwy i wszystkie zabierać do domu by pokazać mamie,
- nie potrafi podjąć samodzielnie decyzji dotyczących najprostszych spraw,
- nie umie liczyć, ma kłopoty z realizacją treningu ekonomicznego, nie zna swoich potrzeb, mama mówi instruktorowi co ma mu kupić,
- jego samodzielność pod każdym względem jest na bardzo niskim poziomie,
- jego higiena osobista i wygląd zewnętrzny są na bardzo wysokim poziomie, ale o to dba tylko jego mama,
- wyręcza się innymi, nie lubi pracować ani się przemęcać, unika ciężkiej pracy,
- cały czas sprawia wrażenie zajętego czymś, tylko po to, żeby nie mieć kontaktu wzrokowego z terapeutą,
- potrafi kulturalnie zachować się w miejscach publicznych,
- stosuje zwroty grzecznościowe,
- nie ubiera się stosownie do warunków pogodowych, ponieważ zawsze jest za grubo ubrany, ma na sobie kilka warstw przez co bardzo się poci,
- stosuje specjalną dietę, dlatego podczas degustacji w warsztacie każde danie trzeba konsultować z mamą,
- nie rozumie pojęcia czasu, brak orientacji w czasie,
- ma trudności w zrozumieniu poleceń i instrukcji, zasoby są na niskim poziomie,
- zazwyczaj wesoły i pogodny,

- nie korzysta samodzielnie z komunikacji publicznej,
- nie orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego (np. reakcja w przypadku chorób czy awarii)

Rehabilitacja społeczna

- nie utrzymuje kontaktu wzrokowego przez co nie okazuje szacunku osobie, z którą rozmawia,
- ożywia się, gdy wie, że za chwilę przyjedzie po niego mama i zabierze go do domu,
- gdy nie ma ochoty na zrobienie czegoś o co prosi go instruktor symuluje ból głowy lub złe samopoczucie,
- bardzo się denerwuje, gdy ma do zrobienia coś czego nie umie, nie poprosi o pomoc, tylko tak długo będzie siedział i patrzył na instruktora aż w końcu Pani się domyśli i mu pomoże,
- nie przyznaje się do winy, zrzuca odpowiedzialność na inne osoby, nie przeprasza, nie dziękuje i obarcza winą inne osoby,
- w pracowni stolarsko-ogrodniczej wykonuje najprostsze zadania typu szlifowanie drewna lub koloruje kolorowanki,
- gdy odczuwa satysfakcję z dobrze wykonanego zadania głośno się śmieje, krzyczy do kolegów i żywo gestykuje, staje się pewny siebie i trzyma głowę wysoko do góry,
- gdy w zasięgu wzroku nie ma instruktora niemilo wypowiada się o swoich kolegach z warsztatu i śmieje się z nich, nie zważając na to, że może kogoś urazić,
- gdy jest zdenerwowany i nie jest w dobrym nastroju lub ma zły dzień potrafi nieładnie odpowiedzieć instruktorowi, a nawet wybiec z sali, rzucić plecakiem i przeklinać,
- ma problemy z asertywnością, nie mówi „nie” bez lęku i poczucia winy,
- z uwagi na jego introwertyczną cechę osobowości takie nagłe odbiegające od normy rzadko występujące zachowanie może być bardzo niebezpieczne, ponieważ wiele emocji, które trzyma w sobie mogą nagle ujrzyć światło dzienne i wyjść na zewnątrz pod postacią nagłego nieadekwatnego zachowania pod wpływem stresu lub innego bodźca, np. hałasu, którego uczestnik bardzo nie lubi,
- na zadawane pytania odpowiada twierdząco, nie generuje konfliktów, wręcz unika ich i nie wdaje się w niepotrzebne dyskusje,
- nigdy nie podejmuje inicjatywy rozmowy,
- w zakresie komunikacji międzyludzkiej ma bardzo duży problem, gdy ma do czynienia z człowiekiem bardzo się stresuje, jest napięty, szybko i niewyraźnie mówi,
- jest dość uprzejmy i nie zawsze powie dzień dobry,
- cały czas następuje powolny regres w rozwoju, nie opanował umiejętności szkolnych,
- jego kontakt z innymi uczestnikami z warsztatu zaczyna wygasać,
- z zainteresowaniem opowiada co dzieje się u niego w domu i kto go ostatnio odwiedził, oraz co robi w wolnym czasie, jaki film lub serial ostatnio oglądał,
- potrzebuję więcej czasu niż inni do zaadoptowania się do nowych warunków lub poznania nowej osoby,
- cały czas błądzi gdzieś wzrokiem,
- u . . . . . zaburzona jest równowaga autonomicznego układu nerwowego, a dokładnie jest nim układ przywspółczulny, który przeważa u uczestnika, jest zawsze wyciszony, nastawiony na odpoczynek, spokój i brak chęci do pracy,
- nie przyjmuje do siebie krytyki, jest na nią zamknięty, odwraca wzrok, obraża się i udaje, że nie słyszy,
- nie wita się z terapeutą po wejściu do pracowni,
- podczas wyjść poza warsztat trzyma się blisko swojej grupy,

- często mówi sam do siebie, gdy nie ma słuchacza obok,
- uczestniczy w zajęciach sportowych z rehabilitantem

Rehabilitacja zawodowa

- w tym roku uczestniczył w praktykach zawodowych w ogrodnictwie, wrywał chwasty, niestety nie radził sobie dobrze z tym zadaniem, wrywając pojedyncze źdźbła trawy i przecierając pot z czoła jakby pracował za dwóch,
- każde zadanie wykonuje bardzo szybko, chaotycznie, nieprecyzyjnie, nie skupia się nad nim i robi wszystko powierzchownie,
- nie ma potrzeby zapytania instruktora, gdy nie rozumie polecenia,
- lubi być chwalony, potrzebuje dużo uwagi, skupia się na sobie,
- zachowuje się jakby na niczym mu nie zależało, potrafi tylko brać nic nie dawać w zamian,
- niestety nie docenia pracy swoich kolegów z pracowni, uważa się za jedyne, który najlepiej wykona zadanie,
- podczas pracy potrzebuje ciągłego nadzoru inaczej przestaje pracować,
- nie lubi uczyć się nowych rzeczy, wybiera tylko najprostsze zadania,
- łatwo rozprasza się i dekoncentruje podczas wykonywania zadania,
- lubi recytować wiersze i śpiewać piosenki,
- nauka tekstu na pamięć nie sprawia mu trudności,
- nie potrafi zorganizować sobie miejsca pracy,
- nie przykłada się do prac porządkowych w warsztacie,
- ma dużą wiedzę o aktorach i celebrytach,
- potrzebuje ciągłego nadzoru przy pracy

Samodzielność i zaradność osobista

- uczestnik dojeżdża busem wraz z innymi uczestnikami,
- po zmianie pracowni z organizacyjno-gospodarczej na pracownię muzyczno-teatralną chce podporządkować się instruktorowi i nie wykonuje jego wszystkich poleceń,
- zauważalna zmiana zachowania, ma obniżony nastrój, wybucha gniewem, przeklina pod nosem,
- chodzi po korytarzu, siada na kanapę z telefonem w rękę i głośno słucha muzyki, która przeszkadza innym, każda czynność jaką wykonuje jest robiona na złość,
- uczestnik swoim zachowaniem utwierdza w przekonaniu, że cierpi na zaburzenie opozycyjno-buntownicze (ODD), uczestnika charakteryzują uporczywe wzorce prowokacyjne, buntownicze oraz mściwe zachowanie, ma duże trudności w zakresie panowania nad frustracją i złością, aktywnie sprzeciwia się dorosłym, łamie zasady ustalone przez innych, nie bierze odpowiedzialności za swoje zachowanie, nie chce przeprosić, robi to pod przymusem uniknięcia kary,
- częściej przyjmuje rolę obserwatora podczas wielu konkursów lub spotkań integracyjnych,
- podczas wykonywania zadania, lub sprzątania jest bardzo zaangażowany w to co robi,
- preferuje towarzystwo instruktorów, podsłuchuje ich rozmowy, zagląda do rzeczy osobistych,

- samodzielnie potrafi korzystać z toalety i myje ręce po skorzystaniu z niej,
- żadna praca nie jest mu straszna, szybko się uczy, lubi prace porządkowe, myje toaletę, podłogę, odkurza,
- rzadko organizuje sobie czas wolny, wybiera wtedy kolorowanie postaci z gier komputerowych lub anime,
- samodzielnie przygotowuje ciepły napój, typu herbatę lub kawę,
- widoczny regres w zachowaniu, w relacjach interpersonalnych z innymi uczestnikami, reaguje trudnościami w zakresie emocjonalnym i społecznym, na wydawane polecenia instruktora reaguje złością,
- potrafi zaplanować swoje wydatki i zna wartość pieniędzy,
- w realizacji treningu ekonomicznego nie potrzebuje pomocy,
- ma dobrą orientację w czasie, potrafi przywołać wspomnienie lub zdarzenie z przeszłości,
- higiena osobista jest na bardzo dobrym poziomie, potrafi dbać o higienę ciała i odzieży,
- w zakresie codziennego funkcjonowania jest zdany na rodziców, wymaga stałej kontroli,
- potrafi czytać, pisać, liczyć,
- ubiera się adekwatnie do panujących warunków na zewnątrz,
- ma dobrą orientację w terenie dobrze mu znanym,
- opanował podstawowe umiejętności szkolne

Rehabilitacja społeczna

- duże trudności w zakresie komunikacji, pomocy innym ludziom oraz dzielenia się czy tworzenia więzi i przyjaźni,
- nie potrafi harmonijnie współżyć z grupą reszty uczestników,
- występowały sytuacje podczas których uczestnik kopał w kanapę, stolik lub krzesła w pracowni dlatego nie ma umiejętności ponoszenia odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- występują problemy z równowagą emocjonalną, ma niską odporność na frustrację,
- nie zależy mu na angażowaniu się w kontakty społeczne,
- nie podejmuje dialogu z uczestnikami, ze względu na trudności komunikacyjne,
- interesuje się fotografią, robi zdjęcia, wstawia je do Internetu i pokazuje je terapeutom w celu uzyskania pochlebnej uwagi,
- podczas ćwiczeń pokazuje umiejętności ruchowe swoich bohaterów z gier komputerowych, naśladuje technikę sztuk walki,
- bierze udział w zajęciach rehabilitacyjnych, neguje polecenia rehabilitanta, komentuje ćwiczenie, a następnie wraca do ćwiczeń,
- oczekuje pochwały za swoje prace, które wykonuje bardzo dobrze,
- nie jest lubiany przez innych uczestników w warsztacie, ponieważ dochodzą sygnały, że boją się kolegi i nie zaczynają z nim rozmowy,
- wykazuje się inicjatywą i wyręcza inne osoby w pracy, tylko po to by pokazać im, że nie potrafią czegoś wykonać tak dobrze jak on,
- słucha dokładnie to co się wokół niego dzieje, ciekawy świata, interesuje się też polityką i historią,
- tęskni za swoją terapeutką z poprzedniej pracowni, ale nie chce do niej wrócić, sygnalizuje, że podoba mu się praca w kuchni,
- sam generuje konflikty nie potrafiąc opanować swoich emocji i kontrolować ich,
- stosuje zwroty grzecznościowe,
- ma trudności ze swobodnym wypowiedzianiem się, gdy jest spokojny, lecz w momencie

- złości jaką czuje i silnego buntu mówi wprost o co mu chodzi, nie ma problemów ze swobodnym wypowiedzeniem się,
- cechuje go impulsywność i nadpobudliwość, spaceruje po korytarzu, zagląda do innych pracowni, ma też tendencje do podsłuchiwania rozmów innych instruktorów, zagląda do ekranu telefonu innym czytając co piszą,
  - odmawia wszelkich prób w braniu udziału w zawodach sportowych lub występach teatralnych,
  - lubi być sam,
  - stanowczy i asertywny, potrafi powiedzieć nie, stara się zdominować otoczenie swoim zachowaniem,
  - ma trudności w konstruktywnym komunikowaniu się, czy prowadzeniu dialogu z uwagi na upośledzenie umysłowe,
  - opóźniony rozwój społeczny nad którym ciągle pracuje by dogonić innych uczestników w warsztacie,
  - ma kłopoty ze zrozumieniem bardziej skomplikowanych czynności, własnych stanów emocjonalnych i innych ludzi,
  - odczuwa niepokój w stosunku do świata zewnętrznego, czuje się niepewnie,
  - zauważa swoją niepełnosprawność, przez co żyje z mniejszym poczuciem wartości, bezradności,
  - gdy coś nie idzie po jego myśli postępuje gwałtownie, w jednej chwili wstaje i wybiega z sali,
  - coraz słabiej kontroluje swoje emocje w obecnym kontakcie z instruktorem,
  - w miejscach publicznych potrafi zachować się kulturalnie,
  - z ulubionymi instruktorami wita się z uśmiechem poprzez przytulenie się do nich,
  - preferuje pracę indywidualną aniżeli w grupie,
  - przy zwracanej uwadze przez instruktora obraża się lub przeklina ściszym głosem

Rehabilitacja zawodowa

- podczas praktyk uczestnik nie zachowywał się stosownie w miejscu odbywania praktyk, stosował wulgarne słownictwo w obecności pracowników zakładu oraz właściciela,
- zadanie, które miał do zrobienia nie wykonywał go tak jak należy, dlatego został oddelegowany do porządkowania zakładu, miał trudności z odmierzeniem odpowiedniej długości linki hamulcowej i przecięcia jej w odpowiednim miejscu, chociaż zadanie było bardzo łatwe, nie poradził sobie z nim,
- rozumie otrzymanywane polecenia, lecz szybko się irytuje tłumacząc instruktorowi, że nie jest głupi,
- wykona każdą pracę po wcześniejszym wyjaśnieniu jak ma to zrobić,
- ma dobrą koordynację ruchową, jest zręczny podczas ćwiczeń na świeżym powietrzu,
- bardzo łatwo rozproszyć jego uwagę, nie koncentruje się na zadaniu,
- im większą ma motywację do pracy tym lepiej jest wykonane zadanie,
- zna położenie przedmiotów w pracowni,
- rozwiązuje wiele zadań, najczęściej wyszukuje słowa spośród rozsypanki wyrazowej, łamigłówek, krzyżówek czy zadań logicznych,
- dba o swoje stanowisko pracy, przygotowuje je i sprząta,
- lubi prace manualne i nie ma z nimi problemu,
- jest dokładny i skrupulatny w tym co robi, potrafi zająć się każdym szczegółem, który jest niedopracowany,
- podczas prac plastycznych wykazuje się dużą dbałością o szczegóły i estetykę, starannie

- dobiera kolory,
- kończy to co zaczyna,
- potrafi pracować dalej pomimo niepowodzeń,
- jest punktualny,
- kontynuuje pracę pomimo nieobecności instruktora,
- potrzebuje krótkich przerw podczas pracy,
- jest szybki w wykonywaniu czynności porządkowych,
- tempo pracy rośnie po opanowaniu umiejętności,
- wcześniej nabyte umiejętności wykorzystuje w pracy,
- negatywnie odbiera każdą krytykę,
- ma trudności w utrzymywaniu syntonii z otoczeniem, nie zawsze adekwatnie okazuje emocje do sytuacji

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża do warsztatu busem wraz z innymi uczestnikami,
- potrafi dostosować odzież do warunków panujących na zewnątrz,
- jest zawsze czysto i schludnie ubrany, dba o to jego mama, jak i on sam,
- jest bardzo samodzielny i zaradny, potrafi większość rzeczy zrobić sam bez niczyjej pomocy,
- korzysta z uprzejmości koleżanki z grupy, która zawsze robi mu herbatę, miewa momenty w których wypowiada treści urojeniowe, świadczące o jego chorobie psychicznej, twierdzi, że zrobiła mu herbatę ze śmieci z kosza lub wrzuciła mu śmieci do kubka i zalała je wodą, takiej herbaty już wtedy nie wypija,
- ma zaburzenia obsesyjno-kompulsywne, natrętnie myje ręce, wychodzi do łazienki nawet kilkanaście razy dziennie w ciągu dnia, sprawdza czy wyłączone jest światło, czy wtyczka z czajnika jest wyłączona, pyta i prosi o wyłączenie wtyczki z radia kilka razy pod koniec dnia, zbiera różne skrawki materiału, które nie są mu do niczego potrzebne, pyta o wyniesienie śmieci z kosza wszystkich instruktorów, odwiedza każdą pracownię w tym jednym celu,
- dobrze funkcjonuje, gdy ma wszystko poukładane według planu, którego się trzyma,
- potrafi sam zrobić mamie zakupy i zanieść do domu, codziennie rano wychodzi po świeże bułki do sklepu,
- nie dotyka śmieci znajdujących się w koszu, ponieważ boi się, że się czymś zarazi,
- dba o porządek w warsztacie,
- nosi ze sobą bardzo dużo rzeczy na przebranie, które zalegają w pracowni,
- ma kłopoty ze swobodnym wypowiadaniem się na różne tematy, ponieważ wielokrotnie odbiega od podstawowego wątku w rozmowie, dodaje inne poszczególne i na koniec nie wiadomo o czym mówił i o co mu właściwie chodzi, wtedy rozmówca jest tak zmęczony, że przerywa z nim dialog,
- ma dobre relacje ze swoim terapeutą, wykonuje polecenia, ale nie zawsze je rozumie,
- jest zorganizowany, pilnuje swoich spraw bardzo dokładnie i zawsze informuje o nich instruktora, zawiadamia, gdy nie będzie go następnego dnia i gdzie będzie,
- nie wejdzie do toalety, w której doszło u niego do nieprzyjemnej sytuacji, gdzie się w niej zamknął i nie mógł wyjść, od tej pory już tam nie wejdzie,
- ma wyobraźnię i dobrze sobie radzi z pracami manualnymi, które również zabierają mu mnóstwo czasu,

- bardzo dużo energii traci na realizację treningu ekonomicznego, długo liczy pieniądze, zastanawia się co kupić, w sklepie potrafi ubierać i rozbierać się w przymierzalni bardzo długo przez co irytuje innych swoim zachowaniem,
- ma duże problemy z wymową, mówi bardzo cicho, im dłużej się wypowiada tym coraz ciszej i coraz bardziej niewyraźnie mówi, jakby powoli tracił siły,
- bardzo dba o higienę osobistą, boi się bakterii, myje ręce nawet kilkadziesiąt razy w ciągu dnia, przez co ma bardzo zniszczoną i suchą skórę dłoni,
- stosuje zwroty grzecznościowe, jest bardzo uprzejmy,
- w sytuacjach wymagających organizacji i działania wymaga pomocy instruktora,
- potrafi czytać i pisać, lecz robi to wolno,
- frekwencja na zajęciach jest prawie stu procentowa,
- potrafi umyć i ubrać się samodzielnie,
- utrzymuje porządek w swoim najbliższym otoczeniu,
- nie orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego, jak np. reakcja w przypadku awarii czy znajomości prostych zasad życia społecznego

Rehabilitacja społeczna

- zdarza się, że występują epizody wymiotów, lub podczas kaszlu zdarza się, że polyka z powrotem treść żołądkową,
- kontakt słowny jest utrudniony, mowa niewyraźna,
- obwód brzucha powiększony, zapewne przez dużą ilość gazów jelitowych,
- okresowo wypowiada treści urojeniove, że coś zagraża jego matce, lub rzuca kamieniami w okno, bądź narusza jego prywatność, podchodzi do okna w pracowni i płacze, chce wyjść na zewnątrz pożegnać się z rodziną,
- leczony z powodu schizofrenii paranoidalnej i upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym, regularnie przyjmujący leki,
- kontakt z uczestnikiem często jest utrudniony z powodu zubożenia myślenia, tików głosowych,
- nastrój chwiejny, częściej obniżony, napęd psychomotoryczny zredukowany,
- potrafi skupić uwagę i koncentrację na wykonywanym zadaniu,
- ma dobrą pamięć, przywołuje zdarzenia z przeszłości, opowiada, jak był na wakacjach, kogo poznał, jak nazywali się ludzie,
- ma swoje hobby, maluje, rysuje, koloruje, rzeźbi w kawałkach drewna, pracuje z farbami akrylowymi, może to robić całymi dniami, relaksuje się przy tym, jest to dla niego bardzo dobra terapia,
- potrafi nieść pomoc innym, lubi wyrzucać śmieci, zajmuje się tym w całym warsztacie,
- podporządkowuje się instruktorom, słucha ich poleceń, nie przeciwstawia się przełożonym,
- jest aktywny podczas zajęć, potrafi odpowiadać na pytania z wiedzy ogólnej i podstawowej wiedzy w zakresie szkoły podstawowej,
- ma motywację do pracy, której nie trzeba wzmacniać,
- współpracuje z grupą, choć preferuje prace indywidualną z materiałem,
- adaptuje się do nowych warunków w przypadku zmiany otoczenia,
- w kontakty społeczne nie jest zaangażowany, wynika to z choroby psychicznej na którą cierpi,
- realna ocena siebie jest zaburzona przez objawy choroby takie jak urojenia, omamy i problemy poznawcze, prowadzi to do zniekształcenia obrazu siebie, niskiej samooceny i trudności z obiektywną samooceną,
- zaburzenia myślenia i percepcji,

- brak umiejętności rozwiązywania własnych problemów,
- reaguje bardzo negatywnie, na osoby których nie lubi i nie toleruje, a objawia się to tikami głosowymi, sygnalizuje, że nie wytrzyma dłużej w towarzystwie osób których nie lubi, nie utrzymuje z nimi kontaktu wzrokowego i nie rozmawia z nimi, ignoruje ich,
- nie uczy się na swoich błędach, ponieważ ponawia je znowu,
- skarży na uczestników, którzy zwracają mu uwagę, źle się do niego odzywają, lub nie zachowują higieny osobistej,
- w miejscach publicznych ma bardzo duży problem z witaniem się ze wszystkimi obcymi ludźmi których spotyka na swojej drodze,
- unika konfliktów, stroni od osób głośnych i nadpobudliwych,
- reaguje nieadekwatnie do sytuacji, brak syntonii z otoczeniem,
- występują problemy z utrzymaniem poprawnej postawy ciała, pionizacji, przez co potrafi spaść z krzesła, kładzie się na koleżankę obok lub nie podnosi nóg podczas chodu, szura stopami i porusza się tak wolno, że istnieje ryzyko przewrócenia się

Rehabilitacja zawodowa

- praca jaką zleca mu instruktor musi być dokończona, nawet jak zostawia ją na drugi dzień nie trzeba mu przypominać, że czegoś nie dokończył i sam się za to zabiera,
- lubi pracować w ogrodzie, siać, pielnić, podlewać, grabić,
- ma dużą motywację do pracy,
- ma barwną i kreatywną wyobraźnię, przychodzą mu do głowy różnego rodzaju dziwne pomysły, którymi się ekscytuje, chce je zrealizować, lecz są one nierealne,
- odkłada rzeczy na swoje miejsce,
- lubi sprzątać, wymaga też porządku od innych, odkurza, zamiata, myje podłogi,
- nie uczestniczy w praktykach ze względu na zaawansowany stan choroby psychicznej,
- poprawnie wykonuje powierzone mu obowiązki, jednak ciągła potrzeba wychodzenia do toalety zabiera mu czas na dokończenie zadania,
- ma trudności z nauką nowych rzeczy, szybko zapomina, musi powtarzać codziennie umiejętności nowo nabyte,
- praca sprawia mu przyjemność,
- nie kończy tego co zaczął, ponieważ ma bardzo wolne tempo pracy,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzenia,
- łatwo go motywować,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- nie jest punktualny,
- w pracy jest staranny i dokładny,
- kontynuuje pracę pomimo nieobecności instruktora,
- może pracować przez długi czas bez przerwy,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa, zakłada biały fartuch by nie ubrudzić się podczas malowania farbami,
- niepowodzenia nie zmniejszają jego tempa pracy,
- tempo pracy uczestnika nie rośnie nawet po opanowaniu umiejętności

Samodzielność i zaradność osobista

- wraz z innymi uczestnikami przyjeżdża do warsztatu busem, odkąd ma problemy kardiologiczne,
- nie lubi sprzątać, odkurzać, myć podłóg, ciężko mu nawet wytrzeć kurz ze swojego miejsca pracy przy komputerze, nad którym codziennie siedzi,
- nie utrzymuje porządku wokół swojego miejsca pracy,
- posiada również dobrą orientację w czasie, jednakże występują kłopoty z pamięcią,
- ma bardzo dobrą orientację w znanym i nieznanym terenie, porusza się sprawnie i chętnie odwiedza nowe miejsca,
- często kłamie, że brał kąpiel, jednak nadal czuć nieprzyjemny zapach potu,
- zazwyczaj chodzi kilka dni z rzędu w tej samej odzieży, nie zmienia jej, lecz wykonuje polecenia instruktora i zmienia rzeczy na następny dzień,
- ma przy sobie kosmetyki, lecz twierdzi, że nie potrzebuje ich, gdy instruktor zwróci mu uwagę, że ma się umyć to wtedy używa dezodorantu i wraca z powrotem do pracowni,
- bywają dni, że się wykąpie, wtedy przychodzi i chwali się, że się umył i karze siebie powąchać, cieszy się i ekscytuje, lubi być w centrum uwagi,
- higiena osoba jest na bardzo niskim poziomie, trzeba mu przypominać o tym, że trzeba się myć, nie lubi tego robić, nie dba o siebie, przychodzi często nie ogolony i nie myje zębów. ma inne priorytety,
- nosi przy sobie nieznaczną sumę pieniędzy i kupuje za to słodycze uczestnikom, których lubi by się odwdzińczyć, jest szczery i potrafi się dzielić,
- w realizacji treningu ekonomicznego pomaga mu jego instruktor, gdy ma do wydania dużą sumę pieniędzy nie wie co może za to kupić, więc potrzebuje wsparcia, ale zna wartość pieniędzy,
- działania matematyczne sprawiają mu dużą trudność, nie umie liczyć,
- potrafi czytać i pisać,
- jest dużym wsparciem dla rodziców, jeśli potrafi załatwić jakąś sprawę to idzie i wyręcza w tym swoją mamę,
- zaradny życiowo i bardzo pomocny dla swojej mamy, robi jej podstawowe zakupy i przynosi do domu,
- interesuje się płcią przeciwną i w natarczywy sposób zaczepia kobiety, wyznając im miłość lub wychodząc z propozycją zaślubin, ma wysokie libido, dotyka instruktorki i uczestniczki wbrew ich woli i wchodzi w ich strefę prywatną, mówi o seksie i ogląda pornografię,
- nie boi się nowych wyzwań, śmiało kroczy przez życie i nadal szuka wybranki swojego serca, jest otwarty i bardzo towarzyski,
- potrafi sam zorganizować sobie czas wolny i wyjść na miasto po zajęciach w warsztacie,
- uczestnik pracuje i wykona pracę do końca w momencie, gdy jest dopilnowany i kontrolowany przez swojego instruktora, w przeciwnym wypadku zadanie nigdy nie zostanie doprowadzone do końca,
- wstaje i wychodzi z pracowni nawet podczas wykonywanego zadania, szybko tracił zapał i motywację do pracy,
- jest nadpobudliwy psychoruchowo, zauważane jest to podczas wykonywania zadań, gdzie występuje u niego deficyt uwagi oraz kłopoty z koncentracją, ciężko mu się skupić na zadaniu, wszystko go nudzi, odkłada na później i nie wraca potem do tego,
- lubi odwiedzać kolegów i koleżanki w Szubinie a nawet pojechać na kawę do znajomej w inne miejsce, nie siedzi w jednym miejscu, jest zawsze w ruchu,
- interesuje się życiem prywatnym innych uczestników w warsztacie, lubi o nich rozmawiać i wytykać im błędy nie zwracając uwagi na swoje,
- sam potrafi zainicjować rozmowę, jest chętny by się czegoś dowiedzieć i przekazać

- informację dalej niekoniecznie prawidłowo,
- samodzielnie potrafi przygotować sobie herbatę lub poranne śniadanie w domu

Rehabilitacja społeczna

- preferuje rozmowy z instruktorami niż uczestnikami,
- okazuje, gdy kogoś darzy sympatią lub nie, na głos potrafi przyznać szczerze, że kogoś nie lubi,
- angażuje się w konflikty, które go nie dotyczą i przychodzi z problemami by je rozwiązać za niego, boi się późniejszych konsekwencji z tym związanych,
- prowokuje i buntuje przeciwko sobie uczestników, dolewa oliwy do ognia,
- bardzo nie lubi być krytykowany i broni się podnosząc głos na rozmówcę, potem go lekceważy i opuszcza zdenerwowany pracownię,
- używa zwrotów grzecznościowych,
- potrafi zachować się w miejscu publicznym,
- zna normy społeczne,
- nikomu nie odmówi pomocy, jest chętny, a nawet sam wychodzi z inicjatywą,
- angażuje się w zadanie, które mu się podoba,
- jest skory do kłótni, lubi zaczynać awanturę, ale gdy robi się gorąco szybko ucieka i nie dokańcza tematu sporu,
- często nie przemyśli tego co mówi, nie uważa na to, że może kogoś urazić swoimi słowami,
- potrafi przeprosić, gdy wie, że źle zrobił, jest bardzo wrażliwy i z czasem przychodzi i mówi, że przemyślał sprawę i przyznaje rację innej osobie,
- lubiany przez wszystkich w warsztacie, jest duszą towarzystwa, ciekawy świata, lubi spędzać czas ludźmi, rozmawiać z nimi, droczyć się i bronić swego zdania,
- silnie broni swoich racji i przekonań politycznych, wielokrotnie wynikały z tego powody awantury i kłótnie z innymi uczestnikami, ponieważ Sławek nie rozumie, że każdy człowiek ma prawo do swojego zdania i wyrażania opinii na dany temat,
- podczas obrony swoich racji żywo gestykuluje rękoma i krzyczy,
- przez to, że często nie wykonuje poleceń instruktora, lecz z opóźnieniem trudno go zmobilizować i przekonać do tego by dokończył pracę, bo twierdzi, że zawsze ma coś ważniejszego do zrobienia i wychodzi na korytarz krążąc i zaglądając do wszystkich pracowni z zaciekawieniem co dzieje się w innych grupach, odwiedza uczestników i tam przesiaduje bardzo długi czas,
- jedyne zainteresowanie to rozmowy o historii świata oraz polityce, przez którą ma wiele problemów, ponieważ irytuje swoimi poglądami innych uczestników, przez co ma zakaz w warsztacie rozmów na tematy polityczne jednak nie słucha i zawsze do nich wraca,
- ma bardzo dużą wiedzę na temat historii polski i całego świata, szuka kompana do rozmów na ten temat, często przerywa prowadzącemu i kontynuuje swoje wywody polityczne,
- jest bezpośredni i impulsywny co utrudnia utrzymanie na stałe bliskich więzi i relacji z innymi uczestnikami,
- narusza strefę prywatną człowieka, podchodzi zbyt blisko, dotyka i przytula bez zgody,
- chętnie bierze udział w zajęciach integracyjnych, wyjeżdża na zawody sportowe, preferuje aktywnie spędzać czas,
- mama jest w stałym kontakcie z warsztatem,

- potrafi poprosić o pomoc z własnej inicjatywy,
- akceptuje polecenia instruktora, jest do niego pozytywnie nastawiony,
- potrafi krytycznie podejść do swojego zachowania

Rehabilitacja zawodowa

- prosi o pomoc swojego instruktora, gdy nie potrafi sobie z czymś poradzić,
- nie potrafi zaplanować swojej pracy krok po kroku i trzeba mu wytłumaczyć co po kolei ma zrobić,
- kłopoty z pamięcią wymagają ciągłych ćwiczeń i powtórzeń,
- najlepiej wykonuje zadanie na komputerze, gdy słucha muzyki lub przepisuje teksty z podręcznika od historii,
- stara się, gdy instruktor wzmacnia pozytywnie jego działania,
- nie przestrzega zasad BHP,
- brał udział w praktykach zawodowych i bardzo dobrze sobie poradził z oczyszczaniem pomidorów spośród chwastów, współpracował, nie narzekał, a nawet pomagał kolegom, którzy sobie słabiej radzili,
- nie był zaangażowany w pracę nad wyrobami na kiermasz,
- szybko nudzi go wykonywana praca,
- potrzebuje kontroli podczas mycia podłogi, ponieważ robi to niedokładnie,
- przy pracach manualnych jest dokładny,
- zapomina o sprzątaniu swojego stanowiska pracy,
- nie kontynuuje pracy pomimo nieobecności instruktora,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- konieczność przemieszczania się nie stwarza przeszkód,
- łatwo wyrzucić na niego pozytywny wpływ,
- jest zainteresowany pozaobowiązkową działalnością w warsztacie

Samodzielność i zaradność osobista

- wraz z innymi uczestnikami przyjeżdża do warsztatu busem,
- potrafi samodzielnie przygotować herbatę, lub umyć po sobie kubek,
- wymaga całkowitej pomocy przy realizacji treningu ekonomicznego, instruktor nie wychodzi z nim na zewnątrz, ponieważ boi się, że może oddalić się od grupy lub wyjść niepostrzeżenie na ulicę,
- cierpi na chorobę genetyczną, zespół wadliwego chromosomu X (FXS), czyli dziedziczny schorzenie po jednym z rodziców, prowadzi do braku lub niedoboru białka niezbędnego dla rozwoju mózgu, w wyniku czego u uczestnika występuje niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym oraz autyzm, objawia się trudnościami w nauce, nadpobudliwością psychoruchową, stereotypiami ruchowymi oraz głosowymi, lękiem i autoagresją,
- nie potrafi doprowadzić zadania do końca, nie skupi się na wykonywanym zadaniu, ma deficyty uwagi i cały czas spaceruje po korytarzu, ma ciągłą potrzebę ruchu, odbywa się to przez cały czas jego pobytu w warsztacie,
- lubi porządki w pracowni,
- używa przedmiotów niezgodnie z ich przeznaczeniem,
- podejmuje inicjatywę w zakresie porządków, układa naczynia do szafy, wyciera talerze,

- sztućce, składa po wysuszeniu ręczniki do szafy,
- samodzielnie potrafi się ubrać i rozebrać, gdy przyjeżdża do warsztatu,
- czynności w zakresie samoobsługi wykonuje samodzielnie,
- chętnie rozwiesza ręczniki po praniu na suszarkę,
- liczy od 1 do 10, nie potrafi czytać i pisać,
- bardzo grzeczny, miły i towarzyski, często się zawstydzona chowa twarz w dłoniach, gdy instruktor woła go po imieniu, ma trudności w utrzymywaniu kontaktu wzrokowego,
- zawsze jest czysto i schludnie ubrany,
- podczas spaceru lub poza warsztat oraz wycieczek potrzebna jest ciągła kontrola uczestnika, ponieważ potrafi niepostrzeżenie oddalić się od grupy i nie stosuje się do zasad bezpieczeństwa na drodze,
- każdego dnia po kilka razy dziennie wita się ze wszystkimi instruktorami i woła ich po imieniu, tak samo zachowuje się również do swoich uczestników z grupy,
- w pewnym zakresie radzi sobie sam, jednak wiele czynności wymagają pokazania i wytłumaczenia jak coś zrobić krok po kroku,
- jego zaradność osobista jest na niskim poziomie ze względu na jego całościowe zaburzenia rozwojowe, trzeba nadzorować każdą czynność, którą wykonuje,
- trzeba mu przypominać o umyciu rąk po wyjściu z toalety,
- w wielu czynnościach wyręczany jest przez rodzinę, jednakże mama daje mu więcej obowiązków by mógł się bardziej wykazać i nauczyć się więcej,
- lubi czuć się pomocny i być pochwalony, gdy zrobi coś dobrze,
- samodzielnie skseruje jakiś dokument, ekscytuje się pracą kserokopiarki, skupia się na nacisku guzika odpowiedzialnego za wykonanie ksera, który jest duży i zielony, więc bardzo mu się podoba,
- wie, jak włączyć pralkę lub zmywarkę, interesuje się sprzętem gospodarstwa domowego,
- potrafi obsłużyć mikrofalówkę,
- jest grzeczny, pomocny i życzliwy, przygotowuje napój dla koleżanki z grupy,
- lubi korzystać ze sprzętów gospodarstwa domowego, samodzielnie odkurza pracownię,
- prace manualne wykonuje niedokładnie, szybko i niedbale, należy go motywować i nadzorować

Rehabilitacja społeczna

- często włącza radio i tańczy przy muzyce swojej ulubionej artystki, podskakuje i żywo gestykułuje, gdy jest podekscytowany również tak robi, np. gdy śpiewamy sto lat lub składamy życzenia,
- zachowuje normy społeczne i respektuje je na swój sposób, tak jak potrafi
- nie lubi kontaktu fizycznego, pozwoli sobie na niego tylko wtedy, gdy ma na to ochotę,
- gdy się zdenerwuje reaguje agresją, potrafi uderzyć pięścią w stół lub uderzyć się w twarz,
- nie zawsze słucha poleceń instruktora,
- bezpośredni, nie postąpi wbrew sobie,
- jest asertywny, potrafi odmówić, nie zrobić czegoś czego nie chce, ciężko go do czegoś namówić, jest bardzo uparty,
- zainicjuje rozmowę tylko do osoby, którą całkowicie akceptuje i zaufa jej w pełni,
- naśladuje gesty, mimikę twarzy oraz tembr głosu nie tylko instruktorów, ale też uczestników,
- potrafi zwrócić się do instruktora po imieniu, ale też używa zwrotów grzecznościowych,

- by uspokoić odwracamy jego uwagę poprzez pokazanie mu ulubionej zabawki, bajki czy włączamy ulubioną muzykę,
- nie potrafi poradzić sobie z własnymi emocjami, dlatego skutkiem tego są okrzyki lub agresywne zachowania stosuje to jako próbę rozładowania napięcia,
- bardzo nie lubi hałasu, nie toleruje go, zakrywa uszy, gdy jest za głośno,
- gdy chce się przytulić lub kogoś pocałować sam podejdzie i to zrobi nawet zniechęca, wybranym, nie wszystkim uczestnikom podaje rękę, robi to, gdy ma na to ochotę, na ogół nie lubi być dotykany,
- występuje u uczestnika echolalia, zaburzenie polegające na powtarzaniu zasłyszanych słów lub zdań, występuje u autystów, pełni różne funkcje komunikacyjne i rozwojowe,
- wszystkie zasłyszane rozmowy w warsztacie powtarza wielokrotnie,
- pomaga przygotować herbatę dla swojej koleżanki . podchodzi do niej, przynosi jej kubek, siada naprzeciwko niej i ją obserwuje, podpira rękoma twarz i uśmiecha się do niej, mówi, żeby jadła, powtarzając to co mówią do niej instruktorzy,
- bardzo lubi zajęcia rehabilitacyjne i ćwiczyć na świeżym powietrzu,
- zazwyczaj w pogodnym nastroju, uśmiechnięty,
- jest wrażliwy i przejmuje się, gdy ktoś z uczestników płacze lub cierpi, wtedy może dojść do niespodziewanego ataku na samego siebie, może uderzyć się w twarz, ugryźć siebie lub kogoś w rękę albo rozerwać siostrze koszulkę jak to miało miejsce w warsztacie,
- nie skarży się na dolegliwości somatyczne,
- czysto i schludnie ubrany, dba o to jego mama,
- ze względu na zaburzenia jakie posiada nie dba o własne bezpieczeństwo, oraz o mienie w warsztacie,
- występują trudności w rozumieniu otrzymanych poleceń,
- nie jest zaangażowany w tworzenie więzi i przyjaźni wraz z uczestnikami,
- nie generuje konfliktów, współżyje w grupie dość harmonijnie,
- wymaga kontroli instruktora by zachowywał się umiejętnie podczas wyjść do miejsc publicznych,
- nie potrafi dysponować wydatkami, też nie zaplanuje listy zakupów,
- nie odporny na frustracje, charakteryzuje się niską równowagą emocjonalną i motywacją do pracy,
- stara się adekwatnie okazywać emocje do sytuacji i żyć w syntonii z otoczeniem,
- instruktor ma duże trudności by zatrzymać w sali i zainteresować go jakimś zadaniem lub pracą, wychodzi nie zważając na uwagi instruktora,
- brak realnej oceny siebie oraz umiejętności rozwiązywania swoich problemów,
- sfera intelektualna na niskim poziomie, nie opanował umiejętności szkolnych,
- zasoby psychiczne, takie jak samoocena, poczucie własnej skuteczności, motywacja, inteligencja emocjonalna oraz poczucie sensu życia są adekwatne do rozwoju intelektualnego uczestnika

Rehabilitacja zawodowa

- ze względu na głębokość całościowych zaburzeń rozwojowych oraz niepełnosprawności intelektualnej nie bierze udziału w praktykach zawodowych,
- chętny do pomocy i do pracy, tylko trzeba mu proponować wiele zadań by ciągle miał coś do zrobienia,
- potrzebuje dużo uwagi ze strony instruktora,
- szybko się nudzi, nie doprowadzi zadania do końca,
- ciężko skupia uwagę na wykonywanym zadaniu, wstaje od stolika i dosiada się do

- innego obserwując co robi inna osoba, jest to charakterystyczne dla nadpobudliwości psychoruchowej,
- często pomaga mamie w domu, w kuchni, ponieważ można to zauważyć, gdy D miesza w garnku jakąś potrawę lub pokazuje czym doprawić danie,
  - potrafi pokazać jaki przyrząd do czego służy oraz w jaki sposób się nim posługiwać,
  - jest obserwatorem całego warsztatu, potrafi pojawić się wszędzie w najmniej oczekiwanym momencie,
  - często przeszkadza innym instruktorom swoją obecnością, ponieważ nie zwraca uwagi na to, że trwają nad czymś prace,
  - wymaga pomocy w zamiataniu podłogi, ponieważ robi to niedokładnie, następnie pyta, czy zrobił to dobrze by uzyskać uwagę i pochwałę od swojego instruktora,
  - wymaga stałej kontroli,
  - potrafi odkręcić kran bez potrzeby lub podczas mycia kubka zapomina o zakręceniu kranu i odchodzi,
  - zwraca uwagę na bałagan na stoliku i wie, że trzeba zrobić porządek, jednak lubi dzielić się czynnością porządkową z innym uczestnikiem,
  - nauczył się obsługiwać wiele przedmiotów typu mikser, czajnik, toster, mikrofalówka,
  - nie kontroluje swojej pracy,
  - w razie wystąpienia problemów nie szuka rozwiązań,
  - łatwo rozprasza się w pracy,
  - nie lubi zmian,
  - trudno go zmotywować do dokończenia zadania, szybko porzuca to co zaczął,
  - pracuje nieregularnie, zrywami,
  - jest szybki w wykonywaniu czynności,
  - potrafi się skutecznie bronić,
  - akceptuje poprawianie jego pracy przez instruktora

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża do warsztatu wraz z innymi uczestnikami,
- jest całkowicie samodzielna i zaradna, jeśli chodzi o podstawowe czynności w zakresie higieny osobistej oraz czynności życia codziennego,
- informuje, gdy ktoś potrzebuje pomocy lub sygnalizuje złe zachowanie odpowiedniemu instruktorowi,
- opiekuje się innymi uczestnikami w swojej grupie, rano przygotowuje wszystkim ciepłe napoje, typu herbata i kawa,
- wie czego potrzebuje, określa swoje oczekiwania względem innych oraz samej siebie
- interesuje się czytaniem książek, w zakresie tematyki miłosnej i romantycznej, często odwiedza bibliotekę,
- jest punktualna, o swojej nieobecności w warsztacie dzień wcześniej zawiadamia o tym swojego instruktora,
- samodzielnie potrafi załatwić trudną sprawę w banku lub innym urzędzie,
- ma dostęp do własnych pieniędzy, którymi samodzielnie zarządza,
- bardzo dobrze radzi sobie z realizacją treningu ekonomicznego,
- potrafi przejąć opiekę nad resztą grupy w trakcie chwilowej nieobecności instruktora,
- opanowała podstawowe umiejętności z zakresu wiedzy ogólnej szkoły podstawowej,
- ma dobrą orientację w czasie i miejscu,

- dba o swoje zdrowie, umawia się na wizyty do lekarzy, wykupuje recepty, zna dawkowanie swoich leków, samodzielnie mierzy sobie ciśnienie,
- stosuje zwroty grzecznościowe i respektuje normy społeczne,
- samodzielnie potrafi zaopiekować się swoim bratem w warsztacie, dba o to by wziął leki, zjadł śniadanie i ubrał się, czy umył ręce,
- zęsto zwraca bratu uwagę i strofuje go w taki sposób jakby był jej synem, zachowuje się w stosunku do niego jak matka, przez co bierze na siebie dużą odpowiedzialność, która może ją przytłoczyć w przyszłości,
- przekazuje istotne wskazówki instruktorom dotyczące zachowania swojego brata i ma dużą wiedzę na temat jego choroby, wie jak ma się zachować w czasie problematycznej sytuacji,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- rozumie polecenia wydawane przez instruktora,
- zazwyczaj zastanawia się nad tym co robi,
- w razie wystąpienia problemów szuka samodzielnie rozwiązania i działa w tym kierunku,
- dopasowuje technikę pracy do zadania,
- lubi dużo urozmaiceń w pracy,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń,
- jest sprawna manualnie, wyszywa i jest zręczna, ma dobrą koordynację ruchów,
- przy pracy wymagającej dokładności pozostaje rozluźniona,
- konieczność przemieszczania się nie stwarza przeszkód,
- ma zawsze zadbane wygląd, sprawia wrażenie spokojnej,
- zazwyczaj wesoła i pogodna, otwarta na nowe znajomości,
- łatwo wyrzec na niej pozytywny wpływ,
- nie oddziela spraw pracy od spraw prywatnych,
- samowystarczalność uczestniczki jest na wysokim poziomie

Rehabilitacja społeczna

- jest podekscytowana, gdy coś dzieje się złego, interesują ją prywatne problemy innych ludzi,
- zawsze na problem reaguje płaczem i zamyka się w sobie, nie można do niej dotrzeć, trwa to jednak chwile, trzeba poczekać aż się uspokoi i przestanie płakać, potem następuje rozmowa w celu rozwiązania problemu, wsparcia i uspokojenia uczestniczki,
- ma duże problemy z opanowaniem emocji, jest chwiejna i lubi być w centrum uwagi, co sprzyja jej wybuchom płaczu,
- ma niską samoocenę, nie wierzy we własne możliwości i umniejsza własne zasoby jakie posiada,
- w kryzysach emocjonalnych stosowała przemoc wobec siebie, by znaleźć ujście nagromadzonych emocji, pokazywała wewnętrzną stronę nadgarstków, które nieumiejętnie raniła,
- zmotywowana do pracy lepiej radzi sobie z wykonaniem zadania,
- jest asertywna, wyraża swoje zdanie i mówi wprost co myśli, nie owijając w bawełnę,
- liczy się z opinią innych ludzi z otoczenia, bardzo potrzebuje dopasować się do środowiska w którym funkcjonuje nawet kosztem własnego zdrowia psychicznego, jeśli to środowisko nie jest dla niej odpowiednie,
- zachowuje się w nienaturalny sposób by zaaklimatyzować się do wybranego przez siebie otoczenia,

- poza warsztatem utrzymuje kontakt z innymi koleżankami z warsztatu,
- nie dąży do uniknięcia konfliktu, jej zdanie musi być zawsze ostatnie i lubi postawić na swoim, często trzeba jej ustąpić i nie kontynuować tematu by nie doprowadzić do eskalacji konfliktu,
- dopasowuje się do osoby, z którą rozmawia, obserwuje i bada na ile może sobie pozwolić i z kim w jaki sposób rozmawiać,
- bardzo lubi wychodzić do sklepu na zakupy i często kupuje rzeczy, które nie są jej potrzebne,
- bierze udział w przedstawieniach z pełnym zaangażowaniem,
- ma swoją ulubioną koleżankę w warsztacie z którą bardzo dobrze się dogaduje, ponieważ mają wspólne tematy, obie rozmawiają o swoim życiu prywatnym i chłopakach, często wynikają z tego powodu problemy, przez co kłóć się i ponownie wracają do zgody,
- w kontakcie z zmienia nieco swoje postępowanie i przeklina, gdy obie ze sobą rozmawiają, nie robi tego, gdy nie ma w pobliżu, co mówi o tym, że K nie jest wtedy sobą, lubi naśladować innych,
- wykonuje polecenia instruktora,
- popełnia błędy, rozumie co zrobiła, przeprosza i stara się pracować nad swoim zachowaniem,
- zauważany jest duży wpływ na , przez co jest wiele kłopotów z tym związanych, gdzie często przejmuję się zachowaniem widać, że bardzo to przeżywa,
- nie jest stabilna emocjonalnie, często płacze, gdy nie może sobie poradzić z problemem, jest zagubiona i potrzebuje uwagi oraz rozmów,
- ignoruje krytyczne uwagi skierowane do niej,
- uczestniczka jest bardzo towarzyska, lubi się głośno śmiać i dokazywać,
- jest pewna siebie, żartuje często z podtekstem seksualnym, przez co wprawia innych uczestników w zakłopotanie i dyskomfort psychiczny,
- przekazuje dalej informacje często nieprawdziwe, bez zastanowienia,
- interesuje się życiem prywatnym innych uczestników lub terapeutów razem z ,
- uczynna, nikomu nie odmówi pomocy,
- lubiana przez wszystkich w warsztacie, bardzo towarzyska,
- zdarza się, że jest wścibska i zadaje pytania, które dotyczą sfery prywatnej instruktora,
- wchodzi w przestrzeń prywatną terapeuty, czyta co ma na pisane na komputerze lub telefonie, pośpiesznie czytając dokumenty na biurku,
- potrafi dobrze współpracować z innymi,
- innych stymuluje pozytywnie,
- zdarza się, że krytykuje innych uczestników,
- jest pozytywnie nastawiona do opiekuna pracy
- zapamiętuje wydawane przez instruktora polecenia

Rehabilitacja zawodowa

- nie brała w tym roku udziału w praktykach,
- jest kreatywna i dzieli się swoimi pomysłami z instruktorem,
- pracowita, dokładna, wytrwała i samodzielna,
- rozumie otrzymywane polecenia,
- przestrzega regulamin pracy oraz jest zdyscyplinowana,
- dba o bezpieczeństwo własne i innych uczestników w jej grupie,
- często wchodzi w rolę instruktora, co ma swoje dobre i złe strony,

- pomagała przy wyrobach na kiermasz, oszczędna w doborze materiału do terapii,
- strofuje innych i pokazuje jak ktoś źle umył kubek, co nie należy do jej obowiązków,
- zawsze sprząta swoje stanowisko pracy i wymaga czystości od innych, zwraca uwagę instruktorowi, gdy ktoś ma nieporządek,
- zna obsługę urządzeń w swojej pracowni,
- przypomina o swoim dyżurze sprzątania łazienki,
- pamięta o obowiązkach i zawsze je wykonuje,
- lubi sprzątać, przed porządkami mówi jaka to ona jest w tym świetna i nikt tak nie posprząta jak ona, co potem przekłada się na efekty, które nie są do końca zadowolające,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji, żyje w syntonii z otoczeniem,
- aktywna podczas zajęć,
- praca sprawia jej przyjemność,
- łatwo przerwać jej skupienie,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- kontynuuje prace mimo nieobecności instruktora,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- tempo pracy jest nierównomierne,
- ponaglanie wywołuje stres u uczestniczki,
- z własnej inicjatywy prosi innych o pomoc,
- potrafi się skutecznie bronić,
- wymaga niewiele dodatkowej uwagi

Samodzielność i zaradność osobista

- do warsztatu przywożony jest wraz z innymi uczestnikami,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- stosuje się do reguł panujących w grupie,
- rozumie pojęcie czasu,
- w średnim stopniu radzi sobie w życiu codziennym ze względu na trudności w powolnym i ciężkim poruszaniu się,
- po przybyciu do warsztatu robi kawę sobie i swojej przyjaciółce z grupy , siada i rozmawia ze wszystkimi,
- po przyjeździe do warsztatu wita się ze wszystkimi, ma bardzo duże trudności z ubraniem się i rozebraniem, chętnie pomaga mu wtedy z. co jest bardzo miłe z jego strony,
- higiena osobista jest na dobrym poziomie, jednakże uczestnik ma problem z myciem zębów, nie lubi tego robić, bo w dalszym ciągu są brudne i nie dba o nie,
- czasami przychodzi do warsztatu ubrany w tym samym swetrze kilka dni z rzędu na co instruktor zwraca mu stosowną uwagę,
- potrafi czytać, pisać, zna cyfry, opanował podstawowe umiejętności szkolne,
- ma duże problemy z pamięci krótkotrwałą w czasie terażniejszym, co sprawia, że często zadaje te same pytania wielokrotnie w ciągu dnia lub opowiada ciągle te same anegdoty z życia,
- cierpi na choroby neurologiczne, padaczkę, które osłabiły jego pamięć, prowadzą do zaburzeń pamięci krótkotrwałej i postępujących trudności,
- w tym roku został mu założony aparat słuchowy, ponieważ miał problem ze słuchem,

- problemów, nie obraża się i gra dalej,
- uczestnik wchodzi w prywatną strefę swojego rozmówcy, nawet przyciąga go za rękę do siebie jeszcze bliżej, gdy ktoś go nie słucha,
- bardzo mu zależy na tym, by być wysłuchanym,
- uczestniczki traktuje jak koleżanki, nie wchodzi z nikim w relacje czysto romantyczną,
- pamięta długie wiersze i z powodzeniem gra różne role,
- bierze udział w wielu przedstawieniach i wspaniale reprezentuje warsztat w wielu konkursach i zawodach artystycznych,
- pilnuje dobrych manier i nie ma problemów w kontaktach interpersonalnych,
- pamięta o zwrotach grzecznościowych,
- po wykonanej pracy oczekuje aprobaty i pochwały,
- bardzo elokwentny, ładnie się wysławia i posiada bogate słownictwo,
- każda sytuacja stresogenna powoduje u niego wysoki poziom lęku, który go blokuje, zapomina co ma powiedzieć i napina ciało, szuka słów, błądzi wzrokiem,
- jest nadwrażliwy na dotyk, wzdryga się, gdy ktoś go znieczeka dotknie w ramię, co charakteryzuje zaburzenie przetwarzania sensorycznego, w którym nawet lekki dotyk jest odczuwany jako silny, nieprzyjemny bodziec prowadzący do negatywnej reakcji jak podskok w sytuacji doznania strachu,
- szybko irytuje go zachowanie innych uczestników, zwłaszcza negatywnie działa na niego , który zawsze zadaje te same banalne pytania, które denerwują prowadzi to do kłótni lub nieprzyjemnych pyskówek,
- rzadka wpada w złość, nie generuje konfliktów, jest ugodowy,
- potrafi się skutecznie bronić

Rehabilitacja zawodowa

- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- ma trudności z zapamiętaniem poleceń, potrzebuje wielokrotnych powtórzeń,
- zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- nie szuka rozwiązań w razie wystąpienia problemów, prosi o pomoc instruktora,
- nie rozprasza się w pracy,
- nie lubi zmian,
- porzuca to co zaczął, gdy zadanie sprawia mu trudność, lub gdy jest wymagające,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- w pracy jest staranny i dokładny,
- podczas pracy nie przeszkadza innym,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- łatwo się męczy i nuży,
- kontynuuje pracę mimo nieobecności instruktora,
- może pracować tylko przez krótki czas,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- tempo pracy jest równomierne, wolne,
- niepowodzenia przerywają jego pracę, szybko się poddaje i rezygnuje,
- ponaganie wywołuje stres,
- w pracy wykorzystuje wcześniej nabyte umiejętności,
- nie lubi prac manualnych, szybko się przy nich męczy i irytuje,
- przy pracy wymagającej dokładności jest spięty,
- ma słabą koordynację ruchów,

- potrafi dobrze współpracować z innymi,
- jest pomocny,
- nigdy nie stymuluje innych negatywnie,
- dba o własne bezpieczeństwo oraz przestrzega regulamin warsztatu,
- nie radzi sobie z porządkami w pracowni, szybko się męczy i przerywa pracę siadając na krześle,
- bardzo często sam wychodzi z inicjatywą zamiatania lub umycia podłogi, jednakże potrzebuje kontroli ze strony instruktora, by zrobić to dobrze,
- nie ma podzielnej uwagi, nie potrafi wykonać dwóch czynności naraz,
- na scenie motywują go oklaski by w przyszłości być jeszcze lepszym,
- nie przywiązuje uwagi do spraw, które wydarzyły się niedawno,
- brał udział w festiwalu i śpiewał piosenkę.

Ocena sporządzona jest na podstawie udziału uczestnika w warsztacie od dnia 16.06.2025r.

Samodzielność i zaradność osobista

- samodzielnie przychodzi do warsztatu pod opieką swojej siostry
- ogólna kondycja fizyczna uczestnika jest dobra, nie skarży się na dolegliwości somatyczne,
- frekwencja jest bardzo wysoka,
- uczestniczy w zajęciach ruchowych, sportowych,
- podstawowe nawyki higieniczne zachowane, dba o czysty i schludny wygląd,
- potrafi samodzielnie się ubrać, stosownie do pogody,
- przygotowuje prosty posiłek oraz herbatę lub kawę nie tylko dla siebie, ale również dla swojej koleżanki z grupy,
- dokonuje prostych zakupów w sklepie pod nadzorem instruktora,
- nie zna wartości pieniądza, instruktor pomaga w realizacji treningu ekonomicznego,
- utrzymuje porządek w swoim najbliższym otoczeniu,
- pomaga w domu swojej siostrze w porządkach, wynosi śmieci, myje naczynia, układa rzeczy po praniu,
- samodzielnie porusza się w bliskim terenie,
- nie korzysta z komunikacji miejskiej,
- sprawny manualnie, zauważalne są drżenia rąk pod wpływem stresującej sytuacji, lub napięcia jakie wynikają z ciała, jest też skutkiem zażywania alkoholu,
- ma trudności z utrzymaniem uwagi i koncentracji, jest spostrzegawczy, zauważa wiele zmian w swoim otoczeniu,
- nie zawsze pamięta wszystko co się do niego mówi, bywają sytuacje, że pod wpływem stresu zapomina co miał zrobić, występują zaburzenia pamięci,
- słaba koordynacja wzrokowo-ruchowa czego skutkiem jest długotrwałe spożywanie alkoholu,
- nie opanował umiejętności szkolnych na poziomie podstawowym,
- zrównoważony emocjonalnie,
- ma niską odporność na frustrację, która wynika z braku poczucia bezpieczeństwa i uczucia niepewności, które przeżywał przed rozprawą sądową zemdlał, nie wygrał ze stresem, który go przerósł,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji,
- aktywny podczas zajęć,

- ma motywację do pracy,
- zaangażowany w kontakty społeczne, bardzo towarzyski, uśmiechnięty, pogodny i chętny do pomocy,
- brak umiejętności rozwiązywania swoich problemów, w tej kwestii jego opiekunem jest kurator, który reprezentuje go w każdej sprawie,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu, stosuje się do poleceń instruktora,
- nie rozumie pojęcie czasu (przeszłość, teraźniejszość, przyszłość),
- nie odczyta czasu na zegarze,
- potrafi uchronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- sprawia wrażenie nerwowego,
- łatwo wyrzucić na niego pozytywny wpływ,
- informuje instruktora, gdy coś mu nie wychodzi,
- nie potrafi oddzielić spraw pracy od spraw prywatnych

Rehabilitacja społeczna

- potrafi komunikować się z innymi, choć występują problemy z wymową, ma nadmiernie przyspieszone tempo mówienia, niewyraźne,
- potrafi dzielić się z innymi oraz nieść pomoc,
- tworzy więzi i przyjaźnie w warsztacie,
- jest pozytywnie nastawiony do otoczenia,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- podporządkowuje się instruktorom,
- umiejętnie ponosi odpowiedzialność za siebie, mienie i zadania,
- potrafi odpowiednio zachować się w miejscach publicznych,
- nie potrafi dysponować pieniędzmi oraz swoimi wydatkami,
- jest lubiany przez innych uczestników,
- unika konfliktów, nie generuje ich,
- sygnalizuje instruktorowi, gdy sam nie może sobie poradzić z daną sytuacją,
- nie potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- ma trudności w zrozumieniu skomplikowanego polecenia,
- pojawiają się problemy z zapamiętaniem wyjaśnień i instrukcji,
- nie zawsze kontroluje swoją pracę,
- nie zastanowi się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie i w grupie,
- nie szuka rozwiązań w przypadku wystąpienia problemów, polega na zdaniu instruktora,
- łatwo rozprasza się w pracy,
- lubi dużo urozmaiceń,
- stosuje zwroty grzecznościowe, wita się ze wszystkimi w warsztacie,
- u uczestnika występują cechy autystyczne takie jak problemy z rozumieniem sarkazmu i metafor, odczuwa dyskomfort podczas niezobowiązujących rozmów,
- ma rozwiniętą zdolność empatii, jest otwarty na nowe doświadczenia,
- stosuje normy społeczne, zna je i przestrzega,
- nie zaostriża konfliktu, stara się pogodzić kolegów,
- chętnie bierze udział w wycieczkach integracyjnych i spotkaniach poza warsztatem,
- informuje o sytuacjach konfliktowych najbliższego instruktora,
- wrażliwy na cierpienie innych, empatyczny, współodczuwa emocje innych, informuje o tym, co dzieje się w domu,

- często ma trudności ze spokojnym wysłuchaniem instrukcji i poleceń,
- dopasowuje technikę pracy do zadania,
- nie potrafi się skutecznie obronić, wycofuje się i szuka swojego instruktora,
- łatwo wyrzucić na niego pozytywny wpływ

Rehabilitacja zawodowa

- uczy się obsługi urządzeń w warsztacie, typu laminarka, bindownica,
- potrafi obsługiwać komputer, często słucha muzyki na komputerze,
- prace porządkowe sprawiają mu przyjemność,
- każde zadanie, które dostaje od instruktora kończy, nie zostawia niczego na później,
- niepowodzenia zniechęcają go do dalszej pracy,
- łatwo go motywować,
- dba o materiały i narzędzia,
- łatwo przerwać jego skupienie,
- w pracy jest staranny i dokładny,
- zdarza się, że przeszkadza innym w pracy,
- pracuje regularnie i w sposób ciągły,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- jest odporny na zmęczenie,
- po wyjściu instruktora przerywa pracę,
- może pracować przez długi czas, lecz potrzebuje przerw w pracy,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- w tempie wykonuje wszystkie czynności,
- tempo pracy jest równomierne,
- ponaglanie wywołuje stres,
- w pracy nie wykorzystuje wcześniej nabytych umiejętności,
- opanowanie umiejętności nie wpływa na tempo pracy,
- potrafi dobrze współpracować z innymi,
- łatwo nawiązuje kontakty,
- nigdy nie angażuje się w konflikty,
- innych stymuluje pozytywnie,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę,
- nie krytykuje innych uczestników,
- z własnej inicjatywy prosi innych o pomoc,
- nie rozwiązuje konfliktów, nie negocjuje,
- rzadko wpada w złość,
- bez oporów prosi opiekuna o pomoc,
- wymaga niewiele dodatkowej uwagi,
- nie każde polecenie rozumie,
- jest dokładny, pracowity, samodzielny i wytrwały,
- przestrzega regulamin warsztatu WTZ,
- dba o własne bezpieczeństwo,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę

Samodzielność i zaradność osobista

- samodzielnie przyjeżdża do warsztatu kursowym busem,
- potrafi sam przygotować sobie kawę z samego rana, lecz kubka po sobie nie umyje, dlatego codziennie przypomina mu o tym jego instruktor,
- każdą czynność wykonuje bardzo powoli, na wszystko ma czas i nie śpieszy się z niczym,
- nie potrafi podjąć samodzielnie decyzji co chce kupić,
- jest niepewny podczas realizacji treningu ekonomicznego, nie wie czy może zabrać produkt z półki, długo się zastanawia, stoi i obserwuje, czeka aż instruktor wykona za niego ruch, odczuwa stres, gdy widzi dużą ilość obcych ludzi w sklepie,
- nie jest asertywny, nie potrafi odmówić i zgadza się na wszystko,
- ma trudności z przejściem inicjatywy i wykonaniem prostego zadania,
- zadaje banalnie oczywiste pytania, które irytują niektórych uczestników,
- nie lubi współpracować z ludźmi co jest charakterystyczne u introwertyka, oddaje zadanie innej osobie, by wykonała je za niego,
- często trzeba mu przypominać o utrzymywaniu porządku na swoim miejscu pracy,
- potrafi czytać, liczyć i pisać, opanował szkolne umiejętności na poziomie podstawowym,
- nie lubi współpracować z ludźmi co jest charakterystyczne u introwertyka, oddaje zadanie innej osobie, by wykonała je za niego,
- potrafi nauczyć się samodzielnie wiersza na pamięć i powtórzyć go z pamięci,
- ma dobrą orientację w miejscu i czasie,
- funkcjonuje w wysokiej kontroli, sprawdza czy ktoś jest na niego zły, pyta się o to każdego dnia, zadaje dużo bardzo podstawowych i niepotrzebnych pytań, które irytują wielu uczestników,
- zaradny na średnim poziomie, wiele czynności podstawowych wykonuje za niego mama,
- wygląd nie jest dla niego ważny, nie dba o czystość swojej odzieży, również w kwestii higieny osobistej potrzebuje wielokrotnych powtórzeń i przypominania, bo zdarza się, że nie myje rąk po wyjściu z toalety,
- często nosi brud za paznokciami i notorycznie jest mu zwracana uwaga w tej kwestii, bez skutku,
- nie przykładą uwagi do sprzątanía i porządków, jest flegmatycznym typem osobowości, bierny, ostrożny, pojednawczy zrównoważony, łagodny i spokojny,
- nie skarży się na dolegliwości somatyczne,
- ogólna kondycja fizyczna jest w dobrym stanie,
- frekwencja na zajęciach jest stu procentowa,
- uczestniczy w zajęciach ruchowych, sportowych,
- ubiera się stosownie do pogodowych warunków, dba o to jego mama,
- nie przygotowuje sobie sam prostego posiłku,
- samodzielnie porusza się w bliskim terenie wokół swojego miejsca zamieszkania,
- nie orientuje się w podstawowych zasadach życia codziennego, jak reakcja w przypadku awarii, czy dokonanie rutynowych opłat,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- stosuje się do poleceń,
- potrafi chronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- zachowuje równowagę emocjonalną,
- niska odporność na frustracje, nie radzi sobie z trudnościami,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji, syntonía z otoczeniem jest zachowana,

- niska motywacja do pracy,
- ma niskie poczucie własnej wartości oraz własną samoocenę, zaburzona jest również realna ocena siebie oraz umiejętność rozwiązywania swoich problemów

Rehabilitacja społeczna

- bierze czynny udział w życiu warsztatu,
- pomagał w wyrobach na kiermasz,
- jest bardzo grzeczny i miły, nie przeklina, stara się nie nadepnąć innym na odcisk, wycofuje się z wielu sytuacji nie zaogniając konfliktów,
- brał udział w tegorocznych jasełkach,
- w relacjach miły, spokojny, uśmiechnięty, stara się utrzymać dobre stosunki z uczestnikami i instruktorami,
- lepiej funkcjonuje w innym otoczeniu poza warsztatem, gdy ma do czynienia z nowymi ludźmi i chętnie z nimi rozmawia,
- w trakcie rozmowy musi być zachowany kontakt wzrokowy z nim, ponieważ jeśli tak nie jest potrafi złapać za rękę i przywrócić ten kontakt, ma wtedy pewność, że jest wysłuchany,
- potrafi określić swoje potrzeby, nie zawsze są one mu przydatne do życia, ma tendencje do zbieractwa, jest to jego ulubione zajęcie, często prosi instruktora czy może coś zabrać do domu, najczęściej są to niepotrzebne rzeczy,
- obserwuje innym uczestników podczas pracy, lecz sam nie zabierze się do pracy, trzeba go przywołać do porządku by zaczął pracować,
- uczestniczy w wielu wyjazdach, wycieczkach, spotkaniach integracyjnych, gra w przedstawieniach,
- zmienia kierunek i treść w trakcie rozmowy, gdy czuje napięcie i niepewność,
- jest przeważnie spokojny, nawet w stresowej sytuacji potrafi go zachować, co jest bardzo pożądane,
- nie wie jak ma dalej kontynuować rozmowę, w zastępstwie zadaje ten sam schemat swoich pytań,
- opowiada o swoich rodzicach i nie zawsze stawia ich w pozytywnym świetle, preferuje rozmowy z instruktorami niż z uczestnikami,
- zazwyczaj mówi o tym co dzieje się u niego w domu lub w sklepie w jego miejscowości,
- zawsze wesoły i dużo się śmieje, pozytywnie nastawiony do wszystkich w warsztacie,
- jest bardzo podatny na wpływ otoczenia, robi wszystko co karzą mu niektórzy uczestnicy, nie potrafi im odmówić, ponieważ obawia się ich reakcji negatywnej,
- nie potrafiłby komuś zrobić krzywdy, boi się o samego siebie,
- jest naiwny i wykorzystywany przez niektórych uczestników,
- jest uważny i skoncentrowany na zadaniu,
- ma trudności z dostrzeganiem szczegółów, zmian, różnic, czy ukrytych informacji w otoczeniu lub zachowaniach innych,
- nie potrafi dostrzec ukrytych motywów lub głębszych znaczeń,
- ma dobrą pamięć, przywołuje zdarzenia z przeszłości, opowiada o nich,
- nie ma zainteresowań poznawczych i kulturalnych, nie ma hobby lub pasji,
- wychodzi sam z inicjatywą komunikacji, potrzebuje dużo rozmów,
- chce czuć się ważny i wysłuchany,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- podporządkowuje się instruktorom,
- ma poczucie odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,

- potrafi zachować się bardzo dobrze w miejscach publicznych,
- nie planuje wydatków, potrzebuje pomocy instruktora, który go pokieruje,
- sprawia wrażenie spokojnego,
- łatwo wyrzucić na niego pozytywny wpływ,
- nie potrafi oddzielić spraw pracy od spraw prywatnych,
- natychmiast informuje, gdy ma niepowodzenie

Rehabilitacja zawodowa

- nie każda praca sprawia mu przyjemność,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzenia,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- łatwo przerwać jego skupienie,
- jest zawsze punktualny,
- podczas sprzątania stara się być dokładny i staranny,
- nie przeszkadza innym w pracy,
- łatwo się męczy i nuży,
- potrzebuje przerw podczas długiej pracy,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- jest powolny w wykonywaniu czynności,
- tempo pracy jest nierównomierne,
- nie ulega presji czasu,
- w pracy wykorzystuje wcześniej nabyte umiejętności,
- tempo pracy rośnie po opanowaniu umiejętności,
- konieczność przemieszczania się nie stwarza przeszkód,
- przy pracy wymagającej dokładności pozostaje rozluźniony,
- rzadko zdarzają mu się niepowodzenia,
- ma trudności z precyzyjnymi ruchami, brakuje mu sprytu i biegłości,
- potrafi dobrze współpracować z innymi,
- często jest sam,
- często stymuluje negatywne zachowania innych,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę,
- rzadko krytykuje uczestników,
- jest pozytywnie nastawiony do opiekuna pracy,
- akceptuje polecenia opiekuna dotyczące pracy,
- akceptuje poprawianie jego pracy przez opiekuna,
- rzadko wpada w złość,
- bez oporów prosi opiekuna o pomoc,
- szybko rozprasza się i nie skupia uwagi na wykonywanej czynności,
- nie jest nauczony pracy, przez co ma trudności z wykonaniem jakiegokolwiek zadania, wymaga odpowiedzi na wiele pytań, które dla innych są oczywiste,
- ciężko mu skoncentrować się i dokończyć zadanie,
- lubi brać udział w zawodach, konkursach i zajęciach rehabilitacyjnych,
- nie ma podzielnej uwagi, nie potrafi jednocześnie pracować i rozmawiać,
- pochwały nie przynoszą rezultatów,
- robi częste przerwy i siedzi beczynnie,
- trzeba zwracać mu uwagę na tempo pracy i nadzorować by nie przestał pracować,
- samodzielnie nie przygotowuje sobie stanowiska pracy, trzeba to zrobić za niego, nie znajdzie sobie miejsca,

- nie potrafi zorganizować sobie zajęcia w wolnym czasie,
- ma dużą chęć do pracy, gdy jest pozytywnie motywowany,
- odczuwa lęk przed poznaniem nowych rzeczy,
- szybko zapomina co robił przed chwilą i nie wie dalej co ma robić, wymaga powtórzeń,
- nie potrafi zorganizować sobie zajęcia w wolnym czasie,
- woli zajmować się dyskusją z kolegami niż zadaną pracą,
- długo się uczy nowej czynności,
- nie pamięta kolejnego kroku wymaganego w kontynuacji swojej pracy

Samodzielność i zaradność osobista

- razem z uczestnikami dowożona jest busem do warsztatu,
- trzeba jej przypominać o zmianie odzieży na czystą, gdy kilka dni z rzędu przychodzi w tych samych ubraniach, występuje zaniedbanie ze strony opiekuna w tej kwestii,
- ma problem z utrzymaniem higieny osobistej na dobrym poziomie, myje się nieregularnie lub niedokładnie i skutkiem tego jest odczuwany nieprzyjemny zapach w jej pobliżu,
- samodzielnie potrafi zrobić kawę lub herbatę nie tylko sobie, myśli o innych uczestnikach z pracowni,
- prowadzi siedzący tryb życia, co nie wpływa dobrze na jej codzienne funkcjonowanie, szybko się męczy i zasypia na kanapie lub na stole w warsztacie,
- często zanieczyszcza się w toalecie w bardzo nieprzyjemny sposób, wraca z powrotem do sali z brudnymi rękoma i siada do stolika mimo tego, że o tym wie to i tak nie idzie z powrotem by zadbać o higienę,
- poradziła sobie w momencie, gdy miała problem z nietrzymaniem moczu, tak szybko się przebrała, starając się, żeby nikt nie zauważył,
- ma bardzo brudne ręce, często wygląda jakby nie myła ich od dłuższego czasu, ma rzępę na nadgarstkach od nie mycia się w tym miejscu,
- zdradza ją brudna twarz wokół ust od czekolady, wiadomo wtedy, że przed chwilą coś jadła, lecz nie chce się do tego przyznać,
- konsumuje również w toalecie, gdzie są w koszu papierki po cukierkach, przed wejściem do busa również podjada, bardzo przytyła i nie kontroluje obsesyjnych myśli o jedzeniu,
- samodzielnie korzysta z toalety,
- ma dobrą orientację w terenie,
- ma dużą nadwagę, jej problemem jest chowanie jedzenia w kieszenie, inne zakamarki tak by nikt nie zauważył, np. do kanapy w warsztacie, gdzie można było znaleźć papierki po cukierkach,
- wykonuje polecenia instruktora i sprząta pracownię, myje lub odkurza, robi to niedokładnie i szybko, by wrócić do innego ulubionego zajęcia, czytania książek lub pisania w zeszycie,
- ma problem z utrzymaniem czystości i porządku w zasięgu jej stanowiska pracy, sama nie posprząta, musi być jej zwrócona uwaga w tej kwestii, ponieważ nie przeszkadza jej brud,
- nie myje po sobie kubka, robi to bardzo nie dokładnie, płucze go tylko pod bieżącą wodą, nie używa gąbki i płynu do mycia naczyń przez co ciągle widoczny jest osad wewnątrz kubka,

- jest tak leniwa, że wyręcza się swoim ulubionym kolegą z pracowni, który za każdym razem idzie umyć jej brudny kubek,
- nie prosi o pomoc instruktora, gdy ma jakiś problem, sama rozmyśla i radzi sobie z rozwiązaniem,
- w trakcie obniżonego nastroju i złego samopoczucia potrafi wyjść z pracowni i spaceruje po korytarzu by się uspokoić,
- zna wartość pieniędzy i nie ma problemy z rozdysponowaniem treningu ekonomicznego,
- pamięta o swojej ulubionej koleżance z poprzedniej pracowni i przychodzi do niej pomasaować jej ramiona i głaszcze ją po włosach,
- zazwyczaj kupuje jedzenie i słodczy, instruktor kontroluje by nie przesadziła z kupnem słodczy oraz by wydatkowała rozsądnie swoje pieniądze,
- potrafi zaopiekować się grupą podczas chwilowej nieobecności instruktora,
- zwraca uwagę swojemu ulubionemu koledze z grupy, którego darzy dużą sympatią,
- zna swoje potrzeby i wie co chce kupić,
- ubiera się stosownie do panujących warunków atmosferycznych,
- potrafi przygotować sobie prosty posiłek,
- samodzielnie porusza się w jej bliskim otoczeniu,
- nie korzysta z komunikacji miejskiej,
- orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego

Rehabilitacja społeczna

- występuje u niej bujanie się na krześle z jednoczesnym zamknięciem oczu lub podczas stania w miejscu, może to być zachowanie, które jest naturalną formą samoregulacji, pomagające radzić sobie z emocjami czy stresującymi sytuacjami,
- w pracowni realizuje swoje pasje i hobby, czytając książki lub pisząc opowiadania w zeszytach, na swój sposób radzi sobie w trudnych sytuacjach,
- robi sobie zawsze bardzo mocne kawy i pije jedna za drugą, potrafi przygotować sobie na zapas dwa kubki by jedną wypić, a drugą zostawić na stole do ostygnięcia,
- trzyma się z dala od konfliktów, nie generuje ich i unika napięć z nimi związanych, jednakże, gdy ktoś ją zaczepi i zdenerwuje to potrafi się obronić,
- po zrobieniu sobie czegoś do picia zostawia taki nieporządek, że brudny jest zlew i cała podłoga wokół niego,
- jest kreatywna i ma dużą wyobraźnię, myśli sobie jakby to mogło być, gdyby miała chłopaka, wiedza o relacjach damsko- męskich czerpie z książek, które czyta,
- czyta dużo książek jest elokwentna, ma bogate słownictwo, dużo wie i prawidłowo się wypowiada,
- potrafi podtrzymać rozmowę, radzi sobie w kontaktach interpersonalnych,
- lubi mieć przestrzeń do swobodnego wypowiedzania się i pozwala sobie na historie związane ze swoim psem, który potrzebuje dużo uwagi, bo jest chory,
- przestrzega zasad panujących w warsztacie,
- używa zwrotów grzecznościowych,
- za swoje złe zachowanie potrafi przeprosić,
- potrafi zachować się kulturalnie w miejscu publicznym,
- na często zadawane przez mnie pytania, na większość zawsze odpowiada Magda,
- czyta, pisze i liczy, opanowała podstawowe umiejętności szkolne,
- przychodzi na zajęcia nie wyspana, prosi by wyjść i położyć się na kanapie, zdarza się to po zjedzeniu obfitego śniadania,
- jej ulubionym zajęciem jest czytanie książek, wypożycza je w bibliotece i prosi o częste

- wyjścia na spacer by się tam udać,
- jest uważna i skoncentrowana na zadaniu,
- mało spostrzegawcza, nie zauważa wielu szczegółów czy zmian,
- ma dobrą pamięć, przywołuje zdarzenia z przeszłości,
- skoncentrowana na sobie i swoich potrzebach,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- jest podporządkowana instruktorom,
- ponosi odpowiedzialność za siebie, mienie i zadania,
- zrównoważona emocjonalnie,
- odporna na frustracje,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji,
- w średnim stopniu jest zaangażowana w kontakty społeczne, nie zwraca uwagi na innych uczestników w warsztacie, ma małe grono znajomych,
- ma poczucie własnej wartości, umiejętnie rozwiązuje swoje problemy,
- ma pozytywny stosunek do instruktorów,
- potrafi chronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- preferuje pracować samodzielnie,
- nie rozprasza się w pracy,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń

Rehabilitacja zawodowa

- od pewnego czasu wykonanie zadania nie sprawia jej radości, nie odczuwa przyjemności i satysfakcji z niej płynącej, sprawia wrażenie jakby potrzebowała tylko zająć czymś ręce,
- wymaga nadzoru podczas sprzątania w pracowni,
- pomoże, gdy ktoś ją o to poprosi,
- potrafi obsługiwać komputer, gra na nim w gry,
- nie lubi brać udziału w ćwiczeniach rehabilitacyjnych,
- potrafi samodzielnie znaleźć potrzebne jej informacje w Internecie,
- brak inicjatywy z jej strony, lubi też wysługiwać się innymi,
- nie wychodzi z inicjatywą porządków w pracowni,
- potrafi poprosić o pomoc, nie wstydzi się, że czegoś nie umie zrobić,
- kończy to co zaczyna,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzeń,
- trudno przerwać jej skupienie,
- podczas pracy nie przeszkadza innym,
- nie dba o materiały i narzędzie,
- trudno ją zmotywować,
- pracuje nieregularnie, robi sobie przerwy,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- łatwo się męczy i nuży,
- po wyjściu instruktora przerywa pracę,
- nowo nabyta umiejętność nie cieszy jej,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- jest powolna w wykonywaniu czynności,
- niepowodzenia obniżają tempo pracy,
- przy pracy wymagającej dokładności pozostaje rozluźniona,
- ma słabą koordynację ruchów,
- nigdy nie stymuluje innych negatywnie,

- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę, nie obraża się, poprawia źle wykonaną pracę,
- rzadko krytykuje innych uczestników,
- rzadko wpada w złość,
- sprawia wrażenie spokojnej,
- nie jest zainteresowana pozaobowiązkową działalnością w warsztacie

Samodzielność i zaradność osobista

- wraz z innymi uczestnikami przywożona jest na zajęcia do warsztatu jednym busem,
- samodzielnie potrafi zrobić sobie herbatę lub kawę i umyć po sobie brudny kubek,
- pracuje nad sobą i ćwiczy swoje pismo, z uwagi na problemy z koordynacją ruchową wynikają z uszkodzenia mózdzku,
- ma trudności w precyzyjnych ruchach, utrzymaniem równowagi, zaburzeniami chodu, potykaniem się oraz niezdarnością,
- poziom umiejętności z zakresu opanowania umiejętności szkolnych nie jest najlepszy,
- stara się wykonać pracę do końca, jest wytrwała i cierpliwa,
- zostaje sama w domu i mama zleca jej wykonanie prostych obowiązków domowych,
- umiejętnie dba o poziom higieny osobistej, zawsze zadbana i czysta,
- ma trudności w pracach manualnych, nie wykona dokładnie zadania, ponieważ nie pozwalają na to drżenia rąk,
- jest asertywna, nie robi nic wbrew sobie,
- ma trudności z wykonywaniem działań matematycznych, korzysta ukradkiem z kalkulatora w telefonie,
- zwraca uwagę innym i strofuje ich, często można zauważyć, jak śmieje się z zachowań innych uczestników,
- stara się być samodzielna i zaradna, ponieważ tego uczą ją rodzice w domu,
- postępuje według norm społecznych,
- ma bardzo dobrą orientację w czasie i w miejscu,
- potrafi umówić się na wizytę do lekarza lub fryzjera,
- zna swoje potrzeby, dlatego trening ekonomiczny realizuje bez pomocy instruktora,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- stosuje się do poleceń instruktora,
- ze względu na swoje schorzenie nie potrafi uchronić siebie przed uszkodzeniami ciała, stara się bardzo uważać, żeby się nie przewrócić,
- często szybciej opuszcza zajęcia, nie ma wzorowej frekwencji,
- potrafi stosownie ubrać się do warunków atmosferycznych,
- samodzielnie przygotowuje prosty posiłek,
- utrzymuje porządek w swoim najbliższym otoczeniu,
- samodzielnie porusza się w bliskim terenie,
- orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego, reakcja w przypadku chorób czy awarii, zna proste zasady współżycia społecznego,
- uczestniczy w zajęciach ruchowych dostosowanych do umiejętności,
- ogólna kondycja fizyczna jest na dobrym poziomie,
- występują trudności w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami, wymaga pokierowania przez opiekuna,
- adaptuje się do zmieniających okoliczności wykorzystując dostępne zasoby,

- nie poddaje się, potrafi przezwyciężyć porażki,
- przy podejmowanych wyzwaniach uczy się na błędach,
- nie angażuje się w zainteresowania poznawcze i kulturalne,
- interesuje się zabiegami medycyny estetycznej, kosmetykami,
- występują trudności z dostrzeganiem szczegółów, subtelnych zmian w otoczeniu, ukrytych informacji, mniej przenikliwa

Rehabilitacja społeczna

- informuje instruktora o problemie, który dotyczy jej lub kolegi z warsztatu,
- nie wykazuje inicjatywy, nie robi nic sama od siebie, czeka na polecenie instruktora, często siedzi w pracowni z telefonem w ręku i patrzy na zegar na ścianie, lub obserwuje co inni robią,
- jest nieśmiała w stosunku do nowo poznanych osób,
- nie zaproponuje swojej pomocy innemu uczestnikowi, który właśnie tego potrzebuje, czeka aż ktoś ją w tym wyręczy,
- jest lubiana przez uczestników,
- jest towarzyska i lubiana przez uczestników w warsztacie,
- nie generuje konfliktów, unika ich, stara się załagodzić spór,
- nie zawsze pamięta o zwrotach grzecznościowych,
- z niektórymi uczestnikami z warsztatu utrzymuje kontakt telefoniczny,
- zdarza się, że nie przywita się z instruktorami, po zwróconej uwadze wdrożyła ten nawyk w życie,
- ma słaby słuch, w związku z tym mówi podniesionym tonem co może być uciążliwe dla pozostałych kolegów z grupy,
- instruktorowi, któremu zaufała zwierza się ze swojego życia rodzinnego,
- wykonuje polecenia instruktora,
- wprowadzi w błąd instruktora, by ukryć swoje braki w umiejętnościach szkolnych,
- ma niską samoocenę i wiarę we własne zasoby,
- szybko traci zapał do pracy i potrzebuje dodatkowej motywacji,
- preferuje rozmowy z instruktorami, dobrze i bezpiecznie czuje się w ich towarzystwie,
- nie angażuje się w niesienie pomocy innym, nie robi tego z własnej inicjatywy,
- tworzy więzi i przyjaźnie z koleżankami z warsztatu,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- umiejętnie podporządkowuje się instruktorom,
- ponosi odpowiedzialność za siebie, mienie, zadania,
- potrafi zachować się kulturalnie w miejscach publicznych,
- umiejętnie dysponuje pieniędzmi, planuje swoje wydatki,
- utrzymuje równowagę emocjonalną,
- odporna na frustracje,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji z otoczeniem,
- zdarza się, że nie jest aktywna podczas zajęć,
- potrzebuje dużej motywacji do pracy,
- w średnim stopniu zaangażowana w kontaktach społecznych,
- potrafi określić realnie własną ocenę siebie,
- umiejętnie rozwiązuje swoje problemy, które nie osiągają wysokiego poziomu trudności,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- rozumie wydawane polecenia przez instruktora,
- często trzeba powtarzać instrukcje, ponieważ ma kłopot z zapamiętaniem,

- kontroluje swoją pracę,
- zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- w razie wystąpienia problemów samodzielnie szuka rozwiązania,
- rozprasza się w trakcie wykonywanego zadania, często spogląda na zegarek,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń,
- dopasowuje technikę pracy do zadania,
- lubi dużo urozmaiceń,
- prawidłowo gospodaruje niewielkimi pieniędzmi,
- sprawia wrażenie spokojnej,
- jej zazwyczaj wesoła i pogodna,
- łatwo wyrzucić na nią pozytywny wpływ

Rehabilitacja zawodowa

- chętnie wyjeżdża na wycieczki, lub warsztaty organizowane przez warsztat,
- biegle obsługuje komputer i porusza się w Internecie,
- brała udział w przedstawieniu do jasełek,
- w pracowni multimedialno-poligraficznej nauczyła się wielu umiejętności, m.in. w edytorze tekstowym i zdjęciowym,
- nie uczestniczyła w tym roku w praktykach zawodowych,
- lubi grać w gry zespołowe ćwicząc umiejętność logicznego myślenia,
- prawidłowo używa narzędzi w swojej pracowni,
- radzi sobie w sytuacji stresowej reagując spokojem,
- cały czas ćwiczy i doskonali umiejętności szkolne,
- często podejmuje dyskusje na wiele poważnych tematów,
- praca sprawia jej przyjemność,
- kończy to co zaczyna,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzeń,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- łatwo przerwać jej skupienie,
- w pracy stara się być staranna i dokładna, lecz ma z tym duże trudności,
- nie przeszkadza innym podczas pracy,
- pracuje regularnie i w sposób ciągły,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- łatwo się męczy i nuży,
- przerywa pracę po wyjściu instruktora,
- może pracować tylko przez krótki czas,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- jest powolna w wykonywaniu czynności,
- tempo pracy jest równomierne,
- ponaglanie wywołuje stres,
- w pracy wykorzystuje wcześniej nabyte umiejętności,
- opanowanie umiejętności nie wpływa na tempo pracy,
- ma problemy w pracach manualnych,
- potrafi współpracować z innymi,
- jest nieśmiała w nawiązywaniu nowych kontaktów,
- nigdy nie stymuluje innych negatywnie,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę,

- potrafi się skutecznie bronić,
- wymaga niewiele dodatkowej uwagi,
- rzadko wpada w złość,
- bez oporów prosi opiekuna o pomoc,
- jest pozytywnie nastawiona do instruktora i pracy

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża do warsztatu busem wraz z innymi uczestnikami,
- samodzielnie parzy kawę lub herbatę dla siebie,
- ma dobre relacje z uczestnikami, nikomu nie wchodzi w drogę i jest bardzo spokojny,
- wykonuje polecenia instruktora,
- nie opanował umiejętności szkolnych na zadowalającym poziomie,
- potrafi zmyć, myć po sobie kubek, wyciera stoliki, myje toaletę,
- cały czas pracuje nad poprawną wymową i nauką swobodnego wypowiedzania się,
- dba o higienę osobistą, jest ona na dobrym poziomie, pomaga mu w tym tata,
- niechętnie pomaga innym uczestnikom grupy, chyba, że ktoś go o to poprosi, to pomoże,
- utrzymuje kontakt wzrokowy co oznacza, że słucha swojego rozmówcy,
- trzeba mu przypominać by umył ręce po wyjściu z toalety,
- samodzielnie się ubiera, nosi czystą i schludną odzież,
- trening ekonomiczny nie realizuje samodzielnie, nie zna liczb ani wartości pieniężnych, wymaga pomocy instruktora,
- uczestnik jest bardzo grzeczny, uprzejmy i uczynny,
- nie potrafi również sporządzić listy i przedstawić swoich potrzeb,
- nie zna się na zegarku,
- ma trudności w komunikacji, artykułuje nieprawidłowo, lub zanikowo, częściej powtarza takie głoski jak „no, no”,
- znikoma orientacja w czasie i przestrzeni,
- zazwyczaj nic nie mówi, obserwuje otoczenie, kiwa głową na znak, że rozumie,
- uczestnicy, którzy częściej z nim przebywają nauczyli się rozumieć jego przekaz, najczęściej potwierdza to kto powiedział coś wcześniej,
- uczestniczy w zajęciach ruchowych z rehabilitantem,
- ma wysoką frekwencję na zajęciach,
- podstawowe nawyki higieniczne wykonuje samodzielnie,
- opiekun dba o to by uczestnik ubierał się adekwatnie do panujących warunków atmosferycznych,
- samodzielnie je i myje się,
- nie potrafi przygotować prostego posiłku,
- nie zna wartości pieniądza, nie dokonuje prostych zakupów,
- samodzielnie porusza się w bliskim terenie swojego miejsca zamieszkania,
- nie korzysta z komunikacji miejskiej,
- brak orientacji w elementarnych zasadach życia codziennego, np. reakcja w przypadku awarii,
- sprawny manualnie, potrafi bardzo ładnie kolorować,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- stosuje się do poleceń instruktora,

- nie rozumie pojęcia czasu (przeszłości-przyszłości),
- umie uchronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- ma trudności w dostrzeganiu i interpretowaniu szczegółów oraz zmian otoczenia, wynika to z zaburzeń poznawczych, ma problemy z uwagą, pamięcią, koncentracją, może to być objawem stresu lub zaburzeń psychicznych bądź neurologicznych, co wymaga dalszej diagnozy,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa w granicach normy,
- posiada zainteresowania poznawcze i kulturalnie, chętnie chodzi na koncerty, które odbywają się w jego miejscu zamieszkania,
- jego pasja i hobby to muzyka i śpiew

Rehabilitacja społeczna

- nie wykazuje żadnej inicjatywy ze swojej strony,
- często poprawia swoje okulary, włosy, ubranie lub drapie się za uchem, wykonuje wiele stereotypowych ruchów,
- potrafi się podpisać na liście obecności,
- pozytywnie nastawiony do życia i innych ludzi, zawsze uśmiechnięty,
- zrównoważony, cichy, wycofany, nie sprawia problemów wychowawczych w domu i w warsztacie,
- uczy się układać puzzle,
- uczestnik stroni od prac porządkowych, nie dba o swoje miejsce pracy i trzeba mu przypominać o utrzymaniu porządku,
- z relacji ojca chętnie chodził do szkoły specjalnej i dobrze się uczył,
- każdej czynności uczy się bardzo wolno i ze słabym efektem,
- wolny czas spędza na spacerach z psem, lub w domu,
- nie potrafi zadbać o potrzeby innych, oczekuje pomocy prostych czynnościach jak zamiatanie podłogi,
- zachowuje spokój w sytuacjach konfliktowych,
- stara się utrzymywać kontakty z innymi, stworzyć więź i przyjaźń, lecz jest to dla niego bardzo trudne, wynika to z trudności komunikacyjnych i jego niepełnosprawności z tym związanej,
- w czasie, gdy jest pobudzony żywo gestykuluje,
- potrafi prawidłowo zachować się w miejscach publicznych,
- nie potrafi udzielić komuś pomocy w przypadku nagłej sytuacji,
- nie wypracował również umiejętności dzielenia się z innymi,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- zawsze podporządkowany instruktorom,
- podąża za uczestnikiem, który potrafi swoim charakterem zdominować otoczenie, kieruje Patrykiem i wydaje mu polecenia, przez co naraża się na wykorzystywanie, nie potrafiąc się obronić,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- nieumiejętnie dysponuje swoimi pieniędzmi, nie planuje wydatków, robi to za niego tata lub instruktor,
- odporny na frustrację, korzystając z siły własnego spokoju radzi sobie ze stresem, rozczarowaniami i trudnościami dnia codziennego,
- powraca do równowagi psychicznej po kryzysie,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji, syntonizuje z otoczeniem,
- nie jest aktywny podczas zajęć, często patrzy na instruktora i czeka na jego pomoc,
- trudno zmotywować go do jakiegokolwiek pracy,

- zaangażowany w kontakty społeczne, nie tylko z osobami, które zna, lecz także z osobami, których nie zna i są mu obce,
- trudno określić jego poczucie wartości oraz realną ocenę siebie, na pewno chce siebie wyrazić w rozmowie, gestach, mimice twarzy, sposobie poruszania się, przy osiągnięciu większej płynności mowy oraz wzmocnieniu mięśni aparatu mowy na pewno zwiększy się jego jakość życia i poprawi poczucie wartości,
- czeka na pomoc instruktora, by ten rozwiązał jego problem,
- zaangażowany w pełnienie różnych ról na przedstawieniach, jasełkach i innych występach organizowanych przez warsztat, czuje się wtedy jak ryba w wodzie,
- szczęśliwy, gdy może sobie pozwolić na zaśpiewanie piosenki przed publicznością z pomocą swojego instruktora

Rehabilitacja zawodowa

- utrwała zasady BHP w pracowni i w warsztacie,
- interesują go prace plastyczne, kolorowanie, malowanie oraz śpiew,
- dba o powierzone materiały do terapii, uczy się oszczędnego gospodarowania nimi,
- nie brał udziału w praktykach zawodowych,
- cieszy się z nowo poznanych umiejętności, wymaga czasu by utrwalić je i stosować na co dzień,
- samodzielnie potrafi narysować coś stosując kreatywne myślenie i wyobraźnię,
- nie jest dokładny w tym co robi, śpieszy się, by wykonać pracę jak najszybciej co nie wpływa dobrze na jej efekt końcowy,
- wychodzi poza warsztat, lubi spędzać czas na świeżym powietrzu,
- gdy nie rozumie zadania, odkłada je, nie stara się poprosić o pomoc instruktora,
- chętnie uczestniczy w ćwiczeniach rehabilitacyjnych,
- brał udział w pracach do kiermaszu bożonarodzeniowego,
- nie zwraca uwagi na obowiązki pełniącego dyżuru w pracowni,
- wymaga stałej kontroli podczas wykonywanych porządków,
- nie skupia uwagi na wykonywanym zadaniu, łatwo się rozprasza,
- często poprawia swoją pracę po wcześniejszym zwróceniu uwagi przez instruktora,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- bardziej skomplikowane zadanie nie rozumie i trzeba powtórzyć instrukcję ponownie,
- nie zawsze słucha polecenia i zapamiętuje instrukcje wykonania zadania,
- instruktor musi kontrolować pracę uczestnika,
- zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- w razie wystąpienia problemów nie szuka samodzielnie rozwiązań tylko czeka, aż instruktor do niego podejdzie i pokaże mu co zrobił źle i jak to musi poprawić,
- inne bodźce w sali rozpraszają go podczas pracy,
- nie podchodzi do maszyn, urządzeń i innych sprzętów,
- zwykle wybiera jedną tę samą technikę pracy,
- nie lubi zmian,
- występują duże trudności w opanowaniu techniki czytania i pisanania,
- praca sprawia mu przyjemność,
- kończy to co zaczyna,
- niepowodzenia go zniechęcają,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- jest zawsze punktualny,
- w pracy jest staranny i dokładny,

- podczas pracy nie przeszkadza innym,
- pracuje regularnie i w sposób ciągły,
- łatwo się męczy i nuży,
- może pracować tylko przez krótki czas,
- po wyjściu instruktora przerywa pracę,
- jest powolny w wykonywaniu czynności,
- tempo pracy jest nierównomierne,
- ponaglanie wywołuje stres,
- tempo pracy rośnie po opanowaniu umiejętności,
- konieczność przemieszczania się nie stwarza przeszkód,
- przy pracy wymagającej dokładności jest spięty,
- często zdarzają mu się niepowodzenia,
- ma trudności w nawiązaniu współpracy z innymi,
- nie stymuluje innych pozytywnie,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę,
- nie rozwiązuje konfliktów, nie wchodzi w nie,
- jest pozytywnie nastawiony do instruktora w pracowni,
- akceptuje polecenia instruktora dotyczące pracy,
- wymaga niewiele dodatkowej uwagi,
- akceptuje poprawianie jego pracy przez opiekuna,
- rzadko wpada w złość,
- bez oporów prosi opiekuna o pomoc,
- łatwo wyrzeć na niego pozytywny wpływ,
- nie poinformuje, gdy coś mu nie wychodzi, instruktor sam musi sprawdzić jego pracę,
- jest zainteresowany pozaobowiązkową działalnością w warsztacie

Samodzielność i zaradność osobista

- do warsztatu dojeżdża busem wraz z innymi uczestnikami,
- codziennie wszystkim kolegom z grupy proponuje, że zrobi kawę,
- jego zachowanie irytuje innych uczestników w grupie, jest natarczywy i nadgorliwy, ponieważ chce być dobry dla wszystkich i dąży do tego by go wszyscy lubili,
- słabo radzi sobie w sferze samoobsługi, podczas kąpieli nieumiejętnie zamyka żel pod prysznic i dużą jego część wylewa na podłogę,
- elokwentny i wypowiada się bogatym słownictwem,
- lubi dyskutować na różne tematy, jest ciekawy świata i szybko się uczy nowych umiejętności,
- potrafi się sam umyć, jednakże jego duża masa ciała utrudnia mu dokładne wytarcie ręcznikiem całego ciała,
- interesuje się informacjami ze świata, ciekawy też jest życia prywatnego innych uczestników warsztatu oraz instruktorów, przekazuje dalej nieprawdziwe plotki,
- zawsze ubrany czysto i schludnie,
- dba o higienę osobistą ciała i odzieży, pomimo tak dużej wagi i trudności w poruszaniu się
- świetnie sobie z tym radzi,
- ze względu na otyłość olbrzymią instruktor zrezygnował z wyjść i poza warsztat,
ponieważ miałby problem z pokonaniem dłuższego dystansu,

- ma problemy z poruszaniem się, coraz częściej narzeka na ból nóg, ma zastój limfy w kończynach dolnych, dlatego częściej leży na kanapie,
- grzeczny i wyrozumiały, dba nie tylko o swoje potrzeby, ale też stara się rozwiązać konflikt kolegów z grupy,
- jest uczynny, udziela swojej pomocy innym, mniej sprawnym uczestnikom, przez co jest oceniany i bardzo lubiany,
- potrafi podzielić się swoim jedzeniem, często rozdaje innym jakiś owoc, robi to interesownie i w jakimś celu,
- jest bardzo sprytny, potrafi oszukiwać w każdej sferze swojego życia, a zwłaszcza jeśli chodzi o jedzenie lub zdobycie jedzenia,
- zawsze myśli o innych, jest towarzyski, wesoły i pozytywnie nastawiony do życia,
- często prosi o zapasy kawy, herbaty, cukru na cały miesiąc, lub kupuje upominki dla najbliższych,
- jednym z objawów chorobowych jest niepoohamowane uczucie głodu, dla którego jest w stanie zrobić wszystko,
- kradnie pieniądze, lub dobra materialne, typu papierosy, jedzenie, z tego powodu ma dużo problemów zarówno w warsztacie jak i w domu,
- ze względu na coraz gorsze samopoczucie i trudności w poruszaniu się realizuje trening ekonomiczny z pomocą instruktora, jest z tego powodu bardzo zły, bo chce sam robić zakupy,
- ma dużą wiedzę, potrafi czytać, liczyć i pisać,
- dobrze opanował umiejętności szkolne,
- ma dobrą orientację w czasie i przestrzeni,
- skarży się na dolegliwości somatyczne związane ze swoją chorobą,
- jego frekwencja na zajęciach jest stu procentowa,
- uczestniczy w zajęciach z rehabilitantem,
- nie dba o odpowiedni ubiór dostosowany do warunków pogodowych, zawsze jest mu gorąco, przez co zimą potrafi wyjść na zewnątrz w krótkim rękawie by zapalić papierosa,
- potrafi przygotować prosty posiłek,
- nie korzysta z komunikacji miejskiej

Rehabilitacja społeczna

- u uczestnika występują napady agresji słownej, nawet w stosunku do instruktorów, gdy nie zgadza się z czymś, lub nie jest po jego myśli to potrafi wyzywać bez zastanowienia,
- brak równowagi emocjonalnej, w trudnych momentach codzienności, lub w konfliktach płacze i krzyczy na zmianę,
- przeprasza za swoje zachowanie, jednakże nie wyciąga wniosków na przyszłość i powtarza notorycznie te same błędy, za które ponownie przeprasza,
- nie stosuje zwrotów grzecznościowych,
- bardzo dobrze współpracuje w grupie,
- trzeba go kontrolować by nie namawiał innych uczestników do destrukcyjnych zachowań,
- łatwo nawiązuje kontakty,
- potrzebuje stałej kontroli instruktora, który wydziela mu każdego dnia, ile papierosów może spalić,
- ma wysokie libido i lubi rozmawiać o seksie w cztery oczy,
- nie przemyśli skutków swoich zachowań, działa impulsywnie,

- zainteresowany płcią przeciwną, wyznaje miłość instruktorom i uczestnikom, do których żywi największą sympatię i których najbardziej lubi,
- chce sam rozwiązać problem na własną rękę nad którym nie panuje,
- w trudnych chwilach i w złym humorze nie chce rozmawiać, jest obrażony, pewny siebie, krzyczy, stwarza sytuacje konfliktowe, zaczepia uczestników,
- wymaga interwencji instruktora w niektórych sprawach,
- pomaga słabszym od siebie,
- lubi generować kłótnie i spory, miesza się do cudzych spraw i musi postawić na swoim przez co ma kłopoty,
- pomaga słabszym od siebie,
- władczy, nie ustąpi, broni swojego zdania,
- zna normy społeczne, lecz nie zawsze się do nich stosuje,
- niektórzy uczestnicy boją się go i unikają, niektórzy nadal źle na niego reagują, nie jest lubiany,
- w miejscach publicznych potrafi się dobrze zachować,
- jest głośny, ekscytuje się przez co słycać go w całym warsztacie,
- chce czuć się potrzebny, lubi pracować i najchętniej zrobiłby wszystko za wszystkich,
- towarzyski, miły, pomocny, wykazuje się dużą inicjatywą,
- pomaga w porządkach w pracowni i w całym warsztacie,
- sprawny manualnie, pracuje w drewnie, z jego rąk wychodzą bardzo ładne prace,
- potrafi skupić uwagę i skoncentrować się na wykonywanym zadaniu,
- spostrzegawczy, zauważa drobne szczegóły w otoczeniu,
- ma dobrą pamięć, oraz koordynację wzrokowo-ruchową,
- lubi urozmaicenia w hobby i pasjach, więc jak coś go zainteresuje to nie jest to jedna rzecz, potrafi spędzić sporo czasu i zatracić się w swoim hobby, ostatnio pracował metodą diamond painting, ulubionych terapeutów obdarował tego typu obrazem,
- ma trudności w harmonijnym współżyciu w grupie,
- podporządkowuje się instruktorom, jednakże, gdy nie ma humoru i jest zły, nie słucha nikogo, wtedy ma rozmowę na osobności z panem kierownikiem, który jest jego najwyższym autorytetem w warsztacie,
- potrafi dysponować dużymi kwotami,
- nie radzi sobie z negatywnymi emocjami,
- zdolny do adaptacji, ma problemy z radzeniem sobie z przeszkodami, lecz powraca do równowagi i funkcjonowania pomimo trudności,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji,
- aktywny podczas zajęć,
- motywacja do pracy na wysokim poziomie,
- zaangażowany w kontakty społeczne,
- ma wysokie poczucie własnej wartości,
- ma realną ocenę siebie,
- umiejętnie rozwiązuje swoje problemy dostosowane do jego rozwoju intelektualnego

Rehabilitacja zawodowa

- uczestniczył w tym roku w praktykach zawodowych, świetnie sobie poradził na stanowisku
- montera rowerowego, był grzeczny, uważnie słuchał i z zainteresowaniem zadawał pytania dotyczące jego stanowiska, oznajmił, że chciałby tam pracować i wszystkim pracownikom tego zakładu oferował swoją pomoc w różnych czynnościach, dbał o swoje bezpieczeństwo jak i kolegi z którym przyszedł, ze względu na to, że szybko się

męczył nosił ze sobą krzesło w każdym miejscu by mógł pracować bez przerw, starał się utrzymywać porządek wokół swojego miejsca pracy, nie sprawiał żadnych problemów wychowawczych w tym miejscu,

- jest bardziej efektywny przy nadzorze opiekuna pracy,
- oczekuje pochwał za swoją pracę,
- bardzo dobrze pracuje manualnie, jest dokładny i precyzyjny,
- potrafi obsługiwać komputer i Internet,
- chętnie przyswaja nową wiedzę,
- bardzo lubi prace sezonowe w ogrodzie, grabi, wrywa chwasty, dba o ładny wygląd zewnętrzny warsztatu, zbiera nawet swoje pety po spalonych papierosach,
- zaangażowany w prace na rzecz warsztatu,
- nie lubi siedzieć bezczynnie,
- zależy mu na dobrej opinii, lecz nic nie robi w tym kierunku by tak było,
- potrafi sam sobie zorganizować miejsce pracy,
- z dumą prezentuje nowo poznane umiejętności,
- zapamiętuje etapy wykonania zadania,
- uczy się szybko, lecz musi codziennie ćwiczyć by nie utracić nowych zdolności,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji, oraz zapamiętuje je,
- kontroluje swoją pracę,
- nie zawsze zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- potrafi zjednać sobie innych kolegów z grupy,
- w razie wystąpienia problemów samodzielnie szuka rozwiązania,
- rozprasza się w pracy, zagaduje kolegów z pracowni,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń,
- dopasowuje technikę pracy do zadania, praca sprawia mu przyjemność,
- kończy to co zaczyna,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzeń,
- łatwo przerwać jego skupienie,
- w pracy jest staranny i dokładny,
- często przeszkadza innym podczas pracy,
- pracuje regularnie i w sposób ciągły,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- jest odporny na zmęczenie,
- kontynuuje pracę pomimo nieobecności instruktora,
- może pracować przez długi czas bez przerwy,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- nie zawsze przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- jest powolny w wykonywaniu czynności,
- nie ulega presji czasu,
- rzadko zdarzają mu się niepowodzenia,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę,
- często krytykuje innych uczestników, twierdząc, że tylko on pracuje, a reszta nic nie robi

Samodzielność i zaradność osobista

- przyjeżdża busem wraz z innymi uczestnikami,
- samodzielnie potrafi przygotować napój lub ciepły posiłek, gotuje obiady w domu dla swoich braci,
- higiena osobista jest na dobrym poziomie,
- nabywa umiejętności poruszania się po nieznanym terenie
- stosuje zwroty grzecznościowe, jest miła i towarzyska,
- ma dobrą koordynację wzrokowo-ruchową,
- zna swoje potrzeby i umie je wyrazić,
- ma trudności z planowaniem wydatków, oszczędzaniem, dokonywaniem wpłat lub wypłat w banku,
- doбира odpowiedni strój do warunków atmosferycznych, nie tylko dla siebie, ale też dla swojego rodzeństwa,
- dobrze myje podłogi, okna, zlewy w łazience, porządkuje rzeczy na półkach, zmiata oraz dba o porządek,
- czasami wychodzi z warsztatu by załatwić rodzinną sprawę na mieście lub zapłacić rachunki na pocztę,
- zna zastosowanie środków czystości i doбира je prawidłowo,
- dba o swoje ciało i wygląd, często ma problemy z infekcjami ucha środkowego, gdzie stan zapalny widocznie obejmuje całe ucho aż na zewnątrz,
- potrafi dobrać strój na poszczególne okazje,
- radzi sobie z zamówieniem wizyty do lekarza, potrafi znaleźć w kalendarzu dzień umówionej wizyty i termin spotkania,
- jest bardzo samodzielną osobą, zajmuje się całym domem po stracie rodziców, opiekuje się i troszczy o resztę swojego rodzeństwa,
- korzysta z transportu komunikacji miejskiej, jeździ autobusami, spotyka się ze znajomymi,
- stanowi wsparcie nie tylko w domu, ale także w warsztacie dla swojego instruktora,
- nie opanowała umiejętności szkolnych, ma trudności z liczeniem, nie potrafi czytać,
- potrafi się tylko podpisać na liście obecności, nic innego nie potrafi napisać, przepisuje gotowe zdania z zadania,
- nie zna wartości pieniądza, nie potrafi liczyć, w realizacji treningu ekonomicznego potrzebuje pomocy instruktora,
- stara sobie dzielnie radzić, lecz w trudnych chwilach poddaje się, płacze, mówi, że nie poradzi sobie z tym wszystkim i odczuwa niemoc,
- jej ciężka sytuacja finansowa w rodzinie odbija się na jej zdrowiu psychicznym, samoocenie i poczuciu wartości, często boi się o siebie i swoich bliskich,
- nie radzi sobie z rozdysponowaniem pieniędzy w budżecie domowym,
- sama robi zakupy i płaci rachunki,
- w wielu czynnościach dnia codziennego radzi sobie bardzo dobrze, umie zmywać naczynia, segregować je, włączyć pralkę, zmywarkę itp.,
- jest uczynna dla wielu kolegów z grupy, zawsze służy pomocą,
- potrafi przejąć opiekę nad resztą grupy podczas chwilowej nieobecności instruktora,
- stanowi wsparcie nie tylko w domu, ale także w warsztacie,
- jest bardzo samodzielną osobą, zajmuje się całym domem po stracie rodziców, opiekuje się i troszczy o resztę swojego rodzeństwa,
- nie skarży się na dolegliwości somatyczne

Rehabilitacja społeczna

- prosi o pomoc i oczekuje rozwiązania problemu,

- chętnie pomaga innym, słabszym od siebie,
- jest troskliwa, karmi swoją koleżankę z grupy, która choruje na porażenie mózgowo-rdzeniowe, wyręcza w tym swojego instruktora, pomaga i robi więcej niż powinna,
- sygnalizuje, gdy dzieje się coś złego lub nie odpowiada jej czyjeś zachowanie,
- towarzyska i pewna siebie, lubi zwracać uwagę i strofować innych uczestników, gdy jest zdenerwowana podnosi ton głosu,
- w busie siada z koleżanką, która choruje na autyzm i jest nadpobudliwa, dzięki jej opiece koleżanka spokojnie dojeżdża do warsztatu bez nieprzyjemnych zdarzeń po drodze,
- przejmuje inicjatywę w wielu sytuacjach,
- asertywna, szczerze mówi nie i dba o swoje dobre samopoczucie,
- wykonuje polecenia instruktora,
- nie jest podatna na wpływ otoczenia, wie co jest dla niej dobre a co nie, odróżnia złe zachowania od dobrych, stara się postępować według norm społecznych i tak jak wymaga tego od niej środowisko,
- kulturalnie wita się z instruktorami,
- stara się otworzyć i wyrzucić z siebie nagromadzone emocje, które jej ciążyą, nie wstydi się przyjść i o tym powiedzieć, przez co funkcjonuje w równowadze,
- stosuje zwroty grzecznościowe i nie zapomina o nich,
- nie można jej zwrócić uwagi, ponieważ się obraża, nie przyjmuje krytyki, jest jej smutno i przykro,
- lubiana w warsztacie przez wszystkich,
- labilna emocjonalnie, płacze chodź stara się za wszelką cenę go powstrzymać, lecz nie jest to pożądane,
- preferuje współpracę w grupie,
- potrzebuje uwagi, skupienia na sobie, szuka aprobaty, wymaga miłego słowa, pochwalenia i cieszenia się każdą miłą chwilą,
- śmiało dostosowuje się do życia w grupie, jest chętna do rozmowy i komunikatywna, potrafi dopasować się do danego środowiska,
- bardzo lubi wyjazdy i wycieczki integracyjne, służą jej, ponieważ nieco lepiej funkcjonuje na takiej wycieczce, zostawia trudy życia codziennego za sobą i cieszy się życiem,
- bardzo dobrze funkcjonuje i dba o standardy dobrego wychowania w miejscu publicznym,
- wymaga zmobilizowania do współpracy z innymi uczestnikami w grupie,
- uczy się i rozwija w społeczeństwie właściwe postawy i zachowania,
- wypełnia wiele ról społecznych zarówno w domu jak i w warsztacie,
- sprawna manualnie, zadania wykonuje dokładnie i starannie,
- potrafi skupić uwagę na wykonywanej czynności,
- spostrzegawcza, ma dobrą pamięć, przywołuje zdarzenia ze swojego prywatnego życia,
- nie ma zainteresowań poznawczych i kulturalnych, korzysta z organizowanych spotkań lub wycieczek organizowanych przez warsztat,
- potrafi komunikować się, tworzy więzi i przyjaźnie,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- wykazuje odpowiedzialność za siebie, mienie i zadania,
- trud życia wyprowadza ją z równowagi emocjonalnej i pozwala sobie na chwile płaczu w zaciszu domowym,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji,
- motywacja do pracy jest na wysokim poziomie każdego dnia,
- aktywna podczas zajęć,

- zaangażowana w kontakty społeczne,
- ma niskie poczucie własnej wartości

Rehabilitacja zawodowa

- jest nieocenioną pomocą każdego dnia swojego instruktora,
- dba o swoje zdrowie i rodzeństwa,
- jest cierpliwa, potrafi poczekać na swoją kolej,
- ustala hierarchię ważności zadań do wykonania,
- szybko się dekoncentruje i przerywa zadanie by wysłuchać co ktoś ma do powiedzenia,
- nie ma podzielnej uwagi,
- lubi pracować z instruktorem, czuje się bezpiecznie i wie, że ma nad nią kontrolę,
- odczuwa satysfakcję z nowo nabytych umiejętności,
- jest zorganizowana i zaangażowana w prace sezonowe,
- najczęściej przejmuje listę obecności i pilnuje by wszyscy w warsztacie ją podpisali,
- lubi ćwiczenia rehabilitacyjne z uczestnikami,
- wymaga wielokrotnych powtórzeń i dokładnego poznania krok po kroku sposobu wykonania zadania,
- jest dokładna i kreatywna, ma zdolności manualne,
- nie brała udziału w tym roku w praktykach zawodowych,
- ma problemy z kolanem, nosi opaskę elastyczną by usztywnić kolano,
- nauczyła się wielu przydatnych trików w kuchni,
- bardzo dużo pomogła w przygotowaniu wigilii,
- jest zdyscyplinowana, ma cechy przywódcze i zmysł obserwacyjny,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- rozumie i zapamiętuje polecenia,
- kontroluje swoją pracę,
- zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- łatwo rozprasza się w pracy,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń,
- dopasowuje technikę pracy do zadania,
- nie lubi zmian,
- praca sprawia jej przyjemność,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzeń,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- podczas pracy nie przeszkadza innym,
- może pracować przez długi czas bez przerwy,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa.

Samodzielność i zaradność osobista

- razem z uczestnikami przyjeżdża do warsztatu busem,
- jest skromnym uczestnikiem, nie mówi wiele, odzywa się, gdy chce potwierdzić czyjeś słowa z którymi się zgadza, lub powtarza to co ktoś powiedział,

- każda próba nauki z zakresu opanowania umiejętności szkolnych idzie bardzo opornie sprawia mu wiele trudności,
- nie potrafi pisać, czytać, liczyć,
- orientacja w czasie też jest dobra, czasami ma problemy z przypomnieniem sobie daty z pamięci i umiejscowieniem jej na osi czasu,
- na liście obecności podpisuje się imieniem, które nauczył się z pamięci,
- ma dobrą orientację w terenie, który zna i jest mu bliski,
- zna swoje potrzeby, poinformuje czego potrzebuje, co chciałby zakupić, jednakże w realizacji wymaga nadzoru swojego instruktora,
- nie potrzebuje pomocy z zakresu samoobsługi,
- samodzielnie potrafi przygotować sobie prosty posiłek oraz zaparzyć herbatę,
- nie zna wartości pieniądza, po wielokrotnym powtarzaniu i nauce liczenia pieniędzy nadal nie potrafi przyswoić wiedzy z tego zakresu,
- samodzielnie potrafi przygotować sobie prosty posiłek oraz zaparzyć herbatę,
- przypomina by koledzy z pracowni również dbali o swoją higienę osobistą,
- wspiera i pomaga swojej siostrze w gospodarstwie domowym,
- po śniadaniu myje zęby, robi to sprawnie i szybko,
- samodzielnie wynosi śmieci, słucha siostry w codziennych obowiązkach na tyle na ile jest to możliwe,
- stara się dbać o swoją higienę osobistą, jednakże trzeba mu o tym przypominać by dbał o siebie,
- potrafi dostosować strój do warunków atmosferycznych,
- potrafi wyciągnąć wnioski z wcześniej popełnionych błędów,
- porządkuje swoje stanowisko pracy po jej skończeniu,
- informuje instruktora, gdy ktoś potrzebuje pomocy,
- pomaga instruktorowi w przygotowaniu narzędzi do pracy,
- wykonuje polecenia instruktora, sygnalizuje, gdy kolega z grupy nie jest posłuszny lub źle zwraca się do opiekuna,
- nie odmówi i pomaga kolegom i sąsiadom w potrzebie, potrafi samodzielnie wnieść opał do piwnicy, za tą pracę i w innych czynnościach dostaje drobne pieniądze,
- nie skarży się na dolegliwości somatyczne,
- jest zawsze na zajęciach, nie opuszcza ich bez powodu,
- uczestniczy w zajęciach sportowych i ruchowych z rehabilitantem oraz bierze udział w wielu zawodach i olimpiadach sportowych,
- utrzymuje porządek w swoim najbliższym otoczeniu,
- orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego, np. reakcja w przypadku awarii czy choroby,
- sprawny manualnie, pracuje w drewnie,
- ma trudności w skupieniu uwagi na wykonywanym zadaniu,
- jest spostrzegawczy, zauważa wiele drobnych zmian lub szczegółów w otoczeniu,
- ma koordynację wzrokowo-ruchową,
- chętnie chodzi z grupą na wystawy do domu kultury, posiada zainteresowania poznawcze i kulturalne

Rehabilitacja społeczna

- posiada umiejętności dzielenia się i niesienia pomocy,
- z uczestnikami w grupie stworzył trwałe więzi i przyjaźnie,
- w grupie współżyje harmonijnie,
- podporządkowuje się instruktorowi,

- ponosi odpowiedzialność za siebie, mienie, zadania,
- umiejętnie zachowuje się w miejscach publicznych,
- ma problemy w dysponowaniu swoimi pieniędzmi, potrzebuje pomocy ze strony instruktora, lub opiekuna,
- wymaga pomocy w trudnych sytuacjach, ponieważ nie radzi sobie ze stresem,
- ubogie słownictwo, które wymaga korekty i ciągłego wzbogacania, nauki nowych słów,
- często się obraża i szybko mu przechodzi, pierwszy zaczyna rozmawiać,
- szybko zapomina co ma powiedzieć, uciekają mu słowa, zawstydzi się i zatrzymuje wypowiedź,
- nie wstydzi się zapytać, jeśli nie wie, jak zrobić zadanie, pyta i prosi o pomoc swojego instruktora,
- mieszany typ osobowości, introwertyczny i ekstrawertyczny, jest spokojny, powściągliwy, potrzebuje ciszy by się skoncentrować, lecz lubi też towarzystwo, rozmowy z chłopakami z pracowni, gdy się zdenerwuje może wykazywać cechy impulsywne,
- gdy jest jakiś problem w domu nie chce o nim mówić, wstydzi się, zamyka w sobie,
- na początku wycofany w nowym kontakcie interpersonalnym, po obserwacji akceptuje, nabiera zaufania i włącza się do rozmowy,
- często mówi co dzieje się u niego w domu,
- nie generuje konfliktów, unika ich, stara się załagodzić, jeśli jest jego świadkiem,
- gdy jest jakiś problem w domu nie chce o nim mówić, wstydzi się, zamyka w sobie,
- zna zwroty grzecznościowe i stosuje je,
- charakteryzuje go opanowanie emocji w trudnych stresujących sytuacjach, jest powściągliwy,
- respektuje normy społeczne,
- jest wrażliwy i myśli o innych, ma duże pokłady empatii,
- gdy jest w złym nastroju i ma gorsze samopoczucie zamyka się w sobie lub jest drażliwy i nieco bardziej podenerwowany niż zwykle,
- lubi współpracować z innymi i w tym zakresie jego efekty pracy są lepsze niż w pracy indywidualnej,
- w trakcie pozytywnego nastroju jest zadowolony i otwarty, dużo i głośniej mówi,
- jest podatny na wpływ otoczenia, w środowisku adaptuje się do jego warunków,
- jest lubiany przez wszystkich uczestników i terapeutów w warsztacie,
- zrównoważony emocjonalnie, spokojnie reaguje na każdą sytuację,
- adekwatnie okazuje emocje do sytuacji,
- aktywny podczas zajęć,
- zmotywowany do pracy,
- w średnim stopniu zaangażowany w kontakty społeczne,
- ma niskie poczucie własnej wartości tak jak swoją samoocenę,
- ma realną ocenę siebie,
- umiejętnie rozwiązuje swoje problemy dostosowane do rozwoju intelektualnego, szybciej rozwiąże łatwiejszy problem,
- rozumie pojęcie czasu, przeszłość-przyszłość,
- nie poda godziny na zegarze,
- umie uchronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- stosuje się do poleceń instruktorów,
- orientuje się w zasadach funkcjonowaniu warsztatu,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- nie zawsze zrozumie instrukcje, trzeba powtórzyć ponownie,
- ma trudności w zapamiętaniu instrukcji do zadania

Rehabilitacja zawodowa

- w tym roku uczestniczył w praktykach zawodowych w ogrodnictwie, pomagał kolegom wyrwać chwasty z rosnących pomidorów w folii. Poradził sobie bardzo dobrze, czasami trudno było mu odróżnić łodygę pomidora od chwastu i niepotrzebnie wyrwał kilka sadzonek, z czasem nauczył się i uważał,
- wyjeżdża ze wszystkimi uczestnikami na wycieczkę, bierze udział w zawodach sportowych oraz spotkaniach integracyjnych,
- odczuwał dużą satysfakcję, gdy został doceniony za wyrwanie chwastów,
- brał udział w przedstawieniu jasełkowym,
- pracę swoją wykonywał bez zbędnych dyskusji, dokładnie i sprawnie,
- lubi zwracać uwagę i strofować kolegów, którzy nie zachowują się poprawnie, ciekawy do podjęcia nowych wyzwań w pracowni, pokazuje, jak można poprawnie wykonać zadanie i na bieżąco pilnuje kolegę obok by wykonał zadanie dobrze,
- czuje się bezpiecznie i pewnie, gdy ma nad sobą nadzór instruktora,
- motywuje go nauka nowych umiejętności, jest ciekawy świata,
- pracuje lepiej i efektywniej, gdy instruktor motywuje go w czasie pracy,
- duża ilość pochwał koreluje dodatnio z efektywnością i lepszą pracą końcową uczestnika,
- postęпами w zadaniu lubi się pochwalić, potrzebuje uwagi i dobrego słowa, które wzmocni jego poczucie wartości,
- brak znajomości liczb powoduje duże trudności w odmierzaniu odległości i robienia pomiarów,
- ma trudności w zapamiętaniu nowo nabytych umiejętności, szybko zapomina i uczy się ich na nowo,
- kontroluje swoją pracę,
- zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- w razie wystąpienia problemów szuka samodzielnie rozwiązania,
- łatwo rozprasza się w pracy,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń,
- dopasowuje technikę pracy do zadania,
- nie lubi zmian,
- praca sprawia mu przyjemność,
- kończy to co zaczyna,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzeń,
- łatwo go motywować,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- łatwo przerwać jego skupienie,
- w pracy jest staranny i dokładny,
- nie przeszkadza innym podczas pracy,
- pracuje regularnie i w sposób ciągły,
- wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- jest odporny na zmęczenie

Samodzielność i zaradność osobista

- wraz z innymi uczestnikami przyjeżdża do warsztatu busem,
- opanowała czynności z zakresu samoobsługi,
- potrafi zrobić sobie kawę i herbatę, oraz prosty posiłek,
- po długotrwałym pobycie w klinice, stała się bardziej samodzielna i zaradna,
- znacznie lepiej radzi sobie z realizacją treningu ekonomicznego, zrobiła duży postęp i jest na etapie nauki utrzymania swojego stanu psychofizycznego,
- potrafi powiedzieć czego potrzebuje i wybrać towar z półki, również potrafiła poszukać drobne w portfelu o które prosił ją sprzedawca,
- radzi sobie z przygotowaniem listy zakupów, wie co potrzebuje i co chciałaby kupić, zna swoje potrzeby, potrafi je zapisać,
- bardziej zaradna niż przed pobytem w klinice, radzi sobie o wiele lepiej z opanowaniem swoich halucynacji, funkcjonuje na równi ze światem rzeczywistym i urojeniowym,
- dużą zasługą jej coraz lepszemu stanowi psychicznemu są innowacyjne zastrzyki, które są jej przepisane przez lekarza psychiatrę, które dostaje co 3 tygodnie,
- zna wartość pieniędzy, jest oszczędna i nie kupuje bez zastanowienia,
- rozdysponuje pieniądze z treningu w prawidłowy sposób, stara się nie kupować niepotrzebnych rzeczy,
- interesuje się grafiką komputerową, udziela się w kółku plastycznym, ma talent do rysowania i bardzo dobrze jej to wychodzi,
- jej higiena osobista nieznacznie się poprawiła, zaczęła dbać o siebie i swój wygląd, nawet zaczęła wykonywać swój pierwszy makijaż z kosmetyków zakupionych podczas treningu ekonomicznego,
- w dalszym ciągu występują zaburzenia poznawcze i dezorganizacja psychiczna, która wyrównuje się pod wpływem działania neuroleptyków,
- musi nauczyć się żyć z wytworami swojego umysłu, ponieważ one nie znikną, nawet po braniu leków, natomiast jest tego świadoma i potrafi odróżnić swoje dwa światy,
- jej pamięć nadal jest słaba i nie pamięta wielu zdarzeń, przez otrzymane elektrowstrząsy ze wskazań życiowych, lecz powoli przypomina sobie wiele sytuacji ze swojego życia, sama sygnalizuje, że ma przebłyski świadomości,
- stara się funkcjonować w środowisku jak najlepiej i dostosować się do niego,
- porusza się samodzielnie, zdarza się, że podczas gorszego samopoczucia napęd ma zredukowany, afekt blady, ciężko odczytać jakiegokolwiek emocje z twarzy, ma również nieobecny, tępy wzrok, który potrafi przerazić,
- nie odkłada rzeczy na swoje miejsce, nie myje po sobie kubka i nie robi porządku na swoim stanowisku pracy ani na terenie warsztatu,
- potrafi czytać, pisać i liczyć, opanowała umiejętności szkolne, zna język polski oraz język niemiecki,
- chętnie rozmawia o nowych trendach w modzie, chce zawsze dobrze wyglądać, motywuje ją to do dbania o siebie,
- uczestniczka często nie ma ochoty na zrobienie czegokolwiek, nie ma motywacji do pracy, wynika to raczej ze stanu chorobowego,
- częściej potrafi skupić uwagę i skoncentrować się tylko na chwilę, chociaż nadal występują trudności, lecz widać jej starania podczas wykonywania zadań,
- nie chce uczestniczyć w zajęciach z rehabilitantem, trudno ją namówić do czegokolwiek, nie chce wykonywać poleceń instruktora, nie robi sobie zdjęć,
- ubiera się stosownie do pogody i schludnie wygląda, jest to zasługa jej mamy,
- nie porusza się samodzielnie w bliskim terenie, podczas wyjść jest pod stałym nadzorem instruktora, potrafi uciec z warsztatu nie chcąc do niego wracać, postępowała pod wpływem urojeń, halucynacji, chciała natychmiast wracać do cioci zdobywając

- pieniądze na autobus powrotny do domu,
- nie korzysta z komunikacji miejskiej,
- nie orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego (np. reakcji w przypadku chorób lub awarii),
- sprawna manualnie, potrafi pięknie rysować,
- wszystkie funkcje poznawcze, takie jak uwaga, pamięć, myślenie, percepcja, język,
- spostrzegawczość, funkcje wykonawcze są upośledzone, z powodu choroby psychicznej na którą cierpi,
- jej hobby i pasje to śpiew oraz rysunek

Rehabilitacja społeczna

- nie wykazuje inicjatywy nawiązania relacji z szerszym gronem znajomych poza warsztatem, bazuje tylko na tych których dobrze zna i czuje się przy nich bezpiecznie,
- unika konfliktów, panuje nad sobą, nie jest agresywna, gdy nie dochodzi do zaburzeń treści myślenia o charakterze paranoidalnym, czyli nieprawidłowe, fałszywe lub natrętne przekonania, które dominują w umyśle i są odporne na logiczne argumenty, w fazie choroby, nad którą nie panuje potrafi działać bez świadomości na szkodę innych,
- sama nie wykazuje żadnej inicjatywy, jest skupiona na sobie, jednak stara się, żyć w świecie rzeczywistym,
- nie wykazuje chęci pomocy innym,
- asertywna, potrafi się skutecznie obronić,
- rozmawia z większą ilością osób, otworzyła się na innych,
- instruktorów, których polubiła okazuje sympatię w formie, przytulenia się, pocałowania w policzki lub usta,
- choroba upośledziła jej zdolność do odczuwania emocji swoich i innych osób z otoczenia,
- potrafi zachować się w miejscu publicznym,
- zna zwroty grzecznościowe, respektuje je, czasami zapomina, gdy nie jest sobą nie dba o poprawne słownictwo, przeklina,
- dba o zasady dobrego wychowania i potrafi zachować się tak jak nakazuje kultura osobista,
- preferuje pozostanie w warsztacie, nie ma ochoty nigdzie wychodzić,
- od dłuższego czasu po pobycie w szpitalu funkcjonuje zupełnie inaczej niż przed, jej poranne drzemki są krótsze lub nie ma ich wcale,
- w fazie choroby jest wycofana, podejrzliwie reaguje na wybrane osoby w warsztacie,
- potrafi też śpiewać, robi to bardzo dobrze, ma do tego talent,
- jest uzdolniona plastycznie, rysuje zwierzęta, postacie ludzkie, odwzorowuje grafikę komputerową, jest bardzo dokładna i skrupulatna,
- nie chce podporządkować się swojemu instruktorowi, sygnalizuje, że nie widzi siebie w kuchni i większą część dnia spędza w pracowni rękodzielniczo-plastycznej siedząc na fotelu,
- w grupie, do której jest przypisana nie współżyje harmonijnie,
- brak równowagi emocjonalnej,
- występują problemy z odpornością na frustrację,
- nie jest aktywna podczas zajęć,
- ciężko ją zmotywować do pracy w kuchni,
- w niskim stopniu zaangażowana w kontakty społeczne,
- nie potrafi realnie ocenić siebie,

- w niskim stopniu rozwiązuje własne problemy, potrzebuje pomocy instruktora, lecz irytuje ją każda chęć pomocy ze strony przełożonej,
- rozumie pojęcie czasu (przeszłość, przyszłość), zna się na zegarku

Rehabilitacja zawodowa

- wybiera bardziej złożone zadania, proste szybko ją nudzą,
- nie ma poczucia obowiązku ani odpowiedzialności za wykonanie zadania,
- robi sobie przerwy, wstaje z miejsca, wychodzi z pracowni, długo nie wraca, instruktor musi po nią iść do innej pracowni i wydać polecenie by wróciła do kuchni,
- po zwróconej uwadze nie następuje poprawa, wykona zadanie po swojemu,
- uczy się zamiatać pracownię, zrobi kilka ruchów miotłą bez zaangażowania, którą odkłada i wychodzi z pracowni,
- nie interesuje się ogłoszeniami o pracę na rynku pracy,
- sprawnie posługuje się telefonem i komputerem, lecz dla jej bezpieczeństwa mama nie daje jej telefonu do warsztatu,
- potrzebuje dużo czasu by zabrać się do działania,
- nie brała udziału w praktykach zawodowych,
- zostawia kilka prac jednocześnie, które nie są dokończone i zaczyna nowe,
- niechętnie podejmuje prace,
- nie korzysta z narzędzi dostępnych w kuchni,
- ma wyobrażenie i dzieli się pomysłami z instruktorem w pracowni,
- preferuje jasno doprecyzowane zadania, które krok po kroku są pokazane i wyjaśnione,
- wielokrotnie pyta o zdanie innych instruktorów,
- zadania, które są mało ciekawe odstawia na bok, nie zaczyna ich nawet wychodząc z pracowni,
- wzrost motywacji koreluje dodatnio z efektami wykonanej pracy,
- lubi być pochwalona za swoje zadanie i z tego powodu odczuwa większą satysfakcję,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji, lecz nie zapamiętuje ich,
- nie kontroluje pracy, jedynie poza swoimi rysunkami,
- nie zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- nie szuka rozwiązań w razie wystąpienia problemów,
- łatwo się rozprasza w pracy,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń,
- dopasowuje technikę pracy do zadania,
- lubi dużo urozmaiceń,
- praca nie sprawia jej przyjemności,
- szybko porzuca to co zaczęła,
- niepowodzenia ją zniechęcają,
- nie dba o materiały i narzędzia,
- łatwo przerwać jej skupienie,
- podczas rysowania jest staranna i dokładna,
- łatwo się męczy i nuży,
- nie ma poczucia odpowiedzialności,
- może pracować tylko przez krótki czas,
- nie przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- nie ulega presji czasu,
- opanowanie umiejętności nie wpływa na tempo pracy,
- zazwyczaj potrafi współpracować z innymi,

- nie stymuluje innych pozytywnie,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę,
- jest negatywnie nastawiona do swojego instruktora,
- trudno wywrzeć na nią pozytywny wpływ,
- nie oddziela spraw pracy od spraw prywatnych

Samodzielność i zaradność osobista

- dojeżdża do warsztatu razem z innymi uczestnikami,
- samodzielnie korzysta z toalety, lecz nie dba o higienę rąk po powrocie z niej,
- jej zaradność osobista jest na niskim poziomie, potrzebuje wsparcia i pomocy w każdym aspekcie życia,
- utrwała umiejętności w dbaniu o czystość, jednakże nadal są problemy z umyciem kubka po wypiciu herbaty, ścieraniem kurzu, zamiataniem, myciem zlewu i podłogi,
- cały czas uczy się elementarnych zasad życia w codzienności, lecz długo trzeba czekać na jakiegokolwiek efekty,
- nie wie co ma kupić, nie potrafi określić swoich potrzeb,
- nie realizuje samodzielnie treningu ekonomicznego, potrzebuje pomocy, nie potrafi podjąć decyzji zakupowych,
- zawsze trzeba jej od nowa pokazać każdą najprostszą czynność by zrobiła ją sama i nadzorować by wykonała pracę dobrze,
- oczekuje, że ktoś za nią coś zrobi i obserwuje, po chwili poprosi o pomoc, gdy nikt jej nie widzi,
- po wypiciu herbaty sama nie potrafi umyć kubka, trzeba jej pokazać jak to zrobić lub czeka przed czajnikiem by ktoś do niej podszedł i wstawił wodę na herbatę oraz przygotował jej gorący napój,
- za każdym razem zabiera się za mycie wyżej wymienionych powierzchni jakby robiła to po raz pierwszy w życiu i trzeba ją uczyć tego na nowo,
- oddaje swoje narzędzie pracy innej koleżance z grupy by posprzątała za nią,
- funkcjonuje w społeczeństwie za pośrednictwem instruktorów, nadal potrzebuje wsparcia i pomocy,
- o wygląd zewnętrzny dba jej mama,
- jest zawsze ubrana stosownie do uroczystości lub warunków pogodowych,
- brak orientacji w czasie i w miejscu, nie wie, ile ma lat,
- każdej podstawowej czynności takiej jak zamiatanie, wycieranie podłogi czy mycie naczyń trzeba ją uczyć na nowo,
- zna swoje miejsce zamieszkania oraz imię i nazwisko,
- nie potrafi czytać, pisać i liczyć, odwzorowuje swoje imię na liście obecności,
- niestety wybiera tylko jedną kredkę i cały obrazek jest w jednym kolorze, ćwiczy umiejętność wyboru wielu kolorów, wyjeżdża poza linie i nie utrzymuje konturu, co jest charakterystyczne dla chorych ze spectrum autyzmu,
- prawidłowo stosuje zwroty grzecznościowe i nigdy o nich nie zapomina,
- ma trudności ze swobodnym wypowiedzianiem się, nie potrafi przekazać życzeń solenizantowi,
- występują problemy z nauką nowych umiejętności, nie zapamiętuje i uczy się wszystkiego od nowa,
- jej ulubionym zajęciem są układanie puzzli, segregowanie klocków lub innych

- drobnych elementów według rozmiaru lub koloru, oraz kolorowanie,
- frekwencja jest bardzo wysoka,
- chętnie uczestniczy w zajęciach z rehabilitantem,
- nie potrafi przygotować prostego posiłku,
- ma trudności z utrzymaniem porządku w swoim najbliższym otoczeniu,
- nie korzysta z komunikacji miejskiej,
- słabo orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego, np. reakcja w przypadku chorób lub awarii,
- sprawna manualnie, nawleka koraliki na sznureczek tworząc naszyjniki i bransoletki

Rehabilitacja społeczna

- nie rozumie metafor, np. czuję się rozbita, lub pogoda w kratkę, jest to charakterystyczne dla jej zaburzenia,
- czasami odpowiada w sposób zbyt bezpośredni, czasem niegrzeczny, bez intencji bycia niemiłym,
- kołysze się na krześle do przodu i do tyłu, może to być mechanizm radzenia sobie z pobudzeniem, lękiem, niepokojem, strachem lub bezsilnością, jest to sposób samouspokojenia się w momencie gdy odczuwa ona silny stres lub lęk,
- stosuje formy samoregulacji takie jak u dzieci w wieku przedszkolnym,
- ma trudności w rozumieniu reguł społecznych, np. kiedy wypada zadzwonić lub napisać smsa, a kiedy coś powiedzieć osobiście,
- nie kontroluje swoich emocji, swoim zachowaniem prowokuje do tego by inni traktowali ją jak małe dziecko,
- często mówi, że się boi, gdy ma do czynienia z czymś nowym, słaba adaptacja do zmian otoczenia czy zmiany postępowania,
- nie interpretuje prawidłowo mowy ciała lub mimiki twarzy i gestów innych osób,
- przeszkadza innym w odpoczynku, podczas relaksacji nie potrafi się opanować,
- nieadekwatnie okazuje emocje do sytuacji, brak syntonii z otoczeniem, wybucha śmiechem, gdy ktoś płacze,
- potrafi opowiadać o swoim psie i najbliższej rodzinie, w bardzo prostych krótkich zdaniach, często trzeba zadawać dużo pytań by sprowokować swobodną wypowiedź,
- nie moduluje głosu podczas mówienia, zawsze jednostajnym tonem,
- ma nadwrażliwość lub niewrażliwość zmysłów,
- zadaje dużo pytań, dlaczego ktoś z nią nie chce rozmawiać, lub czemu kogoś nie ma w pracowni, wypatruje za innymi uczestnikami, pyta jak ktoś się czuje, zauważa, gdy ktoś jest smutny i pyta dlaczego,
- nie lubi utrzymywać kontaktu wzrokowego,
- czuje się niezręcznie w sytuacjach społecznych,
- nie kontynuuje rozmowy, nie wychodzi z inicjatywą,
- bardzo dobrze czuje się w warsztacie i chce do niego wracać,
- słabo zarządza swoim czasem, często nie wie co robić w wolnym czasie, trzeba pomyśleć za nią i przygotować pracę,
- dobra spostrzegawczość, zauważa duże zmiany w otoczeniu,
- nie tworzy w warsztacie więzi i przyjaźni, mówi, że kogoś bardzo lubi, ale nie okazuje tego w czynach,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- brak poczucia odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- potrafi dobrze zachować się w miejscu publicznym,

- jest lubiana przez innych uczestników w warsztacie, jest miła, spokojna i grzeczna,
- niska odporność na frustracje,
- mało aktywna podczas zajęć, bywa w swoim świecie wewnętrznym,
- ciężko ją zmotywować do jakiegokolwiek pracy,
- w niskim stopniu zaangażowana w kontakty społeczne,
- ma trudności w realnej ocenie siebie oraz nie potrafi ocenić własnego poczucia wartości,
- nie potrafi umiejętnie rozwiązywać własnych problemów, polega na pomocy instruktora lub mamy,
- wykonuje polecenia instruktora, nie przeciwstawia się mu,
- nie orientuje się w podstawowych zasadach funkcjonowania warsztatu,
- nie rozumie pojęcia czasu, nie odczyta godziny na zegarku,
- zazwyczaj potrafi uchronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- rzadko rozumie i zapamiętuje wyjaśnienia i instrukcje przekazywane przez instruktora

Rehabilitacja zawodowa

- podatna na wpływ otoczenia,
- zadanie jakie ma do zrobienia wykonuje bez zaangażowania,
- najbardziej lubi zajęcia muzyczne, dobrze się przy nich bawi i uczy,
- lubi spędzać czas z uczestnikami w warsztacie i wyjeżdżać z nimi na wycieczki oraz dobrze się bawić w ich towarzystwie,
- podczas sprzątania toalet lubi pełnić rolę dyżurującego,
- nie brała udziału w praktykach zawodowych,
- system nagradzania koreluje dodatnio z poziomem motywacji,
- mama jest w stałym kontakcie z instruktorem,
- nie jest otwarta na inne możliwości, interesuje ją tylko układanie puzzli,
- efekt pracy jest lepszy, gdy otrzymuje pochwały,
- ma duże trudności z wykonaniem polecenia i zrozumieniem go, potrzebna jest wspólna praca instruktora wraz z uczestniczką i powtórzenie zadania krok po kroku,
- nie umie samodzielnie zawiązać sznurowadeł, wyklejać według obrysu, czy utrzymać kontur podczas kolorowania,
- po wyjaśnieniu i pokazaniu w jaki sposób wykonać zadanie w dalszym ciągu nie potrafi wykonać ani odwzorować,
- nie brała udziału w przygotowaniach do wigilii,
- potrzebuje nadzoru na każdą pracę jaką zleca jej instruktor,
- nie zastanawia się nad pracą,
- nie szuka rozwiązań w razie wystąpienia problemów,
- łatwo się rozprasza w pracy,
- boi się odkurzacza, sprzętu, maszyn i urządzeń, które wydają głośny dźwięk,
- nie lubi zmian,
- praca nie sprawia jej przyjemności,
- szybko porzuca to co zaczęła,
- niepowodzenia ją zniechęcają,
- łatwo przerwać jej skupienie,
- często przeszkadza innym podczas pracy,
- po wyjściu instruktora przerywa pracę,
- może pracować tylko przez krótki czas,
- nie przestrzega przepisów bezpieczeństwa

Samodzielność i zaradność osobista

- do warsztatu przyjeżdża wraz z innymi uczestnikami,
- wymaga całkowitej pomocy drugiej osoby by móc funkcjonować,
- posiada zespół objawów i schorzeń, które głównie dotyczą jej narządu ruchu, jej nieprawidłowa postawa ciała, przykurcze stawów i mięśni upośledzają poruszanie się,
- ma nienaturalną sztywność ciała, apraksję, czyli upośledzenie umiejętności wykonywania ruchów celowych, precyzyjnych,
- cierpi na mózgowo porażenie dziecięce, ma trwale zaburzony rozwój ruchowy oraz postawy, który wynika z uszkodzenia mózgu, u uczestniczki nastąpiło w okresie niemowlęcym, między (2-4 roku życia),
- jest opóźniona w rozwoju motorycznym (siadanie, chodzenie), ma nieprawidłowe napięcie mięśniowe (sztywność, wiotkość), trudności w koordynacji, mówieniu, połykaniu, a także zaburzeniami wzroku lub słuchu, uszkodzenia są nieodwracalne, wymaga długotrwałej terapii oraz rehabilitacji by rozwinąć potencjał uczestniczki,
- problemy z koordynacją, mimowolne ruchy,
- ma trudności w komunikacji, dyzartria, czyli zaburzenia mowy wynikające z wad aparatu komunikacyjnego,
- higiena osobista jest na niskim poziomie, nosi brudną odzież i niedokładnie jest myta, ponieważ skutkuje to brzydkim zapachem jej ciała, mimowolnie oddaje gazy,
- stara się ubrać samodzielnie kurtkę, jednakże nie robi tego dobrze i potrzebuje pomocy drugiej osoby,
- nadzór w toalecie nad umyciem rąk jest obowiązkowa,
- samodzielnie wykonuje czynność fizjologiczną, założy bieliznę osobistą i spodnie,
- nie porusza się samodzielnie, wymaga wsparcia i kontroli instruktora zniekształcenia stawów, które wymagają rehabilitacji ruchowej,
- nie jest zaradna, nie zaparzy sobie herbaty, nie przygotowuje posiłku, ma trudności z jedzeniem, wkłada jedzenie do ust po czym wypluwa i zjada ponownie,
- obecnie wymaga pomocy ze strony instruktora podczas spożycia posiłku, ponieważ samodzielnie nie chce jeść, instruktor karmi uczestniczkę osobiście podając jej jedzenie w formie płynnej, zmiksowanej, ponieważ ma coraz większe trudności z połykaniem pokarmu,
- potrzebuje kontroli i pomocy by dotrzeć do busa i do warsztatu
- nie zna swoich potrzeb,
- wymaga całkowitej pomocy ze strony instruktora by zrealizować trening ekonomiczny,
- brak inicjatywy z jej strony,
- trzeba wycierać jej usta, ponieważ zostawia resztki jedzenia wokół ust śliniąc się, dzieje się tak, ponieważ mięśnie w obrębie jamy ustnej wiotczeją,
- nie utrzymuje porządku wokół swojego miejsca,
- rozpoznaje, gdzie jest toaleta, z której korzysta, jej pracownia oraz wyjście z budynku,
- nie lubi utrzymywać kontaktu wzrokowego, staje się płaczliwa i krzyczy, nie można zwracać na nią uwagi by się po chwili mogła sama uspokoić,
- brak orientacji w czasie i przestrzeni,
- cały dzień spędza przy stoliku, je i pije herbatę oraz układa klocki lub przegląda gazetę,
- nie jest zaradna, nie zaparzy sobie herbaty, nie przygotowuje posiłku, ma trudności z jedzeniem, wkłada jedzenie do ust po czym wypluwa i zjada ponownie,

- frekwencja na zajęciach jest bardzo wysoka,
- uczestniczy w zajęciach ruchowych z rehabilitantem, który wykonuje masaż,

Rehabilitacja społeczna

- komunikacja jest zaburzona z powodu problemów z motoryką narządów mowy, co prowadzi do trudności w artykulacji, ograniczony zasób słownictwa, problemy z rozumieniem i tworzeniem wypowiedzi,
- nie adaptuje się do trudniejszych warunków życia,
- inni uczestnicy z grupy motywują ją by zjadła śniadanie,
- często jest uparta i długo domaga się czegoś aż to dostanie,
- jej siła mięśniowa w dalszym ciągu jest słaba co utrudnia codzienne funkcjonowanie, wymaga cierpliwości, motywacji i czasu do dalszej pracy nad sobą,
- posiada zaburzenia poznawcze, niemożność uczenia się, kłopoty z pamięcią i brak koncentracji,
- trudności w kontrolowaniu ruchów rąk,
- zachowanie uczestniczki mówi nam o tym jakie w danej chwili odczuwa emocje,
- ma trudności z sięganiem, chwytaniem, manipulacją przedmiotami,
- nawiązuje kontakt wzrokowy, który szybko przerywa,
- lubi oddziaływania treningu relaksacyjnego, który obniża napięcie psychofizyczne i przeciwdziała zmęczeniu, sprzyja nabraniu sił,
- w komunikacji stosuje głoski lub własne imię np. „o”, „a”, „ , „a a a”, „o o o”,
- lubi towarzystwo innych uczestników, uśmiecha się, gdy ktoś dotknie jej ramienia lub pogłaszcze po plecach,
- nie współpracuje w grupie, przybiera rolę obserwatora,
- odczuwa przyjemność, gdy słyszy muzykę, klaszcze w dłonie, zmienia się jej nastrój, jest radosna,
- lubi słuchać czytane bajki przez instruktora,
- wykazuje potrzebę wysłuchania i skupienia się na jej osobie,
- w wyniku choroby ma trudności w kontroli emocji i nie utrzymuje równowagi,
- wykazuje chęci w kontaktach społecznych,
- brak umiejętności ponoszenia odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- umiejętnie zachowuje się w miejscach publicznych,
- nie ma realnej oceny siebie,
- brak umiejętności rozwiązywania własnych problemów,
- nie orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego,
- preferuje bierny tryb życia,
- nie potrafi ochronić siebie przed uszkodzeniami ciała

Rehabilitacja zawodowa

- ze względu na mózgowe porażenie dziecięce i związane z tym upośledzenie rozwoju psychomotorycznego nie podejmuje działań z zakresu praktyk zawodowych.

Samodzielność i zaradność osobista

- wraz z uczestnika przyjeżdża do warsztatu busem,
- potrafi samodzielnie przygotować prosty posiłek lub gorący napój typu herbata, kawa,
- podstawowe nawyki higieniczne ma opanowane,
- czysty wygląd ciała i odzieży świadczy o umiejętności dbania o siebie i zaradności uczestniczki,
- samodzielnie ubiera się oraz dobiera strój do warunków pogodowych z pomocą mamy,
- występują zaburzenia poznawcze, problemy z funkcjami umysłowymi, takimi jak pamięć, uwaga, myślenie, język, koncentracja i rozwiązywanie problemów,
- jest uczynna, koleżeńska i myśli o swoich koleżankach z grupy, parzy im kawę i przynosi do pracowni,
- pozostaje w domu, nie porusza się po swojej okolicy, w której mieszka, nie wróci samodzielnie do domu,
- występują problemu z zakresu orientacji w czasie i miejscu,
- nie zrealizuje samodzielnie treningu ekonomicznego,
- nie opanowała umiejętności szkolnych na poziomie podstawowym,
- potrafi pokazać się z jak najlepszej strony i pozostać w centrum uwagi tak jak lubi,
- jest opóźniona w rozwoju psychoruchowym, osiąga pewne umiejętności na późnym etapie swojego życia, potrzebuje więcej czasu by się czegoś nauczyć,
- ma zaburzenia zachowania i problemy psychologiczne, które objawiają się ukrywaniem wielu informacji, niemówieniem prawdy, nieuzyskiwaniem prawdy podczas prób jej uzyskania, odpowiada na pytania instruktora tak jak chce oraz symulowaniem złego stanu somatycznego w stresujących sytuacjach udając omdlenia, częstotliwością zmieniania swojego stanu emocjonalnego, objawia się to częstym obrażaniem się, nie wykonywaniem poleceń, stawianiem siebie w centrum oraz wychodzeniem z pracowni lub płaczem,
- osiągnęła niższy wzrost niż jej zdrowi rówieśnicy, nadmierny przyrost masy ciała co skutkuje wolnym metabolizmem,
- ma pogodne usposobienie,
- jej mocną stroną jest inteligencja praktyczna, rozwiązywanie konkretnych problemów, a słabą myślenie abstrakcyjne, matematyczne,
- lubi dbać o porządek w pracowni i w warsztacie,
- nadal uczy się oszczędnego gospodarowania materiałami do terapii,
- frekwencja na zajęciach jest bardzo wysoka,
- chętnie uczestniczy w zajęciach ruchowych z rehabilitantem,
- nie dokonuje prostych zakupów, w tych czynnościach towarzyszy swojej mamie,
- nie korzysta z komunikacji miejskiej,
- słaba orientacja w elementarnych zasadach życia codziennego,
- sprawna manualnie, potrafi bardzo ładnie wyszywać oraz kolorować,
- trenuje umysł dzięki grom logicznym w Internecie,
- porusza się tylko po znajomym terenie, dom i warsztat,
- posiada zainteresowania poznawcze i kulturalne,
- jej hobby i pasja to śpiew oraz taniec,
- ma trudności w utrzymaniu równowagi emocjonalnej, często płacze bez powodu lub się złości i buntuje,
- niska odporność na frustracje,
- nieadekwatnie okazuje emocje do sytuacji, słaba syntonია z otoczeniem,
- aktywna podczas zajęć

Rehabilitacja społeczna

- interesuje się tematami związanymi z relacjami damsko-męskimi, mówi o miłości do chłopaków i swojej rodziny,
- nie stosuje zwrotów grzecznościowych, swojego instruktora nazywa słowami „moja kochana”,
- wyraża swoje zdanie na poszczególne tematy, jest radosna, pogodna i towarzyska,
- lubiana przez innych uczestników,
- gdy w pobliżu jest jej opiekun innych instruktorów traktuje z pogardą i ignoruje ich, lub podchodzi tylko do tych, których darzy sympatią i uwiesza się na szyi,
- negatywnie odbiera każdą krytykę,
- ma zaburzenia mowy, m.in. seplenie, przyspieszone lub spowolnione tempo mówienia, trudności w wymawianiu głosek dwuwargowych, zaburzenia fonetyczne,
- rości sobie prawo do uzewnętrzniania własnych emocji wtedy, kiedy ona ma na to ochotę, bez pozwolenia podchodzi i przytula opiekuna nawet wtedy, gdy ktoś nie ma na to ochoty,
- nie utrzymuje dystansu,
- nie jest zainteresowana wychodzeniem poza warsztat, najchętniej siedziałaby w pracowni i śpiewała lub grała w gry,
- wypowiada się zawsze pozytywnie w stosunku do płci przeciwnej,
- ma wysokie libido, często mówi, że ma swojego chłopaka, zawsze wykazuje inicjatywę w stosunku do mężczyzn, bardzo interesuje się płcią przeciwną, w towarzystwie mężczyzn stara się wejść w ich przestrzeń osobistą i zachowuje się w dwuznaczny sposób,
- podatna na wpływ otoczenia,
- jest podatna na wpływ otoczenia, wie co chce kupić, lecz nie potrafi stworzyć listy zakupów,
- ma zaburzenia myślenia, dotyczące ciągłości myślenia, tzw. lepkość, czyli trudność przerywania wątku myślenia, wracanie do niego, uszczegółowienia, uzupełnianie zbędnymi szczegółami, powtarzanie jednej i tej samej myśli,
- często rozkojarzona, traci spójność, brak logiki w wypowiedzi,
- stosuje persewercje, powtarza te same słowa, frazy, niezależnie od kontekstu, typu „wszystko będzie dobrze”,
- występują napady złości w problemach z komunikacją, ma trudności w przekazaniu swojej myśli, lub odpowiedzeniu na czyjąś uwagę, skutkuje to pośpiesznym wyjściem i trzaśnięciem drzwiami,
- ma dość dobrą spostrzegawczość,
- posiada silne tendencje do naśladownictwa,
- mniejsza trwałość uwagi i zdolność do koncentracji,
- jej dojrzałość społeczna, próby rozmów na poważne tematy i przystosowanie życiowe znacznie przewyższają jej rozwój intelektualny,
- ma dużą motywację do pracy, jest życzliwa i empatyczna,
- zaangażowana w kontakty społeczne,
- harmonijnie współżyje w grupie,
- umiejętnie podporządkowuje się instruktorom,
- tworzy więzi i przyjaźnie,
- potrafi się dzielić i nieść pomoc innym,
- nie ma poczucia odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- ma poczucie własnej wartości,
- na niskim poziomie jest jej realna ocena siebie,
- trudności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,

- rozumie pojęcie czasu (przeszłość-przyszłość),
- brak umiejętności odczytania czasu na zegarze,
- umie uchronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- mama w stałym kontakcie z instruktorem,
- stymuluje innych pozytywnie

Rehabilitacja zawodowa

- nie brała udziału w praktykach w tym roku,
- pomagała w pracach nad kiermaszem bożonarodzeniowym,
- lubi słuchać muzyki, ogląda teledyski, przepisuje tekst do edytora, koloruje, wycina,
- zaburzenia treści myślenia, nie zawsze odpowiada logicznie, adekwatnie do zadanego pytania,
- jest kreatywna i ma dużą wyobraźnię, dzieli się pomysłami z instruktorem,
- potrafi obsługiwać komputer pomimo nie znajomości liter,
- jest wytrwała i pracowita, podejmuje powierzone jej zadania,
- cieszy się z nowo poznanych umiejętności,
- lubi zwracać uwagę swoim koleżankom z grupy, mówi do nich tonem rozkazującym,
- lubi sprzątać, stara się utrzymywać porządek,
- pracuje bardzo wolno i dokładnie,
- często zmienia temat rozmowy, spontanicznie pojawiają się myśli i wątki, ich nadmiar utrudnia płynność wypowiedzi, tzw. mantyzm,
- dba o własne bezpieczeństwo,
- potrafi spokojnie wysłuchać wyjaśnień i instrukcji,
- potrzebuje kontroli instruktora nad wykonywaną pracą,
- potrafi pracować samodzielnie,
- w razie wystąpienia problemów prosi o pomoc instruktora,
- nie rozprasza się w pracy,
- praca sprawia jej przyjemność,
- kończy to co zaczyna,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzenia,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- często przeszkadza innym podczas pracy,
- jest odporna na zmęczenie,
- kontynuuje pracę mimo nieobecności instruktora,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa,
- niepowodzenia nie powodują zmniejszenia tempa pracy,
- nie ulega presji czasu,
- konieczność przemieszczania się nie stwarza przeszkód,
- przy pracy wymagającej dokładności pozostaje rozluźniona,
- potrafi dobrze współpracować z innymi,
- łatwo nawiązuje kontakty,
- nigdy nie angażuje się w konflikty,
- rzadko krytykuje innych uczestników,
- z własnej inicjatywy prosi innych o pomoc

Samodzielność i zaradność osobista

- samodzielnie na pieszo przychodzi do warsztatu,
- potrafi przygotować prosty posiłek oraz gorący napój typu herbata lub kawa,
- utrzymuje porządek wokół swojego stanowiska pracy, myje po sobie kubek,
- jest zaradna, myśli o innych, potrafi zaopiekować się koleżanką z grupy,
- nie pomaga w domu swojej siostrze i mamie, ma swoje obowiązki, lecz ich nie wypełnia, siostra twierdzi, że jej nie słucha i robi na co ma ochotę,
- natomiast w warsztacie walczy o uznanie instruktora i dba o porządek by zdobyć pochwałę i aprobatę opiekuna,
- zawsze czysto i schludnie ubrana, zdarzyły się momenty, gdzie nie potrafiła dobrać odpowiedniego stroju do warunków pogodowych,
- potrafi określić na zegarze która godzina, lecz popełnia dużo błędów, zaokrągla do pełnej godziny,
- nie potrafi czytać i pisać, odwzorowuje pismo na liście obecności,
- nie opanowała umiejętności szkolnych,
- potrafi umówić się na wizytę do fryzjera,
- respektuje normy społeczne,
- ma dobry kontakt z wieloma instruktorami w warsztacie, uczestnicy też ją lubią,
- wie co jest dla niej dobre a co złe, potrafi przyznać się do błędu i przeprosić za swoje zachowanie,
- w związku z tym, że jest sprawna ruchowo, jest wielkim wsparciem dla swojego instruktora, za którego potrafi zrobić wiele prac do przodu i wyręczyć go w wielu zadaniach,
- często wścibska, dużo chce wiedzieć, pyta o życie prywatne swoich instruktorów, przekracza granice prywatności, lecz po zwróceniu jej uwagi przeprasza, ale nie uczy się na błędach i popełnia ponownie ten sam błąd zapominając o tym jak zachowała się wcześniej,
- lubi pomagać w kuchni, jednak stwarza zagrożenie dla siebie i innych z powodu swojej nieuwagi, robi już kilka kroków do przodu bez zastanowienia,
- chętnie uczestniczy w zajęciach rehabilitacyjnych, choć ma słabą kondycję,
- podejmuje ryzykowne decyzje, różne pomysły przychodzą jej do głowy, które chciałaby zrealizować, lecz jest to nie przemyślane,
- trening ekonomiczny zrealizuje samodzielnie, jeszcze pomoże swoim koleżankom z grupy,
- stosuje zwroty grzecznościowe, nigdy o nich nie zapomina,
- posiada duży deficyt uwagi, jest to widoczne w wykonywanym zadaniu, szybko przerzuca uwagę, nie skupi się i nie koncentruje,
- zna swoje potrzeby,
- potrafi przemyśleć na co wydać pieniądze i zrobić stosowną listę zakupów,
- w nadpobudliwości psychoruchowej na którą cierpi występuje dezorganizacja funkcjonowania, złożone zadania przerastają jej możliwości, odracza je, przerywa, zmienia, nie kończy, jej umysł działa na zupełnie innych zasadach,
- jest oszczędna, woli wydać pieniądze na kogoś i komuś zrobić prezent, niż wydać na siebie, z tego tytułu ma nieprzyjemności w domu,
- w średnim stopniu dba o porządek w pracowni, jest niedokładna i impulsywna,
- zorientowana w czasie i w przestrzeni, odnajduje się na terenie, który zamieszkuje wraz z najbliższą okolicą,
- nie czerpie satysfakcji z codziennych zadań, często unika mycia naczyń w kuchni oraz mycia podłogi wskazując na inną koleżankę z grupy, która powinna to zrobić,
- brak organizacji, funkcjonuje na zasadach życiowego chaosu,

- uczy się budować zdrowe nawyki

Rehabilitacja społeczna

- chwiejna emocjonalnie, gdy instruktor zwraca jej uwagę od razu płacze i skarży się,
- nie radzi sobie z konstruktywną krytyką,
- prowokuje kłótnie i konflikty z uczestnikami,
- nie potrafi skupić się na rozmowie, która trwa dłużej niż zazwyczaj, szybko się nudzi, poszukuje ekscytacji, co może wpływać na trudności w utrzymaniu bliskich relacji,
- mówi niemiłe rzeczy o uczestnikach lub instruktorach, których nie lubi, nie powstrzymuje się od złośliwych komentarzy,
- ma problemy z dbaniem o racjonalne odżywianie się i zdrowie, przez co nie spała w nocy, dzięki interwencji instruktora po kontakcie z siostrą i lekarzem psychiatrą dostała takie leki, które pozwalają jej spać w nocy i wysypiać się przez co uczestniczka czuje się lepiej i dobrze funkcjonuje, przede wszystkim wysypia się,
- chętnie nawiązuje nowe relacje, lecz nie na długo, jest impulsywna w rozmowie, zniechęcając tym swojego nowego kolegę,
- nie wierzy w siebie, ma niskie poczucie własnej wartości i porównuje się do słabszych od niej uczestników,
- nie zna swoich zasobów i potencjału, dzięki któremu mogłaby przenosić góry,
- poucza i rozkazuje innym uczestnikom,
- nie potrafi wysłuchać polecenia instruktora do końca, wychodzi przed szereg,
- irytuje się podczas oczekiwania na swoją kolej,
- nie ma podzielnej uwagi, nie wykona dwóch prac jednocześnie,
- charakteryzuje ją przyspieszony tok myślenia oraz gonitwa myśli, gdzie jeden pomysł pociąga za sobą wiele innych utrudniając skupienie, mózg ma problem z wyłączeniem tych myśli co prowadzi do ciągłego pobudzenia,
- nadmiar myśli uniemożliwia podjęcie decyzji,
- wchodzi w słowo, przerywa wypowiedzi innym,
- wykazuje niedobór dopaminy, która jest odpowiedzialna za regulację układu dopaminergicznego, prowadząc do poszukiwania intensywnych stymulacji,
- gubi wiele rzeczy, zapomina,
- dokańcza wypowiedź innej koleżanki z grupy,
- ogólna kondycja fizyczna jest na bardzo dobrym poziomie jak na jej dojrzały już wiek,
- skarży się na ból nóg oraz stawów,
- frekwencja na zajęciach jest bardzo wysoka,
- nie określiła swojego hobby lub pasji,
- z chęcią niesie pomoc innym,
- brak poczucia odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania,
- umiejętnie zachowuje się w miejscach publicznych,
- niska odporność na frustracje,
- zazwyczaj adekwatnie okazuje emocje do sytuacji,
- aktywna podczas zajęć,
- umiejętnie rozwiązuje swoje problemy,
- ma realną ocenę siebie,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- ze względu na swoją nadpobudliwość i nadruchliwość ma trudności z uchronieniem siebie przed uszkodzeniami ciała,
- ma problemy z zapamiętywaniem instrukcji i wyjaśnień, ponieważ jej mózg działa szybciej, będąc już kilka kroków do przodu bez konieczności stosowania się do

- poleceń,
- nie kontroluje swojej pracy,
- nie zastanawia się nad tym co robi,
- w razie wystąpienia problemów korzysta z pomocy instruktora,
- łatwo rozprasza się w pracy

Rehabilitacja zawodowa

- jest kreatywna i dzieli się swoimi pomysłami z instruktorem,
- ma dobrą intuicję,
- nie wymaga nadzoru przy łatwych czynnościach,
- nie brała udziału w praktykach zawodowych,
- potrafi wykonać pracę która innym sprawiałaby trudność,
- lubi urozmaicenia,
- aktywnie współpracuje z uczestnikami w grupie,
- potrafi określić hierarchię wykonywanych działań,
- potrzebuje wielu przerw w trakcie pracy,
- mierzy się z niemożnością zrealizowania swojego potencjału jaki w niej drzemie,
- praca sprawia jej przyjemność,
- szybko porzuca to co zaczęła,
- niepowodzenia ją zniechęcają,
- często przeszkadza innym podczas pracy,
- pracuje nieregularnie, zrywami,
- kontynuuje pracę pomimo nieobecności instruktora,
- jest szybka w wykonywaniu czynności,
- ponaglanie wywołuje stres,
- pochwały korelują dodatnio z efektami wykonywanej pracy,
- nie rozwiązuje konfliktów,
- nie potrafi się skutecznie bronić, wskazuje palcem na instruktora i domaga się interwencji,
- pozytywnie nastawiona do opiekuna pracy,
- wymaga niewiele dodatkowej uwagi,
- akceptuje poprawianie jej pracy przez instruktora,
- sprawia wrażenie nerwowej, ma trudności z doborem słów,
- łatwo wyrzucić na niej pozytywny wpływ,
- nie oddziela spraw pracy od spraw prywatnych

Samodzielność i zaradność osobista

- razem z uczestnika przyjeżdża busem do warsztatu,
- samodzielny w podstawowych czynnościach dotyczącej higieny osobistej oraz samoobsługi,
- nie opanował umiejętności szkolnych na poziomie podstawowym, nie liczy, nie czyta,
- nie pisze, odwzorowuje swoje nazwisko na liście obecności,
- brak orientacji w czasie, nie odczyta godziny na zegarze,
- również brak orientacji w miejscu, bezpiecznie czuje się w miejscu, które dobrze zna,

- jest bardzo zaradny i samodzielny, jedyny taki uczestnik w warsztacie, który pomoże swojemu instruktorowi we wszystkim, pomaga również swojej mamie w gospodarstwie, potrafi wiele rzeczy naprawić i radzi sobie bardzo dobrze,
- mama dba by bezpiecznie dotarł do domu i odbiera go z przystanku razem wracając do domu,
- powtarza się i wielokrotnie zadaje to samo pytanie,
- wymaga pomocy instruktora w realizacji treningu ekonomicznego, nie zna wartości pieniądza i nie potrafi zaplanować wydatków, czy stworzyć listy zakupów, te czynności wykonuje za niego mama,
- zawsze zadaje pytanie, co będzie dzisiaj robił i nie może się doczekać kolejnej pracy,
- bardzo lubi być ciągle zajęty i mieć coś do pracy, nie lubi siedzieć beczynnie,
- lubi, gdy coś się dzieje w warsztacie, nie nudzi się i lubi brać udział w wielu konkursach lub zawodach organizowanych w warsztacie,
- nikomu nie odmówi pomocy, chce czuć się potrzebny,
- jest zaangażowany w każdą pracę,
- lubi sprzątać, potrafi odkurzać, zamiatać, myć podłogę i toaletę, żadna praca nie jest mu straszna,
- jest bardzo towarzyski, uśmiechnięty i pozytywnie nastawiony do życia, chętnie pomaga swoim kolegom i terapeutom w pracowni,
- ma małe trudności z poruszaniem się, jednak nie skarży się na żadne dolegliwości z tym związane,
- w ostatnim czasie częściej wychodzi z pracowni i odwiedza innych uczestników, nie zawsze poinformuje instruktora, że wychodzi,
- samodzielnie potrafi przygotować sobie gorący napój lub prosty posiłek,
- myje po sobie kubek, lub naczynia, można zauważyć, że pomaga mamie w kuchni,
- dba o odpowiednią odzież na ćwiczenia z rehabilitantem i do pracy, zawsze się przebiera,
- myje się po skończonych ćwiczeniach lub pracy,
- zawsze pamięta o swoim obowiązku wycierania kurzy w pracowni, dopilnuje by uczestnicy podpisali się na liście obecności, gdy inny kolega ma dyżur to też mu o tym przypomina,
- wiele prac inicjuje samodzielnie bez pozwolenia instruktora,
- frekwencja na zajęciach jest wysoka,
- utrzymuje porządek w swoim najbliższym otoczeniu,
- nie orientuje się w elementarnych zasadach życia codziennego,
- sprawny manualnie, pracuje w drewnie, jego prace są bardzo ładne i zawsze dokończone,
- jest nadpobudliwy psychoruchowo i ma trudności z utrzymaniem uwagi oraz koncentracją, bardzo spostrzegawczy, widzi zmiany w otoczeniu, które się zmieniają,
- ma dobrą koordynację wzrokowo-ruchową,
- zazwyczaj zrównoważony emocjonalnie, jednakże zdarzają się sytuacje, że głośno krzyczy w najmniej oczekiwanym momencie, jest pobudzony i trudno mu się uspokoić,
- niska odporność na frustracje, zawsze reaguje emocjonalnie,
- harmonijnie żyje w grupie z uczestnikami,
- potrafi dzielić się i nieść pomoc innym,
- tworzy więzi i przyjaźnie, jest miły i towarzyski,
- zazwyczaj adekwatnie okazuje emocje do sytuacji,
- aktywny podczas zajęć,
- motywacja do pracy bardzo wysoka,
- zaangażowany w kontakty społeczne,

- ma poczucie własnej wartości,
- posiada również realną ocenę siebie,
- umiejętnie rozwiązuje swoje problemy dostosowane do własnego rozwoju intelektualnego

Rehabilitacja społeczna

- jest pewny siebie, adaptuje się do nowych warunków i nie wstydzi się,
- jest lubiany przez instruktorów i uczestników w warsztacie,
- obserwuje i słucha dokładnie to co się wokół niego dzieje, interesuje się też życiem prywatnym innych uczestników,
- stosuje zwroty grzecznościowe i nie zapomina o nich,
- powtarza to, co mówią i komentują inni, przekazując informacje dalej, często błędnie,
- lubi współpracować jednocześnie indywidualnie i w grupie, nie ma to dla niego znaczenia, ważne, że jest praca do wykonania,
- ekscytuje się, gdy inni skupiają na nim swoją uwagę,
- cechuje go impulsywność i nadpobudliwość, jest bardzo głośny w kontakcie z innymi, często krzyczy, głośno się śmieje i słyhać go w całym warsztacie,
- zazwyczaj myśli, że jak ktoś do kogoś mówi to mówi do niego i wtrąca swoje trzy grosze,
- nie zważa na to, że komuś przeszkadza, mówi wprost o co mu chodzi,
- zaczepia instruktorów obłapując, łaskocząc lub szczypiąc w pasie, w ten sposób okazuje swoją sympatię osobom, które lubi,
- zainteresowany płcią przeciwną, nie kontynuuje już relacji z o którą dba i opiekuje się, zaczepia też inne dziewczyny, całuje instruktorki w rękę okazując sympatię i szacunek,
- zwraca się do instruktorów płci damskiej „dobrze teściowo, mamusiu”,
- zwraca uwagę swoim kolegom z grupy, gdy źle się zachowują, tłumaczy im, że tak nie wolno,
- nie zaostrza konfliktu, stara się pogodzić kolegów,
- stosuje normy społeczne, zna je i przestrzega,
- nie zaostrza konfliktu, stara się pogodzić kolegów,
- chętnie bierze udział w wycieczkach integracyjnych i spotkaniach poza warsztatem,
- informuje o sytuacjach konfliktowych najbliższego instruktora,
- wrażliwy na cierpienie innych, empatyczny, współodczuwa emocje innych, informuje o tym, co dzieje się w domu, martwi się tym, że ma związane ręce i nie może nic zrobić,
- orientuje się w zasadach funkcjonowania warsztatu,
- potrafi uchronić siebie przed uszkodzeniami ciała,
- często ma trudności ze spokojnym wysłuchaniem instrukcji i poleceń,
- nie zawsze zrozumie wyjaśnienia i instrukcje do zadania,
- kontroluje swoją pracę,
- zastanawia się nad tym co robi,
- potrafi pracować samodzielnie,
- w razie wystąpienia problemów samodzielnie szuka rozwiązania,
- rozprasza się w pracy,
- nie boi się sprzętu, maszyn, urządzeń,
- dopasowuje technikę pracy do zadania,
- lubi dużo urozmaiceń,
- jest zazwyczaj wesoły i pogodny,
- potrafi się skutecznie obronić,

- łatwo wywrzeć na niego pozytywny wpływ

Rehabilitacja zawodowa

- natychmiast informuje, gdy ma niepowodzenie,
- nie potrafi oddzielić spraw prywatnych od pracy,
- dekorował salę w domu kultury i brał udział w przedstawieniu do Festiwalu,
- dokładny i zaangażowany w każdej pracy,
- jest odpowiedzialny i obowiązkowy,
- potrafi wykonać każdą pracę po wyjaśnieniu jak ma to zrobić,
- wytrwały w pracy, żadna praca go nie przeraża,
- zdyscyplinowany w pracy,
- dba o własne bezpieczeństwo,
- praca sprawia mu przyjemność,
- potrafi pracować dalej mimo niepowodzenia,
- łatwo go motywować,
- obchodzi się troskliwie z materiałem i narzędziami,
- zdarza się, że przeszkadza innym podczas pracy,
- zazwyczaj wykazuje poczucie odpowiedzialności,
- jest odporny na zmęczenie, potrafi pracować w pocie czoła,
- praca relaksuje go, widzieć, że jej potrzebuje,
- po wyjściu instruktora przerywa pracę,
- cieszy się z każdej nowo nabytej umiejętności,
- jest szybki w wykonywaniu czynności,
- nie ulega presji czasu,
- w pracy wykorzystuje wcześniej nabyte umiejętności,
- tempo pracy rośnie po opanowaniu umiejętności,
- konieczność przemieszczania się nie stwarza przeszkód,
- przy pracy wymagającej dokładności pozostaje rozluźniony,
- zdarzają mu się niepowodzenia,
- potrafi dobrze współpracować z innymi,
- nie angażuje się w konflikty,
- innych stymuluje pozytywnie,
- pozytywnie odbiera konstruktywną krytykę,
- zdarza się, że często krytykuje uczestników,
- jest pozytywnie nastawiony do opiekuna i stosuje się do jego poleceń,
- wymaga niewiele dodatkowej uwagi,
- rzadko wpada w złość,
- bez oporów prosi opiekuna o pomoc

Postępy w rehabilitacji

Postępy w rehabilitacji

Każdy z uczestników Warsztatu przechodzi przez proces postępu w wielu płaszczyznach, oto kluczowe obszary, w których odnotowuje się pozytywne zmiany, są to m.in. sprawność

fizyczna i motoryczna, kompetencje społeczne i emocjonalne oraz samodzielność i rehabilitacja zawodowa. Pozytywne postępy w rehabilitacji określa się na podstawie poprawy jego ogólnej sprawności oraz zwiększenia samodzielności w codziennym funkcjonowaniu. Czas jest głównym predyktorem zmian, większość uczestników potrzebuje go więcej, by nastąpił wyczekiwany progres. Występują również trudności nie do przejścia, podczas procesu rehabilitacji nadal jest to droga, która wskazuje dobry kierunek zmian na przyszłość, ponieważ nie występuje regres. Szczególnie jest to widoczne podczas długiej przerwy wakacyjnej lub okresu chorobowego, podczas którego podopieczni nie uczestniczą w zajęciach. Brak systematyczności w prowadzeniu zajęć z rehabilitacji społecznej i zawodowej, brak podtrzymywania zaradności osobistej i samodzielności oraz brak ciągłości w podtrzymywaniu zdolności do budowania relacji i utrzymania jej podczas współpracy w grupie – powoduje nawrót lub nasilenie trudności które już wcześniej udało się pokonać w drodze procesu rehabilitacji w warsztacie. Przerwa w postaci kilku dni w trakcie której następuje okres rekonwalescencji widoczna jest po ich wznowieniu. Zauważalna poprawa pod kątem wyjścia z trudnego środowiska, oraz unikania towarzystwa i używek, które jest nieodpowiednie dla procesu rehabilitacji nastąpiła u naszego uczestnika

Podopieczny przechodził przez trudny okres w swoim życiu przez nałogowe picie alkoholu, przez co miał problemy z prawem. Podczas pobytu w naszym Warsztacie, uczestnik wychodzi na prostą i ma coraz mniejszy kontakt z używkami. Ponadto u uczestnika jest zauważalna poprawa w zakresie umiejętności szkolnych, potrafi podpisać się na liście obecności, wzbogacił swoje słownictwo, kaligrafię oraz poprawił zdolności interpersonalne, zbudował i zainicjował wiele więzi koleżeńskich, które wpłynęły pozytywnie na jego zdrowie psychiczne. Proces zmian jest zauważalny nie tylko przez nas, ale też przez samego kuratora, który jest jego podopiecznym. Kolejnym uczestnikiem u którego występują pozytywne zmiany w zakresie kompetencji społecznych jest

Praca z

polegała na nauce pracy w grupie. Jest zauważalny progres, ponieważ

ia swojego ulubionego kolegę w warsztacie, który też przyczynił się do pozytywnych zmian w procesie rehabilitacji. Sam wychodzi z inicjatywą podejmowania rozmów z innymi, co w jego przypadku jest dużą zmianą na lepsze. W procesie rehabilitacji pozytywnie zaskoczył nas również

., który rozwinął się muzycznie. Pomimo uczestnictwa w pracowni rękodzielniczo-plastycznej upodobał sobie śpiew i chce dalej rozwijać swoje umiejętności, co jest przez nas pozytywnie rozpatrywane. Każdy z uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej przez uczestnictwo w zajęciach robi postępy. Są one indywidualne na wielu etapach dla poszczególnych uczestników, w których rośnie większa pewność siebie oraz większe poczucie przynależności do grupy.

Liczba uczestników, którzy poczynili postępy w procesie rehabilitacji jest tożsama z liczbą uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej i wynosi 35 osób. Wyjątek stanowi tu sfera rehabilitacji zawodowej, której udziału nie bierze w dalszym ciągu jeden uczestnik warsztatu. Jest to spowodowane głębokim nasileniem zmian chorobowych oraz bardzo niskim stopniem niepełnosprawności intelektualnej. Powyżej został szeroko i szczegółowo opisany każdy uczestnik Warsztatu i jego rehabilitacja w każdym z trzech zakresów zapisanych w §21 ust.2 pkt.2 lit.e Rozporządzenia w sprawie Warsztatów Terapii Zajęciowej

Oceny Kompleksowe w 2025r.

W 2025 r. dokonano i przeprowadzono 18 Ocen Kompleksowych uczestników WTZ „Pelikan”:

- w styczniu –
- w marcu –
- w kwietniu – (ocena za pół roku),
- w maju –
- w sierpniu –
- we wrześniu –
- w grudniu – (ocena za pół roku),

W stosunku do wszystkich w/w osób Rada Programowa podjęła decyzję o przedłużeniu uczestnictwa w Warsztacie ze względu na postępy w procesie rehabilitacji.

IV. INFORMACJE O RADZIE PROGRAMOWEJ DZIAŁAJĄCEJ W WTZ „Pelikan”

- Rada Programowa powołana została od początku istnienia Warsztatu
- Radę tworzą:
  - kierownik
  - instruktorzy terapii zajęciowej
  - rehabilitant
  - psycholog
- Przewodniczącą Rady Programowej jest kierownik Warsztatu
- Posiedzenia odbywają się raz w tygodniu od 14.30 do 15.15

Sprawy bieżące:

- poprzedniego tygodnia, następnego tygodnia
- miesięczne – dłuższe
- półroczne (lipiec, styczeń)
- roczne (styczeń/luty)

Dotyczące:

- indywidualnych programów rehabilitacji
- efektów rehabilitacji

- kompleksowej oceny rehabilitacji
- ustalania składów osobowych poszczególnych grup terapeutycznych
- zasady dysponowania środkami finansowymi na trening ekonomiczny oraz ich przeznaczenie
- kwalifikowanie nowych uczestników (zespół)
- podejmowanie decyzji o skreśleniu uczestników z listy Warsztatu
- Posiedzenia Rady Programowej Warsztatu odbywają się systematycznie, są udokumentowane w formie protokołów.

Sprawozdanie z działalności rehabilitacyjnej za 2025 rok zostało przyjęte i zatwierdzone przez Radę Programową w dniu 24 lutego 2026 r.

Członkowie Rady Programowej

[Faint, illegible handwritten notes and signatures]

Kierownik
WTZ „PELIKAN”

KIEROWNIK
WTZ „PELIKAN”
mgr Jacek Chareński

Zatwierdzam

PRZEWODNICZĄCA
[Signature]
Anna Komon

LIGA KOBIEC POLSKICH
KUJAWSKO-POMORSKI
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
tel./fax 52 346 03 38
NIP 5541970988, Regon 091502890
KRS: 0000050973

Szubin dnia 24 lutego 2026 r.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W NAKLE NAD NOTECIĄ

ul. Dąbrowskiego 46, 89 – 100 Nakło nad Notecią

tel. 52 325 17 20 e-mail: info@pcpr-naklo.pl

Nakło nad Notecią, 05 marca 2026r.

WS.706.2.2026

Liga Kobiet Polskich
Kujawsko – Pomorski Oddział Wojewódzki
ul. Modrzewiowa 6
85-631 Bydgoszcz

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią informuje, że w dostarczonym w dniu 27.02.2026r. sprawozdaniu z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok występują nieprawidłowości:

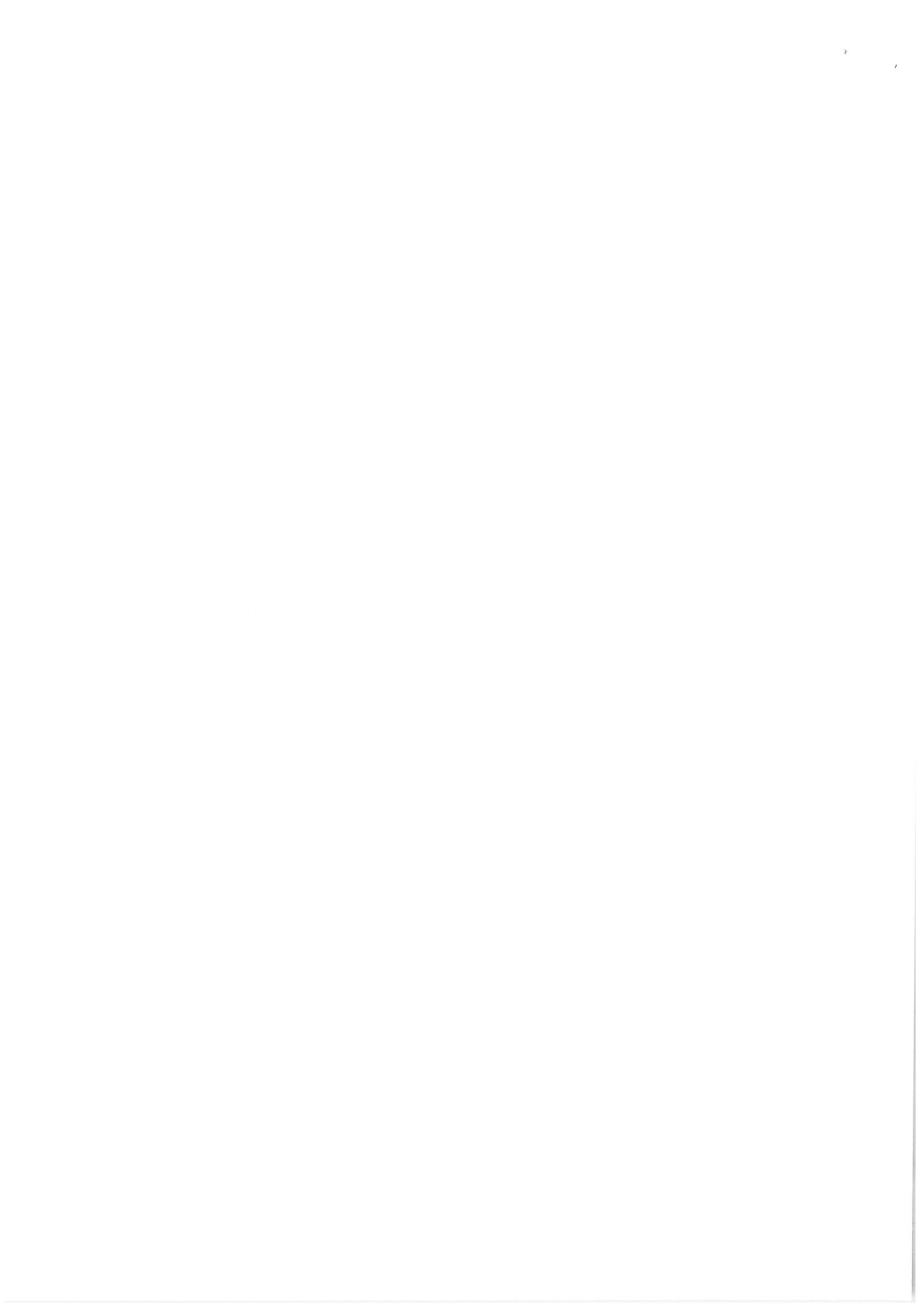
1. dotyczące wydatkowania środków w na zadaniu „Niezbędne materiały, energia, usługi materialne i usługi niematerialne związane z funkcjonowaniem warsztatu, w tym Niezbędna wymiana użytego wyposażenia warsztatu lub jego dodatkowe wyposażenie (max 3% kosztów działalności)” - dane wskazane w sprawozdaniu za 2025 rok nie są zgodne z danymi wynikającymi ze sprawozdań kwartalnych za 2025r.
2. brak rozliczenia rocznego oraz informacji o wykorzystaniu przez warsztat środków finansowych, z uwzględnieniem kwot uzyskanych ze sprzedaży produktów i usług, o których mowa w § 10 ust. 2 i 3; (§21 ust. 2 pkt 1 rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej)
- należy także wyodrębnić wykorzystanie środków pochodzących z PFRON i środków Powiatu.
Brakujące dane należy dostarczyć niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszej informacji.

Osoba do kontaktu:
Agnieszka Stręciwilk
tel. 798-804-261

Wykonano 2 egz.:
1. PCPR Nakło – 1 egz.,
2. adresat – 1 egz.

tryb: P

MAREK DURAŁEK; Elektronicznie
powiatowe
DURAŁEK; POWIATOWE
CENTRUM
CENTRUM POMOCY
POMOCY
RODZINIE
RODZINIE
Data: 2026.03.05
10:20:21 +01'00'

Małgorzata Sadel-Kloska

Od:

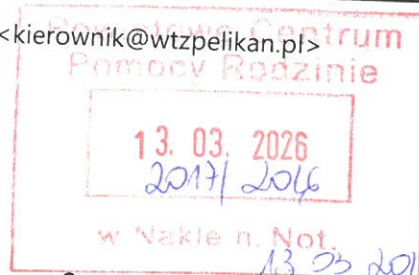
Wysłano:

Do:

Temat:

WS
13.03.2026

Kierownik WTZ Pelikan w Szubinie <kierownik@wtzpelikan.pl>
czwartek, 12 marca 2026 18:05
małgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl
Prośba o przesunięcie terminu

Dzień dobry,

w nawiązaniu do dzisiejszej rozmowy z Panią i z Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy w Nakle nad Notecią oraz w nawiązaniu do pisma z dnia 05.03.2026 r. dotyczącego nieprawidłowości w dostarczonym w dniu 27.02.2026 r. sprawozdaniu z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok, zwracam się z prośbą o przesunięcie terminu (do 18.03.2026 r.), na dostarczenie korekty oraz uzupełnienie sprawozdania z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok.

Z wyrazami szacunku

Jacek Chareński

Kierownik

Warsztatu Terapii Zajęciowej

"Pelikan"/LKP Szubin

--

Zgodnie z art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), informuje Pana/Panią, że:

Administratorem przetwarzanych Pana/ Pani danych osobowych jest:

Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej "Pelikan", ul. Sportowa 2a,

89-200 Szubin, tel. 52 384 36 69

Dodatkowe informacje dotyczące ochrony danych osobowych mogą Państwo znaleźć na stronie:
www.wtzpelikan.pl

Agnieszka Stręciwilk

Od: Agnieszka Stręciwilk <agnieszka.streciwilk@pcpr-naklo.pl>
Wysłano: czwartek, 5 marca 2026 11:35
Do: 'lkpbydgoszcz@wp.pl'
DW: 'sekretariat@wtzpelikan.pl'; 'malgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl'
Załączniki: WTZ Szubin Sprawozdanie 2025 dla LKP.pdf

Dzień dobry

Z upoważnienia Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy w Nakle nad Notecią oraz Kierownika Zespołu Wsparcia Społecznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią, w załączeniu przekazuję pismo z dnia 05.03.2026r. w sprawie sprawozdania WTZ w Szubinie za 2025 rok

Agnieszka Stręciwilk

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią
ul. Dąbrowskiego 46
89-100 Nakło nad Notecią
tel. 798 804 261
e-mail. agnieszka.streciwilk@pcpr-naklo.pl

Uwaga: Treść niniejszej wiadomości może być objęta zakazem jej ujawniania. Jeśli czytelnik wiadomości nie jest jej zamierzonym adresatem ani pracownikiem upoważnionym do jej przekazania adresatowi, informujemy, że wszelkie rozprowadzanie, dystrybucja lub powielanie wiadomości jest zabronione. Jeżeli otrzymałeś tę wiadomość omyłkowo, prosimy bezzwłocznie zawiadomić nadawcę, wysyłając odpowiedź na wiadomość i usunąć ją z poczty. Dziękujemy.

Małgorzata Sądel-Kloska

Od: Małgorzata Sądel-Kloska <malgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl>
Wysłano: piątek, 13 marca 2026 11:30
Do: 'Kierownik WTZ Pelikan w Szubinie'
Temat: RE: Prośba o przesunięcie terminu

Witam,
wyrażamy zgodę na przesunięcie terminu do dnia 18 marca 2026 r. Termin 18 marca 2026 r. jest terminem ostatecznym. Zgodnie z naszą rozmową prośba Państwa miała być przesłana w formie pisma.

Pozdrawiam
Małgorzata Sądel-Kloska
Kierownik Zespołu Wsparcia Społecznego

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią ul. Dąbrowskiego 46
89-100 Nakło nad Notecią
tel. +48 517 860 166
e-mail malgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl

Uwaga: Treść niniejszej wiadomości może być objęta zakazem jej ujawniania. Jeśli czytelnik wiadomości nie jest jej zamierzonym adresatem ani pracownikiem upoważnionym do jej przekazania adresatowi, informujemy, że wszelkie rozprowadzanie, dystrybucja lub powielanie wiadomości jest zabronione. Jeżeli otrzymałeś tę wiadomość omyłkowo, prosimy bezzwłocznie zawiadomić nadawcę, wysyłając odpowiedź na wiadomość i usunąć ją z poczty. Dziękujemy.

-----Original Message-----

From: Kierownik WTZ Pelikan w Szubinie <kierownik@wtzpelikan.pl>
Sent: Thursday, March 12, 2026 6:05 PM
To: malgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl
Subject: Prośba o przesunięcie terminu

Dzień dobry,
w nawiązaniu do dzisiejszej rozmowy z Panią i z Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy w Nakle nad Notecią oraz w nawiązaniu do pisma z dnia 05.03.2026 r. dotyczącego nieprawidłowości w dostarczonym w dniu 27.02.2026 r. sprawozdaniu z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok, zwracam się z prośbą o przesunięcie terminu (do 18.03.2026 r.), na dostarczenie korekty oraz uzupełnienie sprawozdania z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok.

Z wyrazami szacunku
Jacek Chareński
Kierownik
Warsztatu Terapii Zajęciowej
"Pelikan"/LKP Szubin

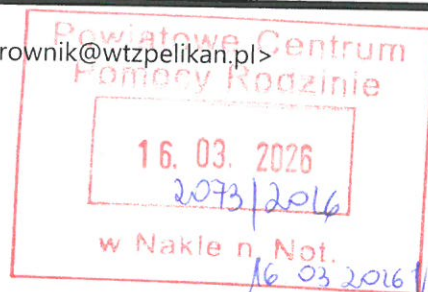
--
Zgodnie z art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), informuje Pana/Panią, że:
Administratorem przetwarzanych Pana/ Pani danych osobowych jest:
Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej "Pelikan", ul. Sportowa 2a,
89-200 Szubin, tel. 52 384 36 69

Dodatkowe informacje dotyczące ochrony danych osobowych mogą Państwo znaleźć na stronie:
www.wtzpelikan.pl

Małgorzata Sadel-Kloska

Od: Kierownik WTZ Pelikan w Szubinie <kierownik@wtzpelikan.pl>
Wysłano: poniedziałek, 16 marca 2026 09:38
Do: malgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl
Temat: Re: Prośba o przesunięcie terminu
Załączniki: skan pisma.pdf

WS
16.03.2026

Dzień dobry,
z powodu nieobecności w pracy w piątek, przesyłam skan pisma dzisiaj w załączeniu.
Z poważaniem
Jacek Chareński

W dniu 2026-03-13 11:29, Małgorzata Sadel-Kloska napisał(a):

Witam,
wyrażamy zgodę na przesunięcie terminu do dnia 18 marca 2026 r. Termin 18 marca 2026 r. jest terminem ostatecznym. Zgodnie z naszą rozmową prośba Państwa miała być przesłana w formie pisma.

Pozdrawiam
Małgorzata Sadel-Kloska
Kierownik Zespołu Wsparcia Społecznego

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią
ul. Dąbrowskiego 46
89-100 Nakle nad Notecią
tel. +48 517 860 166
e-mail malgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl

Uwaga: Treść niniejszej wiadomości może być objęta zakazem jej ujawniania. Jeśli czytelnik wiadomości nie jest jej zamierzonym adresatem ani pracownikiem upoważnionym do jej przekazania adresatowi, informujemy, że wszelkie rozprowadzanie, dystrybucja lub powielanie wiadomości jest zabronione. Jeżeli otrzymałeś tę wiadomość omyłkowo, prosimy bezzwłocznie zawiadomić nadawcę, wysyłając odpowiedź na wiadomość i usunąć ją z poczty. Dziękujemy.

-----Original Message-----

From: Kierownik WTZ Pelikan w Szubinie <kierownik@wtzpelikan.pl>
Sent: Thursday, March 12, 2026 6:05 PM
To: malgorzata.sadel@pcpr-naklo.pl
Subject: Prośba o przesunięcie terminu

Dzień dobry,
w nawiązaniu do dzisiejszej rozmowy z Panią i z Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy w Nakle nad Notecią oraz w nawiązaniu do pisma z dnia 05.03.2026 r. dotyczącego nieprawidłowości w dostarczonym w dniu 27.02.2026 r. sprawozdaniu z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok, zwracam się z prośbą o przesunięcie terminu (do 18.03.2026 r.), na dostarczenie korekty oraz uzupełnienie sprawozdania z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok.

Z wyrazami szacunku
Jacek Chareński
Kierownik
Warsztatu Terapii Zajęciowej
"Pelikan"/LKP Szubin

--

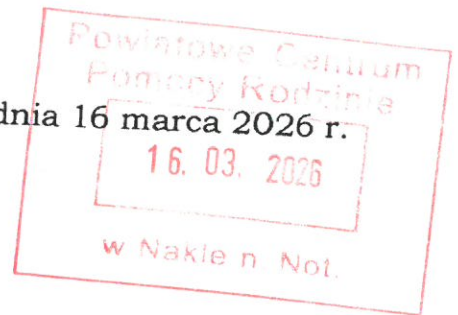
Zgodnie z art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)

2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), informuje Pana/Panią, że:
Administratorem przetwarzanych Pana/ Pani danych osobowych jest:
Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej "Pelikan", ul. Sportowa 2a,
89-200 Szubin, tel. 52 384 36 69
Dodatkowe informacje dotyczące ochrony danych osobowych mogą Państwo znaleźć na stronie:
www.wtzpelikan.pl

--

Zgodnie z art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), informuje Pana/Panią, że:
Administratorem przetwarzanych Pana/ Pani danych osobowych jest:
Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej "Pelikan", ul. Sportowa 2a, 89-200 Szubin, tel. 52 384 36 69
Dodatkowe informacje dotyczące ochrony danych osobowych mogą Państwo znaleźć na stronie:
www.wtzpelikan.pl

Szubin, dnia 16 marca 2026 r.

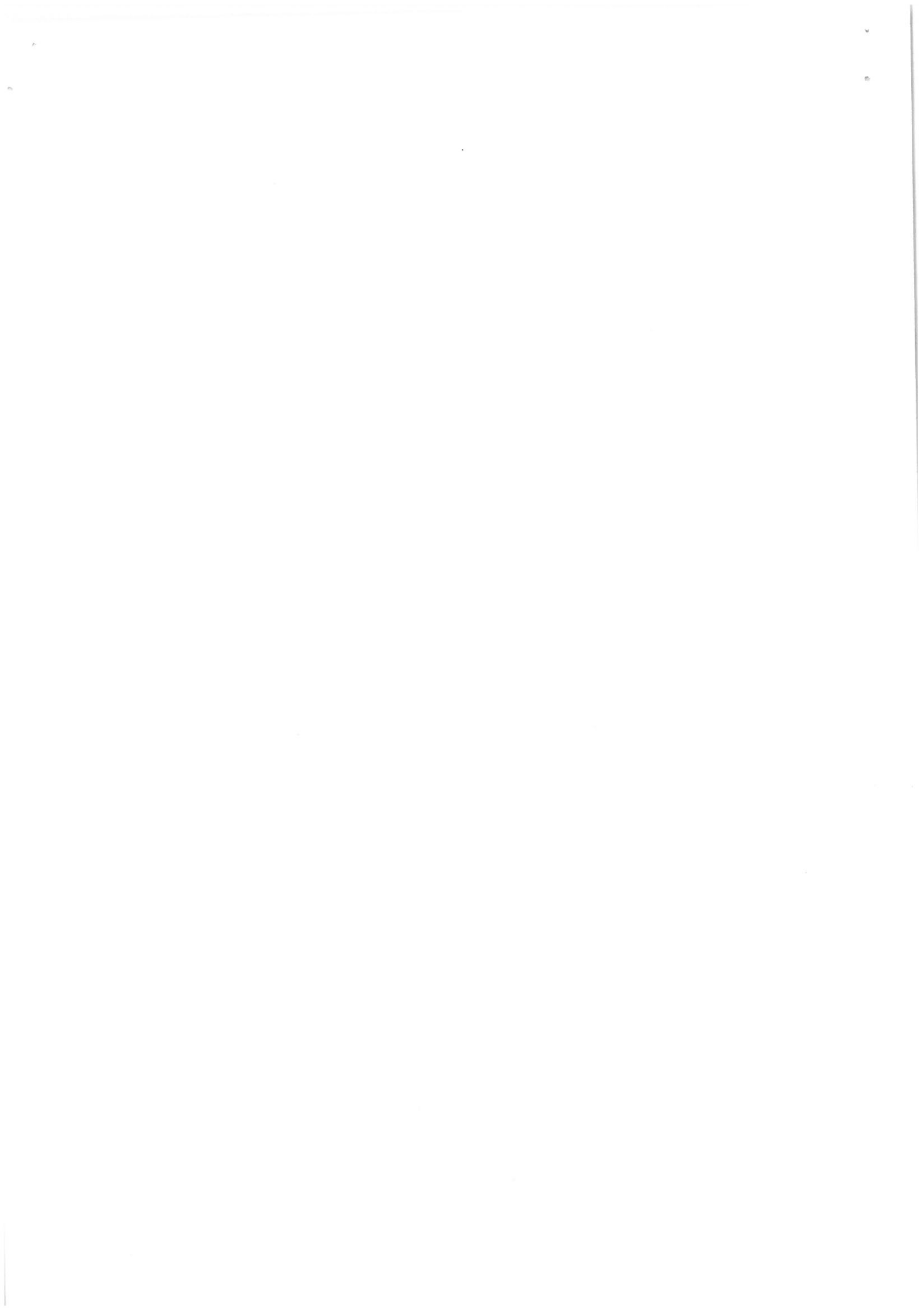

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Nakle n/Notecią**

W nawiązaniu do rozmowy przeprowadzonej z Panią Małgorzatą Sądziel-Kłoską, Kierownikiem Zespołu Wsparcia Społecznego oraz z Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy w Nakle nad Notecią, a także w nawiązaniu do pisma z dnia 5 marca 2026 r. dotyczącego stwierdzonych nieprawidłowości w sprawozdaniu z działalności rehabilitacyjnej oraz wykorzystania środków finansowych Warsztatu w Szubinie za 2025 rok, dostarczonym w dniu 27 lutego 2026 r., zwracam się z uprzejmą prośbą o przesunięcie terminu na złożenie korekty oraz uzupełnienia przedmiotowego sprawozdania do dnia 18 marca 2026 r.

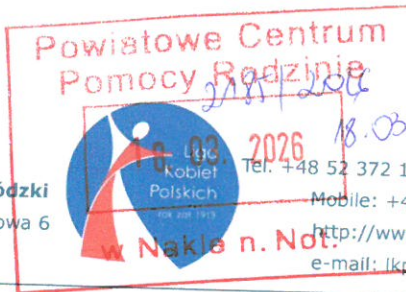
Z poważaniem
Jacek Chareński
Kierownik
Warsztatu Terapii Zajęciowej
"Pelikan"/LKP Szubin

KIEROWNIK
WTZ "PELIKAN"
Jacek Chareński

WS
19.03.2026

Liga Kobiet Polskich
Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki
85-631 Bydgoszcz, ul. Modrzewiowa 6
Certyfikat Nr 2013/OS/02

Tel. +48 52 372 16 79, Tel/Fax +48 52346 03 38
Mobile: +48 509 302 258
<http://www.ligakobietpolskich.org.pl>
e-mail: lkbydgoszcz@wp.pl

Bydgoszcz, dnia 18 marca 2026 r.

L.dz. /2026

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Nakle n/Notecią**

Liga Kobiet Polskich KPOW w Bydgoszczy w nawiązaniu do pisma z dnia 05.03.2026 dotyczącego nieprawidłowości w dostarczonym w dniu 27.02.2026r. sprawozdaniu z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu w Szubinie za 2025 rok, przekazuje korektę oraz uzupełnienie sprawozdania za 2025 rok dotyczącego:

- wydatkowania środków: „Niezbędne materiały, energia, usługi materialne i usługi niematerialne związane z funkcjonowaniem warsztatu, w tym niezbędna wymiana zużytego wyposażenia warsztatu lub jego dodatkowe wyposażenie (max 3% kosztów działalności)”
- rozliczenia rocznego oraz informacji o wykorzystaniu przez warsztat środków finansowych, z uwzględnieniem kwot uzyskanych ze sprzedaży produktów i usług, o których mowa w § 10 ust. 2 i 3; (§21 ust. 2 pkt 1 rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej).

Z poważaniem

PRZEWODNICZĄCA
Anna Komon
Anna Komon

Załącznik:

1. Wydatkowanie środków w zadaniu „Niezbędne materiały, energia, usługi materialne i usługi niematerialne związane z funkcjonowaniem warsztatu, korekta: rozdział II Sprawozdanie finansowe za rok 2025, strona 5 -7” .
2. Rozliczenie roczne oraz informacja o wykorzystaniu przez warsztat środków finansowych, z uwzględnieniem kwot uzyskanych ze sprzedaży produktów i usług.
3. Wyodrębnione wykorzystanie środków pochodzących z PFRON i środków Powiatu.

LIGA KOBIEC POLSKICH
KUJAWSKO-POMORSKI
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
tel./fax 52 346 03 38
NIP 5541970988, Regon 091502890
KRS: 0000050973

II. SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2025

Warsztat Terapii Zajęciowej „Pelikan” prowadzi działalność od 01.12. 2004 r. w obiekcie należącym do Gminy Szubin – umowa użyczenia z dnia 16 marca 2004 roku. Nowa umowa użyczenia na czas nieokreślony zawarta dnia 27 marca 2014 r.

Warsztat posiada powierzchnię użytkową 547,00 m² co na jednego uczestnika daje 15,63 m².

Pomieszczenia ogrzewane są przy pomocy CO – gaz ziemny.

Od grudnia 2006 r. do Warsztatu uczęszcza 35 uczestników, którzy realizują się, kształcą i zdobywają nowe umiejętności w 7 pracowniach.

W roku 2025 na działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej „Pelikan” w Szubinie przy Lidze Kobiet Polskich Kujawsko Pomorski Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy wydatkowaliśmy łączną kwotę w wysokości 1.368.734,00 zł.

dotowaną jak niżej:

- 1.231.860,00 zł Państwowy Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- 136.874,00 zł Powiat Nakielski (dofinansowanie 10% kosztów działania WTZ)

Warsztat posiada dużą powierzchnię użytkową w związku z czym opłaty związane z utrzymaniem obiektu są bardzo wysokie.

Podobnie jak w latach ubiegłych wzrost cen materiałów i usług na rynku powoduje wzrost kosztów utrzymania i funkcjonowania WTZ.

W 2025 roku wzrosło najniższe wynagrodzenie krajowe. W ślad za tym wzrosły także wynagrodzenia naszych pracowników. Kwota funduszu płac tj. wynagrodzenie brutto

pracowników ze wszystkimi pochodnymi w roku 2025 zamknęły się w kwocie 1.059.707,45 zł.

Materiały i usługi związane z bieżącą działalnością Warsztatu stanowią kwotę 52.726,85 zł.

Część urządzeń i sprzętu funkcjonuje w Warsztacie już od wielu lat. Niektóre z nich musieliśmy wymienić na nowe albo naprawić te które uległy zniszczeniu. W tym roku zostało zakupione dodatkowe doposażenie, zasilacz komputerowy w kwocie 149,99 zł.

Koszty energii nieznacznie wzrosły w stosunku do ubiegłego roku i wyniosły 32.271,07 zł.

Ciągłe zmiany przepisów dotyczące ulepszeń i zabezpieczeń sprzętu mającego wpływ na naszą działalność zmuszają nas do zakupu dodatkowego wyposażenia.

Obszar, z którego dowozimy uczestników Warsztatu na zajęcia jest dość rozległy co ma znaczny wpływ na wysokość kosztów dowozu. Łącznie stanowią one kwotę 179.315,54 zł.

Na szkolenia pracowników w roku 2025 wydaliśmy kwotę 250,00 zł.

Kwota ubezpieczenia NW uczestników Warsztatu nieco wzrosła w stosunku do roku ubiegłego i wynosi 1.170,90 zł.

Nieznacznie wzrosły również koszty ubezpieczenia mienia od kradzieży, ognia i innych żywiołów jest to kwota 2.695,86 zł.

Koszt organizowanych dla naszych uczestników wycieczek krajoznawczo-turystycznych w tym roku wyniósł 15.000,00 zł

Na materiały do terapii zajęciowej w 7 działających pracowniach w roku 2025 wydaliśmy kwotę 10.046,34 zł.

Łączna kwota treningu ekonomicznego dla uczestników to 15.400,00 zł.

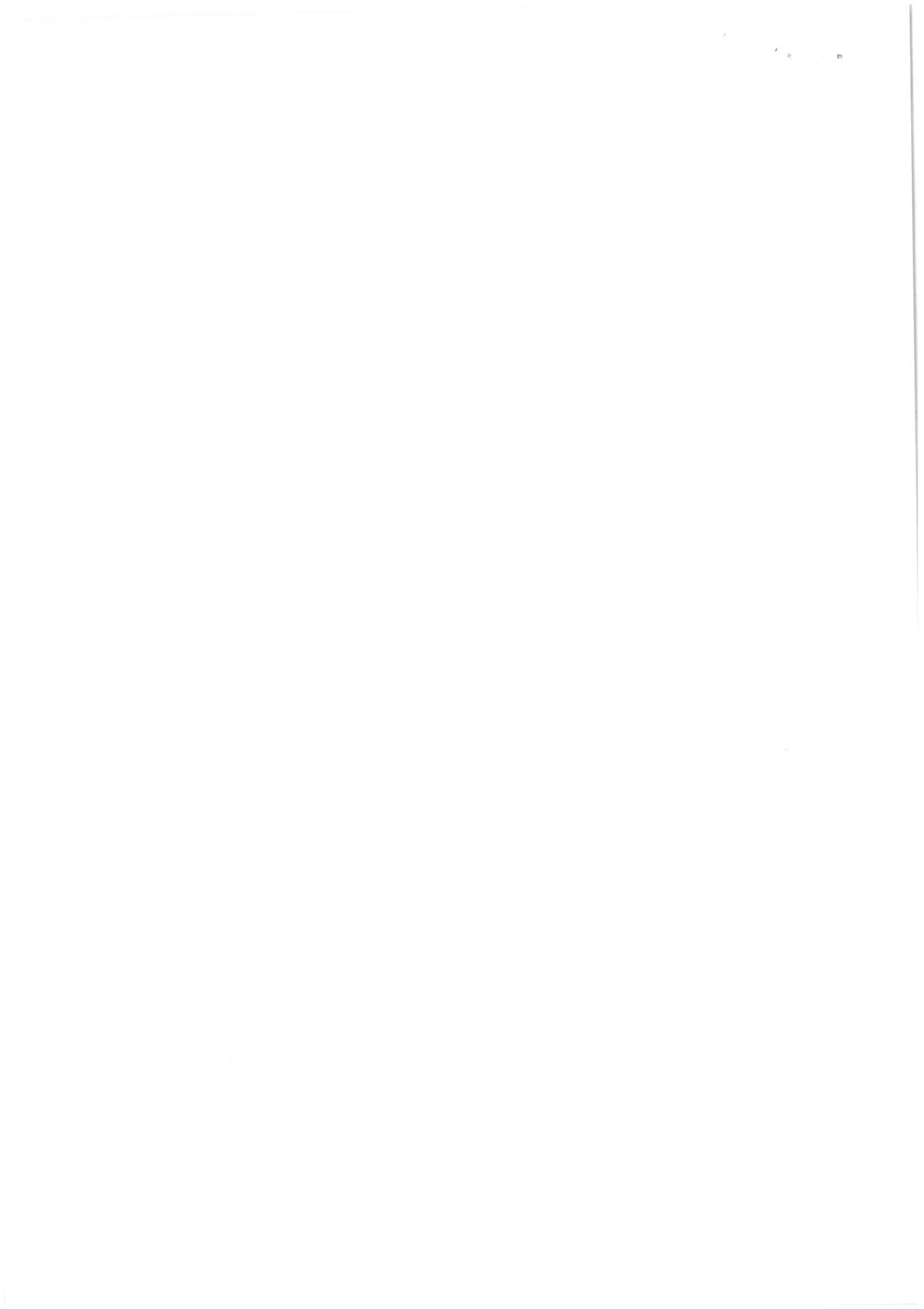
Lp.	Rodzaje kosztów	Kwota łącznie	PFRON 90%	środki pozyskane 10%
I.	Wynagrodzenia pracowników	1.050.000,00	1.030.000,00	20.000,00
1a.	Wpłaty podstawowe oraz wpłaty dodatkowe do PPK	0,00	0,00	0,00
2.	Koszty: - materiały - energia - usługi - dodatkowe wyposażenie (max 3% kosztów działalności)	94.901,70	58.893,24	36.008,46
3.	Dowóz uczestników	179.315,54	106.500,00	72.815,54
4.	Koszty szkoleń pracowników	250,00	200,00	50,00
5.	Ubezpieczenie uczestników	1.170,90	1.170,90	-----
6.	Ubezpieczenie mienia	2.695,86	2.695,86	-----
7.	Koszty wycieczek	15.000,00	12.000,00	3.000,00
8.	Materiały do terapii zajęciowej	10.000,00	5.000,00	5.000,00
9.	Trening ekonomiczny (35 x 40,00zł x 11 m-cy)	15.400,00	15.400,00	-----
	R a z e m	1.368.734,00	1.231.860,00	136.874,00

LIGA Kobiet POLSKICH
KUJAWSKO-POMORSKI
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
tel./fax 52 346 03 38
NIP 5541970988, Regon 091502890
KRS: 0000050973

PRZEWODNICZĄCA
Anna Komon
Anna Komon

Polarnowska

KIEROWNIK
WTZ „PELIKAN”
mgr Jacek Mareński

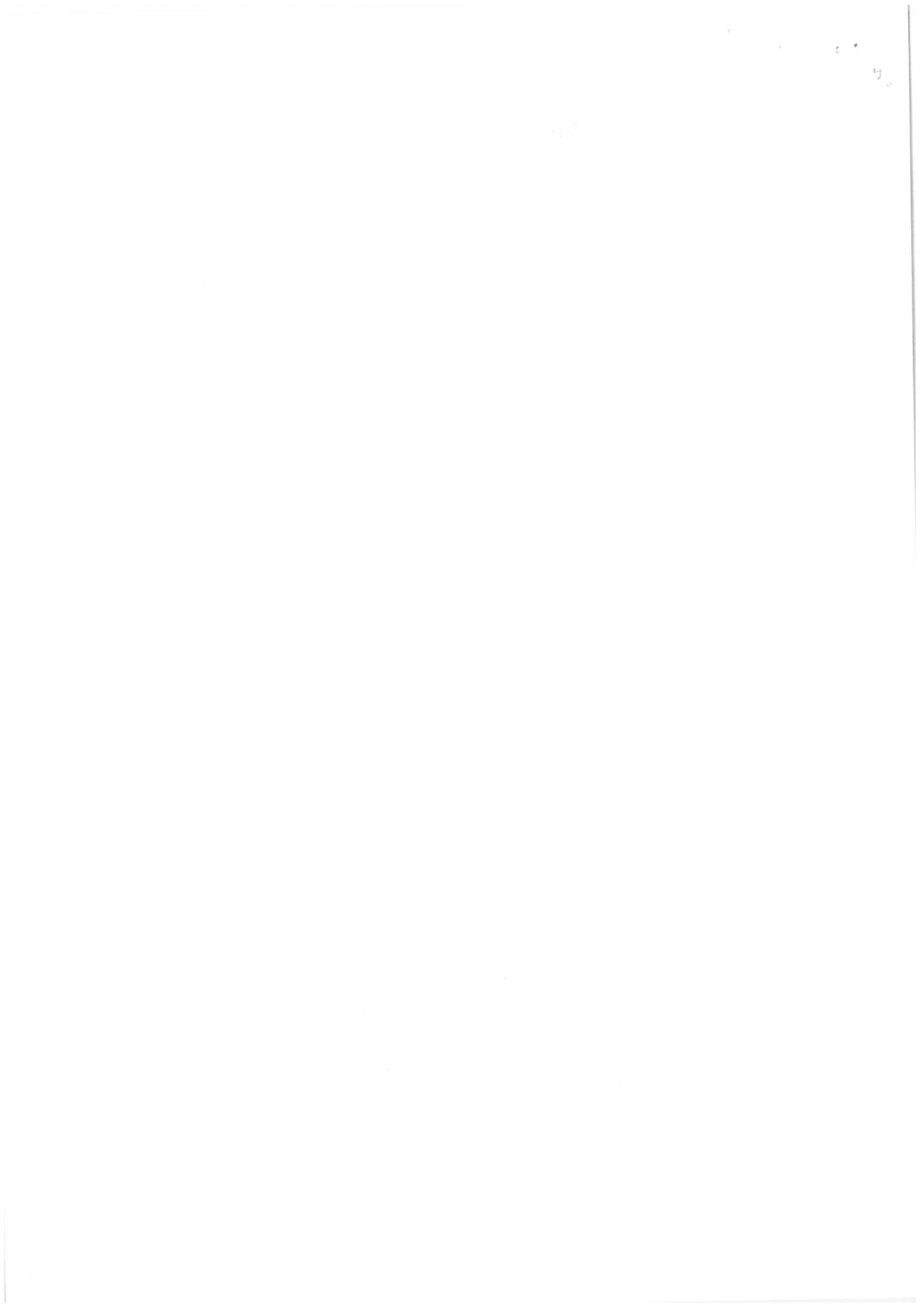
Sprawozdanie finansowe za rok 2025

W P Ł Y W Y

Lp.	Rodzaj wpływu	Kwota
1.	Dotacje PFRON na działalność WTZ – 90%	1.231.860,00
2.	Dotacje samorządu na działalność WTZ – 10%	136.874,00
3.	Wpływy z samorządu na realizację zadania (<i>samorząd, nazwa zadania</i>)	0,00
4.	Wpływy (z środków PFRON) samorządu na realizację zadania (<i>nazwa zadania</i>)	0,00
5.	Darowizny od osób prawnych (sponsorzy)	300,00
6.	Darowizny od osób fizycznych	50,00
7.	Zbiórki publiczne	0,00
8.	Odsetki bankowe	0,00
9.	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	2.885,00
10.	Inne wpływy	0,00
Razem wpływy		1.371.969,00

W Y D A T K I

Lp.	Rodzaj wydatku	kwota
1.	Dotacje PFRON na działalność WTZ – 90%	1.231.860,00
2.	Dotacje samorządu na działalność WTZ – 10%	136.874,00
3.	Wydatki z samorządu na realizację zadania (<i>samorząd, nazwa zadania</i>)	0,00
4.	Wydatki (z środków PFRON) samorządu na realizację zadania	

5.	Darowizny od osób prawnych (sponsorzy) : - Wycieczka uczestników WTZ do Muzeum w Uzarzewie , koszty dojazdu	300,00
6.	Darowizny od osób fizycznych : - Wyjazd do kina , opłata za bilety - Wynajem sali na kiermasz wyrobów - zakup kwiatów na spotkanie z okazji 20-lecia WTZ w Gołańczy - wkład własny udział w zadaniu publicznym	350,00 30,00 50,00 600,00
7.	Zbiórki publiczne - - na co przeznaczono	0,00
8.	Koszty bankowe	0,00
9.	Wydatki ze sprzedaży wyrobów : - Zakup artykułów spożywczych do przygotowania potraw na spotkanie integracyjne z okazji Świąt Wielkanocnych, „Śniadanie Wielkanocne” - Zakup ciasta na spotkanie integracyjne z okazji Świąt Wielkanocnych , „Śniadanie Wielkanocne „ - Zakup czekolad dla uczestników z okazji Wielkanocy - Wyjazd uczestników Warsztatu na wycieczkę do Muzeum Przyrodniczego w Uzarzewie- koszty dojazdu	225,82 260,00 171,34 450,00
10.	<u>Inne wydatki – z odsetek kapitałowych</u>	
Razem Wydatki		1.371.171,16

Saldo na koniec 2024 roku	
Środki PFRON	0,00
Dofinansowanie	0,00
subkonto	13.374,52
Łącznie	13.374,52

Saldo na koniec 2025 roku	
Środki PFRON	0,00
Dofinansowanie	0,00
subkonto	14.172,36
Łącznie	14.172,36

Saldo na dzień 31.12.2024r.	13.374,52
Wpływy	1.371.969,00
Wydatki	1.371.171,16
Saldo na dzień 31.12.2025r.	14.172,36

Sporządził:
Bolanowska

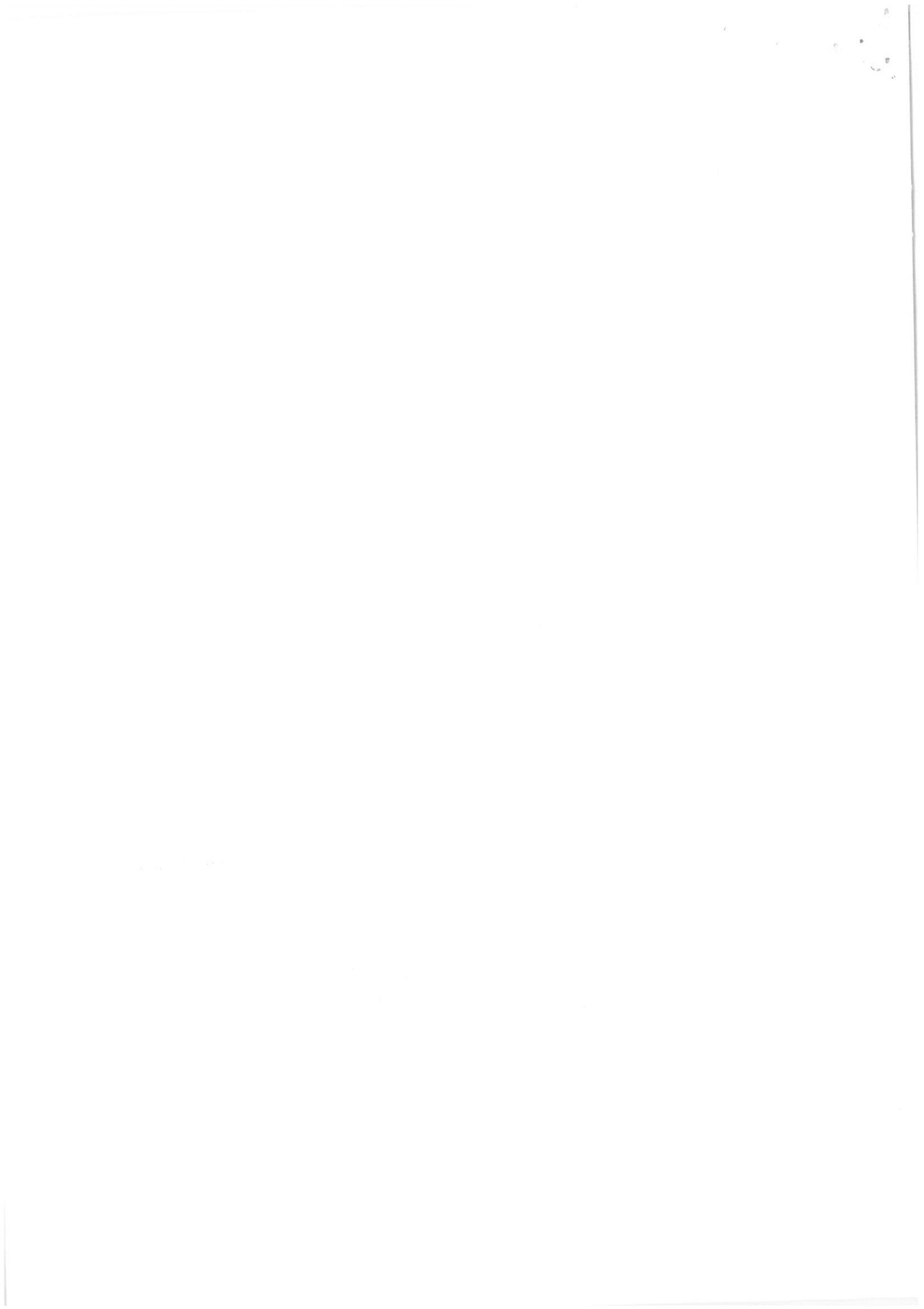
PRZEWODNICZĄCA

Anna Komon
Anna Komon

LIGA KOBIEC POLSKICH
KUJAWSKO-POMORSKI
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
tel./fax 52 346 03 38
NIP 5541970988, Regon 091502890
KRS: 0000050973

KIEROWNIK
WTZ „PELIKAN”

mgr Jacek Chładecki
mgr Jacek Chładecki

warsztat terapii zajęciowej „PELIKAN” w Szubinie
 przy Lidze Kobiet Polskich
 Kujawsko-Pomorski
 Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy
 ul. Sportowa 2a, 89-200 Szubin
 NIP 558-17-41-366, tel. 384-36-69

Rozlicz. Łączne kosztów działala. WTZ "Pelikan" za rok 2025 PFRON + Dofin Pow.Nakiel. Ikw. 2025

Lp.	Rodzaj kosztów	Plan				Razem	Pozostało
		I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał		
	preliminarza						
1.	Wynagrodzenia pracowników	1 050 000,00	222 392,05	277 186,65	258 717,55	301 411,20	1 059 707,45
2.	Koszty	94 901,70	25 211,69	20 286,23	15 990,28	23 659,71	85 147,91
	materiały		851,97	254,27	1 097,91	3 549,38	5 753,53
	energia		13 623,27	9 458,49	2 921,76	6 267,55	32 271,07
	usługi		10 736,45	10 573,47	11 820,62	13 842,78	46 973,32
	dodatkowe wyposażenie				149,99		149,99
3.	Dowóz uczestników	179 315,54	27 749,50	44 340,80	31 834,80	75 390,44	179 315,54
4.	Koszty szkoleń pracowników	250,00	150,00	0,00	100,00	0,00	250,00
5.	Ubezpieczenie uczestników	1 170,90	1 170,90	0,00	0,00	0,00	1 170,90
6.	Ubezpieczenia mienia	2 695,86	0,00	0,00	0,00	2 695,86	2 695,86
7.	Koszty wycieczek dla uczestników	15 000,00	0,00	0,00	10 348,00	4 652,00	15 000,00
8.	Materiały	10 000,00	1 337,77	952,06	1 706,08	6 050,43	10 046,34
	terapii zajęciowej	10 000,00	1 337,77	952,06	1 706,08		-46,34
	do pracowni gosp. Domowego						
9.	Trening ekonomiczny	15 400,00		3 650,00	3 750,00	8 000,00	15 400,00
	Ogółem rok 2025	1 368 734,00	278 011,91	346 415,74	322 446,71	421 859,64	1 368 734,00
							0,00

LIGA KOBIEI POLSKICH
 KUJAWSKO-POMORSKI
 ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
 ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
 tel./fax 52 346 03 38
 NIP 5541970988, Regon 091502890
 KRS: 0000050973

PRZEWODNICZĄCA
Anna Komon
 Anna Komon

KIEROWNIK
 WTZ „PELIKAN”
 mgr Jacek Kujawski

Helenaowski

Rozlicz. kosztów działala. WTZ "Pelikan" za rok 2025 Srodki PFRON - zmiana Aneks nr 29 z dn.28.03.2024 do umowy 3/2016

Lp.	Rodzaj kosztów	Plan				II		III		IV		Razem	Pozostalo
		preliminarza	kwartał	kwartał	kwartał	kwartał	kwartał	kwartał	kwartał	kwartał	kwartał		
1.	Wynagrodzenia pracowników	1 030 000,00	222 392,05	277 186,65	258 717,55	281 411,20	1 039 707,45						
2.	Koszty	58 893,24	9 049,93	15 547,50	2 679,20	21 862,82	49 139,45						-9 707,45
	materiały		296,01	216,31	0,00	3 549,38	4 061,70						
	energia		7 649,87	8 546,76	119,09	6 113,57	22 429,29						
	usługi		1 104,05	6 784,43	2 410,12	12 199,87	22 498,47						
	dotatkowe doposażenie				149,99								
3.	Dowóz uczestników	106 500,00 zł	13 339,50 zł	30 538,80 zł	17 774,80 zł	44 846,90 zł	106 500,00 zł						
4.	Koszty szkoleń pracowników	200,00	150,00		50,00	0,00	200,00						-0,00
5.	Ubezpieczenie uczestników	1 170,90	1 170,90		0,00	0,00	1 170,90						0,00
6.	Ubezpieczenia mienia	2 695,86			0,00	2 695,86	2 695,86						0,00
7.	Koszty wycieczek dla uczestników	12 000,00			10 348,00	1 652,00	12 000,00						0,00
8.	Materiały	5 000,00	1 133,97	164,34	195,43	3 552,60	5 046,34						-46,34
	terapii zajęciowej	5 000,00	1 133,97	164,34	195,43								
9.	Trening ekonomiczny	15 400,00		3 650,00	3 750,00	8 000,00	15 400,00						0,00
	Ogółem rok 2025	1 231 860,00	247 236,35	327 087,29	293 514,98	364 021,38	1 231 860,00						0,00

Aslanowska

LIGA KOBIEŃ POLSKICH:

KUJAWSKO-POMORSKI

ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI

ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz

tel./fax 52 346 03 38

NIP 5541970988, Regon 09150289

KRS: 0000050973

PRZEWODNICZĄCA

Anna Komon

Anna Komon

KIEROWNIK

WTZ „PELIKAN”

mgr Jacek Chateński

**Sprawozdanie
ze sprzedaży wyrobów
za 2025 rok**

Załącznik nr 1

1. B.O. na 01.01.2025 r.	8.615,51
2. Wpływy ze sprzedaży wyrobów	2.885,00

Razem :	11.500,51

Wydatki :

1. Zakup artykułów spożywczych do przygotowania potraw , na spotkanie integracyjne z okazji Świąt Wielkanocnych „Śniadanie Wielkanocne”	- 225,82
2. Zakup ciasta na spotkanie integracyjne z okazji Świąt Wielkanocnych , „Śniadanie Wielkanocne „	- 260,00
3. Zakup czekolad dla uczestników WTZ z okazji Wielkanocy	- 171,34
4. Wyjazd uczestników WTZ Pelikan na wycieczkę do Muzeum Przyrodniczego w Uzarzewie - koszty dojazdu	- 450,00

1.107,16
=====

Wpływy	11.500,51
Wydatki	1.107,16

Saldo na 31.12.2025 r.	----- 10.393,35
------------------------	---------------------------

PRZEWODNICZĄCA
Anna Komon
Anna Komon

Sporządził :

Adamowska

LIGA Kobiet POLSKICH
KUJAWSKO-POMORSKI
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
tel./fax 52 346 03 38
NIP 5541970988, Regon 091502890
KRS: 0000050973

KIEROWNIK
WTZ „PELIKAN”
Jacek Chareński
mgr Jacek Chareński

**Sprawozdanie finansowe ze środków pozabudżetowych
oraz ze sprzedaży wyrobów za 2025 rok**

1. B.O na 01.01.2025 r.	13.374,52
2. Wpływy	3.235,00
3. Wydatki	2.437,16

Saldo	14.172,36

Wpływy:

1. Wpływy ze sprzedaży wyrobów	- 2.885,00
2. Wpłaty od osób fizycznych	- 50,00
3. Wpłaty od osób prawnych	- 300,00

Razem wpływy 3.235,00

Wydatki :

1. Wydatki ze sprzedaży wyrobów	- 1.107,16
2. Wyjazd do kina , opłata za bilety	- 350,00
3. Zakup wiązanki okolicznościowej 20-lecie WTZ Gołańcz	- 50,00
4. Wycieczka uczestników WTZ do Uzarzewa do Muzeum Przyrodniczego , koszty dojazdu	- 300,00
5. Udział własny , Zadanie Publiczne , Organizacja Festiwalu Artystycznego Osób Niepełnosprawnych	- 600,00
6. Opłata za stanowisko na kiermaszu (sprzedaż wyrobów)	- 30,00

Razem wydatki 2.437,16

Saldo w banku : **14.172,36**   **Saldo na dzień 31.12.2025 r.**

Sporządził :

Aolamowska

LIGA Kobiet POLSKICH
KUJAWSKO-POMORSKI
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
tel./fax 52 346 03 38
NIP 5541970988, Regon 091502890
KRS: 0000050973

PRZEWODNICZĄCA
Anna Komon
Anna Komon

KIEROWNIK
WTZ „PELIKAN”
mgr Jacek Chareński
mgr Jacek Chareński

Warsztat Terapii Zajęciowej „PELIKAN” w Szubinie
przy Lidze Kobiet Polskich
Kujawsko-Pomorski
Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy
ul. Sportowa 2a, 89-200 Szubin
NIP 558-17-41-366, tel. 384-36-69

Załącznik nr 4

**Protokół z przeprowadzonej inwentaryzacji druków ścisłego
zarachowania i gotówki w kasie na dzień 31.12.2025 r.
w Warsztacie Terapii Zajęciowej „Pelikan” w Szubinie**

1. Stan czeków gotówkowych wynosi 12 szt.

Od nr 3039431839 do nr 3039431850

2. Gotówka w kasie

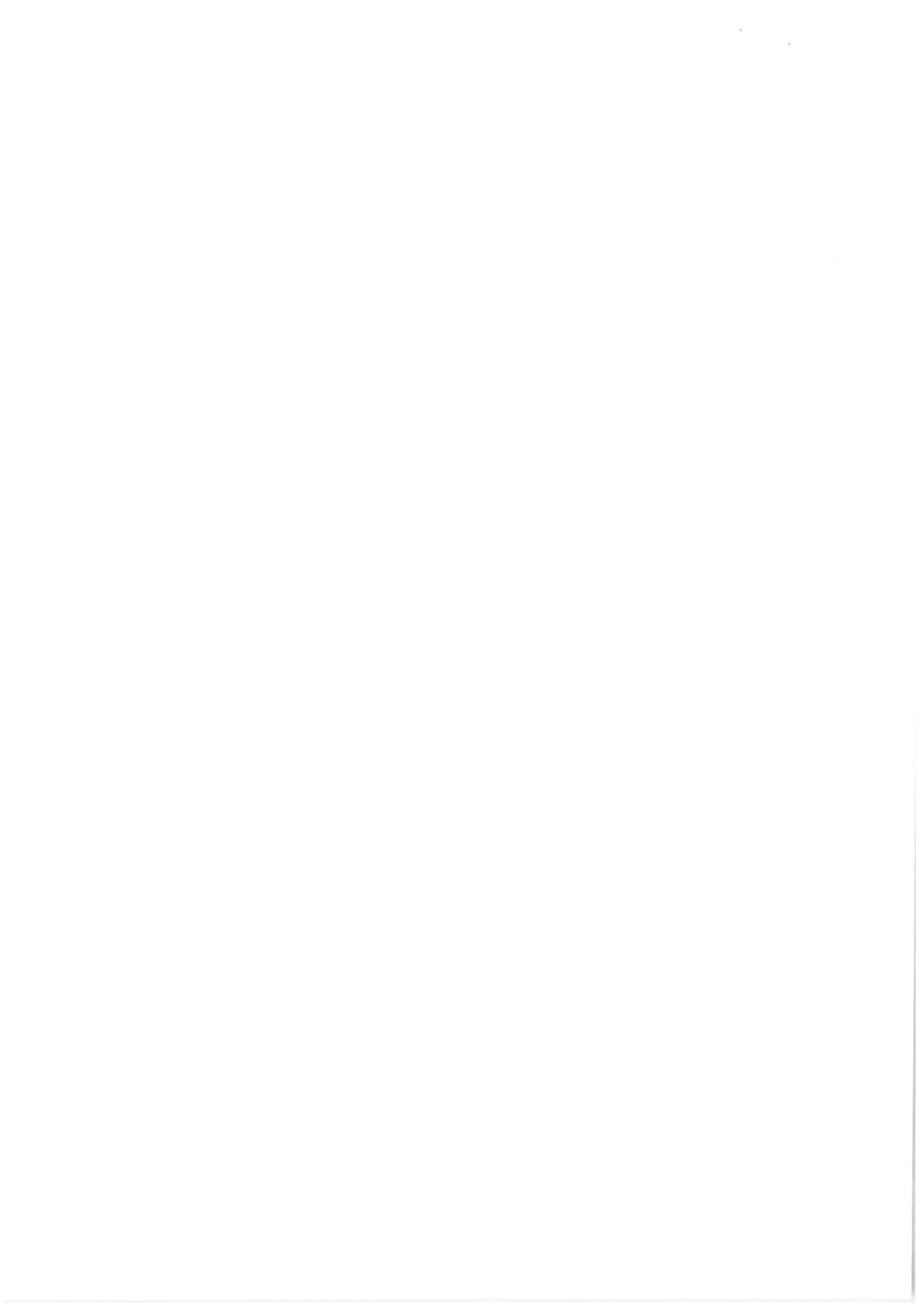
- środki budżetowe	0,00
- środki pozabudżetowe	0,00

PRZEWODNICZĄCA
Anna Komon
Anna Komon

Polamowster

LIGA Kobiet POLSKICH
KUJAWSKO-POMORSKI
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
tel./fax 52 346 03 38
NIP 5541970988, Regon 091502890
KRS: 0000050973

KIEROWNIK
WTZ „PELIKAN”
mgr Inga Górecka
mgr Inga Górecka

Warsztat Terapii Zajęciowej "Pelikan"
 w Szubinie przy Lidze Kobiet
 Polskich Kujawsko-Pomorski Oddział
 Wojewódzki w Bydgoszczy .....

(dane jednostki)

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

sporządzony za okres ..... 01.01.2025 - 31.12.2025 .....

jednostka obliczeniowa: ... zł ...

Wiersz	Wyszczególnienie	Dane za	
		rok bieżący 2025	rok poprzedni 2024
A.	Przychody z działalności statutowej	1 371 969,00	1 319 887,00
I.	Przychody z nieodpłatnej działalności pożytku publicznego	1 368 734,00	1 310 400,00
II.	Przychody z odpłatnej działalności pożytku publicznego	2 885,00	4 987,00
III.	Przychody z pozostałej działalności statutowej	350,00	4 500,00
B.	Koszty działalności statutowej	1 384 242,75	1 315 340,41
I.	Koszty nieodpłatnej działalności pożytku publicznego	1 377 940,60	1 305 360,51
II.	Koszty odpłatnej działalności pożytku publicznego	3 250,00	5 039,49
III.	Koszty pozostałej działalności statutowej	3 052,15	4 940,41
C.	Zysk (strata) z działalności statutowej (A - B)	-12 273,75	4 546,59
D.	Przychody z działalności gospodarczej		
E.	Koszty działalności gospodarczej		
F.	Zysk (strata) z działalności gospodarczej (D - E)	0,00	0,00
G.	Koszty ogólnego zarządu		
H.	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C + F - G)	-12 273,75	4 546,59
I.	Pozostałe przychody operacyjne		
J.	Pozostałe koszty operacyjne	0,00	0,00
K.	Przychody finansowe		
L.	Koszty finansowe		
M.	Zysk (strata) brutto (H + I - J + K - L)	-12 273,75	4 546,59
N.	Podatek dochodowy		
O.	Zysk (strata) netto (M - N)	-12 273,75	4 546,59

PRZEWODNICZĄCA

 Anna Komon

LIGA KOBIEK POLSKICH
 KUJAWSKO-POMORSKI
 ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
 ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
 tel./fax 52 346 03 38
 NIP 5541970988, Regon 091502890
 KRS: 0000050973

KIEROWNIK
 WTZ „PELIKAN”

 mgr Jatek

Warsztat Terapii Zajęciowej "Pelikan"
 w Szubinie przy Lidze Kobiet Polskich
 Kujawsko-Pomorski Oddział
 Wojewódzki w Bydgoszczy .....
 (dane jednostki)

BILANS

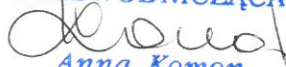
sporządzony na dzień ..... 31.12.2025 r. ....

jednostka obliczeniowa: ... zł ...

Wiersz	Wyszczególnienie	Stan na dzień kończący	
		rok bieżący 2025	rok poprzedni 2024
	AKTYWA		
A.	Aktywa trwałe	0,00	0,00
I.	Wartości niematerialne i prawne		
II.	Rzeczowe aktywa trwałe	0,00	0,00
III.	Należności długoterminowe		
IV.	Inwestycje długoterminowe		
V.	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		
B.	Aktywa obrotowe	14 172,36	13 374,52
I.	Zapasy		
II.	Należności krótkoterminowe		
III.	Inwestycje krótkoterminowe	14 172,36	13 374,52
IV.	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe		
C.	Należne wpłaty na fundusz statutowy		
	Aktywa razem	14 172,36	13 374,52
	PASYWA		
A.	Fundusz własny	1 100,77	13 374,52
I.	Fundusz statutowy	13 374,52	8 827,93
II.	Pozostałe fundusze		
III.	Zysk (strata) z lat ubiegłych		
IV.	Zysk (strata) netto	-12 273,75	4 546,59
B.	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	13 071,59	0,00
I.	Rezerwy na zobowiązania		
II.	Zobowiązania długoterminowe		
III.	Zobowiązania krótkoterminowe	13 071,59	0,00
IV.	Rozliczenia międzyokresowe		
	Pasywa razem	14 172,36	13 374,52

Sporządził:
Ada mowska

LIGA KOBIEŃ POLSKICH
 KUJAWSKO-POMORSKI
 ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
 ul. Modrzewiowa 6, 85-631 Bydgoszcz
 tel./fax 52 346 03 38
 NIP 5541970988, Regon 091502890
 KRS: 0000050973

PRZEWODNICZĄCA

 Anna Komon

KIEROWNIK
 WTZ „PELIKAN”
 mgr Jacek ski

